

Universitat de Lleida

PREMIS A TREBALLS DE RECERCA DE LA UdL
per a l'estudiantat de batxillerat i cicles formatius de grau superior

Estudi del comerç d'Artesa de Segre d'ahir i d'avui
Isidre Franquet Clotet

Centre: INS Els Planells d'Artesa de Segre

Tutora: Maria Rosa Roca Rosell

Data: novembre, 2020

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

2n BATXILLERAT

CURS 2019-2020

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1 Motivacions	4
1.2 Procediments i dificultats	5
1.3 Explicació de com dividim el comerç	6
2. ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE	9
2.1. Taula dels principals comerços l'any 2019.....	9
2.2. Anàlisi dels comerços al detall	11
2.2.1. Sector quotidià alimentari.....	11
2.2.2. Sector quotidià no alimentari	20
2.2.3. Sector automoció i carburants.....	22
2.2.4. Sector equipament de la llar.....	24
2.2.5. Sector equipament de la persona	30
2.2.6. Sector lleure i cultura	37
2.2. Anàlisi del sector servei.....	38
2.3. Anàlisi de les principals indústries	51
2.4. Anàlisi dels oficis i feines desaparegudes.	62
2.5. Breu explicació de l'auge econòmic de la segona meitat del s. XX.....	67
2.6. Breu estudi demogràfic i comparació amb el comerç	69
2.7. Breu càlcul de la renda per càpita d'Artesa.....	72
2.9. Visió i anàlisi del comerç des de dins d'Artesa de Segre.....	74
2.9.1 Comparació enquestes als comerços de 1996 i 2019.....	74
2.9.2 Entrevistes a comerciants del poble.....	93
2.10 Visió i anàlisi de comerç des de fora d'Artesa de Segre.	103
2.10.1 Enquesta als visitants i compradors	103
2.11. Confirmació o refutació de la hipòtesi (de que Artesa es la població més petita amb un atractiu comercial més variat).....	104
2.12. Anàlisi i explicació fotogràfica del comerç.....	106

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

3. CONCLUSIONS.....	117
4. OPINIÓ DE L'AUTOR	125
5. BIBLIOGRAFIA	126
6. WEBGRAFIA	126
7. ANNEX.....	128

1.1-Motivacions.

Ja fa quasi bé un any, pel voltant del Nadal vaig pensar en com realitzar aquest treball. Les presentacions dels treballs dels alumnes de 2n de batxillerat em van acabar de motivar. Restava sols buscar informació i veure si el tema que volia fer era factible. Així és com vaig començar el meu estudi sobre el comerç.

Davant d'un concepte tan ampli calia encara anar perfilant una mica més. I així és com arribem a estudiar el comerç d'Artesa.

Abans de començar a endinsar-me en el treball en sí, comentar que una de les motivacions per realitzar aquest treball és que per part de la família de la meva mare tenim una botiga de roba. Aquesta, anteriorment, era una sastreria fundada pel meu padrí l'any 1961, i és a partir de les explicacions i anècdotes que m'explicava que he volgut intentar demostrar tant per vosaltres com per a mi, aquests anys passats que a dia d'avui són sorprenents.

Per tant, l'objectiu d'aquest treball és intentar transmetre tot l'èxit que havia tingut el comerç de la nostra població, durant la segona època del segle XX.

A casa, sempre m'havien explicat que abans si observava molta més gent i molt més trànsit en zones tan importants com la carretera. També, m'explicaven que abans hi havia moltes més botigues i establiments en comparació amb els últims anys, i d'ençà d'una dècada o quasi bé dues, tot això havia canviat.

Fins i tot, m'explicaven anècdotes que hi havia diumenges, que quan passaves caminant per la carretera molts cops havies de baixar de la vorera de tanta gent que hi havia. És per això, que em vaig entusiasmar a aprofitar l'ocasió de fer un treball i intentar contrastar-ho amb dades i experiències de la gent.

En fi, la idea principal era aquesta, transmetre aquestes anècdotes, però si he de dir la veritat, no sabia pas amb quines dades comptaria. Per a mi, la troballa més interessant ha estat la fotografia que es pot veure a la portada. Aquesta foto transmet a la perfecció tot el que vull explicar en aquest treball, és l'expressió captada amb una fotografia de tot el contingut del treball; sens dubte és impressionant!

Per tant, he volgut també comparar la fotografia de l'anterior del 1967 amb l'actualitat, amb una diferència de 52 anys. El panorama, avui en dia, és totalment diferent, i cap a la baixa.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

A continuació podreu veure la fotografia d'un diumenge de mercat d'aquest any, ja que la fotografia antiga es va retratar en diumenge.

Foto Carretera d'Agramunt a l'any 2019. Font pròpia.

Ha estat molt gratificant per a mi portar a la llum informes importants envers al comerç d'Artesa i veure a l'hora que encara avui hi ha força varietats de sectors. M'ha sorprès, amb alegria, la quantitat de gent que ha mostrat força interès envers les meves enquestes, alhora que volguessin donar força explicacions. A la fi, el que més m'ha agradat i em fa feliç és haver pogut ajudar a que la gent hagi explicat les seves pròpies visions.

1.2-Procediments i dificultats.

Una de les mancances que té aquest treball és el fet de que no he pogut aconseguir el total d'informació històrica que desitjava.

Per poder fer les gràfiques m'he basat amb la informació històrica que he extret dels llibres del registre anual de les activitats econòmiques d'Artesa de Segre, antigament "*Matrícula de la contribución industrial de comercio y profesiones*" que durant les primeres dècades aquest registre venia firmat per l'alcalde de la època. Des de l'any 1950 fins al 1990, he extret la informació de l'arxiu Comarcal, tot i que hi ha diferents anys solts que no hi havia cap informació.

La informació que queda, tal hi com he pogut deduir recau a l'Ajuntament d'Artesa de Segre (ja que a l'arxiu només se li atorguen els documents a partir de certs anys) però aquest només m'ha pogut donar la informació digitalitzada des del 2008 fins al 2016.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Tot i això, he buscat aquests anys que em falten a l'arxiu històric de l'organisme de recaptació de tributs de la diputació de Lleida (OAGRTL), ja que aquesta administració és qui enviava aquests documents als municipis; però, tot hi haver insistit diverses vegades, finalment m'han conclòs que aquesta informació l'havien tingut però, al ser informació menor, havia estat desclassificada i només es guarda la informació d'empreses de certa facturació, com el cas de les empreses de supermercats.

1.4- Explicació de com dividim el comerç.

-ACTIVITATS RELACIONADES AMB EL COMERÇ AL ANGRÓS I AL DETALL:

Activitats del sector quotidià alimentari		
Sector	Activitats	Codi IAE
Quotidià alimentari	Comerç al detall d'articles per a fumador	1-6468
Quotidià alimentari	Comerç al detall d'ous, d'aviram, de conills de granja, etc.	1-6425
Quotidià alimentari	Comerç al detall de bacallà i salaó	1-6432
Quotidià alimentari	Comerç al detall de bombons i caramels	1-6445
Quotidià alimentari	Comerç al detall de carns i menuts, d'ous, de caça, etc.	1-6421
Quotidià alimentari	Comerç al detall de expenedories complementàries	1-6463
Quotidià alimentari	Comerç al detall de fruites i verdures	1-641
Quotidià alimentari	Comerç al detall de gelats	1-6444
Quotidià alimentari	Comerç al detall de masses fregides	1-6446
Quotidià alimentari	Comerç al detall de pa, pastissos, prod.confiteria i làctics	1-6441
Quotidià alimentari	Comerç al detall de peix i altres prod. de pesca i aqicult.	1-6431
Quotidià alimentari	Comerç al detall de plantes i herbes en herbolaris	1-6524
Quotidià alimentari	Comerç al detall de productes alimentaris en 120-399 m2	1-6473
Quotidià alimentari	Comerç al detall de productes alimentaris en menys de 120 m2	1-6472
Quotidià alimentari	Comerç al detall de productes alimentaris i begudes	1-6471
Quotidià alimentari	Comerç al detall de productes alimentaris superiors a 400 m2	1-6474
Quotidià alimentari	Comerç al detall de productes de pastisseria i pastes	1-6443
Quotidià alimentari	Comerç al detall de tabac en extensions transitòries	1-6462
Quotidià alimentari	Comerç al detall de tabac en màquines automàtiques	1-6465
Quotidià alimentari	Comerç al detall de tabac en venda amb recàrrec	1-6464
Quotidià alimentari	Comerç al detall de tabac en venda no estancada	1-6466
Quotidià alimentari	Comerç al detall de tabacs en expenedoria	1-6461
Quotidià alimentari	Comerç al detall de vins i begudes	1-645
Quotidià alimentari	Comerç al detall en carnisseries	1-6424
Quotidià alimentari	Comerç al detall en depend. de venda de carnisseries-salsit.	1-6423
Quotidià alimentari	Comerç al detall en depend. de venda de carnisseries-xarcut.	1-6422
Quotidià alimentari	Comerç al detall en triperies de vísceres i menuts, etc.	1-6426
Quotidià alimentari	Despatxos de pa, pa especial i pastes	1-6442
Quotidià alimentari	Productes alimentaris i begudes de màquines	1-6475

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Activitats del sector quotidià no alimentari		
Sector	Activitats	Codi IAE
Quotidià no alimentari	Comerç al detall de productes de drogueria i perfumeria	1-6522
Quotidià no alimentari	Comerç al detall de productes de perfumeria i cosmètica	1-6523
Quotidià no alimentari	Farmàcies	1-6521

Activitats del sector automoció i carburants		
Sector	Activitats	Codi IAE
Automoció i carburants	Comerç al detall d'accessoris i recanvis per a vehicles	1-6542
Automoció i carburants	Comerç al detall de carburants i olis per a vehicles	1-6553
Automoció i carburants	Comerç al detall de cobertes, bandes, i càmeres d'aire	1-6546
Automoció i carburants	Comerç al detall de combustibles de totes classes	1-6551
Automoció i carburants	Comerç al detall de gasos combustibles	1-6552
Automoció i carburants	Comerç al detall de vehicles aeris	1-6543
Automoció i carburants	Comerç al detall de vehicles fluvials	1-6544
Automoció i carburants	Comerç al detall de vehicles terrestres (cotxes, camions, etc)	1-6541

Activitats del sector comerç mixt		
Sector	Activitats	Codi IAE
Comerç mixt	Autovenda de música enregistrada en expositors en dipòsit	1-6641
Comerç mixt	Comerç al detall d'altres mercaderies sense establiment	1-6639
Comerç mixt	Comerç al detall d'articles diversos en màquines	1-6649
Comerç mixt	Comerç al detall de calçat sense establiment	1-6633
Comerç mixt	Comerç al detall de drogueria sense establiment	1-6634
Comerç mixt	Comerç al detall de grans magatzems	1-6611
Comerç mixt	Comerç al detall de tota classe d'articles en altres locals	1-6622
Comerç mixt	Comerç al detall de tèxtils i confeccions sense establiment	1-6632
Comerç mixt	Comerç al detall en econòmats i cooperatives de consum	1-6621
Comerç mixt	Comerç al detall en hipermercats	1-6612
Comerç mixt	Comerç al detall en magatzems populars	1-6613
Comerç mixt	Comerç al detall per correu o catàleg	1-665
Comerç mixt	Productes alimentaris sense establiment	1-6631

Activitats del sector equipament de la llar		
Sector	Activitats	Codi IAE
Equipament de la llar	Comerç al detall d'aparells d'ús domèstic	1-6532
Equipament de la llar	Comerç al detall d'art. de parament de la llar, ferret., etc	1-6533
Equipament de la llar	Comerç al detall d'articles de bricolatge	1-6536
Equipament de la llar	Comerç al detall d'articles per a la llar	1-6539
Equipament de la llar	Comerç al detall de llavors, adobs, flors, plantes i p.a.	1-6597
Equipament de la llar	Comerç al detall de mat. de construcció, i articles sanejam.	1-6534
Equipament de la llar	Comerç al detall de mobles (excepte d'oficina)	1-6531
Equipament de la llar	Comerç al detall de portes, finestres i persianes	1-6535
Equipament de la llar	Comerç al detall de productes tèxtils per a la llar	1-6511

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Activitats del sector equipament de la persona		
Sector	Activitats	Codi IAE
Equipament de la persona	Comerç al detall d'art. joieria, rellotgeria, bijuteria, etc	1-6595
Equipament de la persona	Comerç al detall de bén usats (mobles, estris ordinàris, etc)	1-656
Equipament de la persona	Comerç al detall de calçat i complements de pell	1-6516
Equipament de la persona	Comerç al detall de confecció de pelleteria	1-6517
Equipament de la persona	Comerç al detall de llenceria i corseteria	1-6513
Equipament de la persona	Comerç al detall de merceria i paqueteria	1-6514
Equipament de la persona	Comerç al detall de peces de vestir especials	1-6515
Equipament de la persona	Comerç al detall de peces de vestir i ornaments de cap	1-6512

Activitats del sector lleure i cultura		
Sector	Activitats	Codi IAE
Lleure i cultura	Comerç al detall d'aparells mèdics i ortopèdics	1-6593
Lleure i cultura	Comerç al detall d'instruments musicals en general i accés.	1-657
Lleure i cultura	Comerç al detall de articles de sex-shops	1-6598
Lleure i cultura	Comerç al detall de joguines, art. d'esport, armes, etc	1-6596
Lleure i cultura	Comerç al detall de llibres, diaris i revistes	1-6594
Lleure i cultura	Comerç al detall de segells, monedes i medalles per a col.	1-6591

*Font (CECC)

2. Estudi del comerç d'Artesa de Segre.

En aquest apartat pretenc analitzar i explicar en format gràfic tots els tipus de comerços tan siguin al menor com al major i també les principals indústries.

2.1-TAULA DELS PRINCIPALS COMERÇOS L'ANY 2019

Aquesta apartat s'ha realitzat mitjançant l'observació dels comerços i serveis que hi ha avui en dia.

ALIMENTACIÓ

Forns

Cal Joan bo/Borrell/Solè /Serra
Dolç i Salat

Pâtisseries

Borrell/Solè/Serra/Dolç i Salat

Supermercats

Caprabo/Dia/Disbo/Plusfresc

Colmado/Ultramarins/Comestibles

Autoservei Vila/Ca

l'Espinal/Alimentació

Viktòria/Cal' Artigues/Morera

Fruiteries i Verduleries

La Taverneta/Pedrós

Carnisseries i Xarcuteries

Pijuan/Capdevila/La Plaça

Peixateries

Gomà/Plusfresc

Bodegues

Galceran

Vd. De oli

Olis Macià

EQUIPAMENT PERSONAL

Rellotgeries

Cal Rellotger

Botigues de roba infantil

Xics/Quitxalla/Cucaina

Botigues de roba home

Clotet/Confeccions Lladós

Botigues de roba dona

Caracal·la/Clotet

Sabateria

Maribel

Estancs

Massana

Perruqueries

Elegance/L'Enginy/Montse/K-

Bells/Jou/Mar Olivart/Mª Dolors/La

Nova Perruqueria/Lluïssa

Òptiques

Opticàlia

EQUIPAMENT PER LA LLAR

Botigues de teixits

Confeccions Lladós/Cucaina

Merceries

Capricis

Botigues d'electrodomèstics

Cal Rellotger/Ràdio Mateu

Ferreteries

DSf Òptimus/Capell/Ràdio Mateu/Ca

L' Artigues/Aldavó

Fusteries i Ebenisteries

Llobet/Giribet/Llanes/Camats

/Jessús/Pellicer/Ros

Antiquaris

Sant Jordi

Vd. De llums

Aldavó

Matalasseries

Eurosomni

HIGÈNE I SANITAT

Farmàcies

La Nova Farmàcia/Mola

Parafarmàcies

Nurfarm

Drogueries

Clarel

Vd. De Productes Naturals

Natura

Dentistes

Anadón

Centres veterinaris

ZOA

CULTURA I LLEURE

Cafès i Bars

Cafè del Poble/L'eixida

Bar Segre/La

Bicicleta/Anca/Frankfurt/Sícoris/La

Bàscula/Jorpre's/Muntanya/Poliesportiu
/ Camp de Futbol

Pubs

Halley/Jack's/Lips

Restaurants

Muntanya/Jorpre's/Jack's/la Bascula

Hostals

Muntanya

Gimnasos

Altis

VEHICLES I MAQUINÀRIA

Mecànics

Cardenyes/Joya/Vielella/Auto Tallers

Gardela/Moles Auto/Autoxami/Taller

Segre Sisco/Estany

Vd. De vehicles i maquinària

Cardenyes /Auto Tallers Gardela/Moles

Auto/Autoxami

ALTRES

Informàtics

Göteborg/Indpendent Soft

Acadèmies

Marta/Saguet/Jambo/Miró

Farrés

Sellart/Cairó

Bancs

BBVA/Santander/Sabadell/

IberCaja/CaixaBank

Basars

Yong Shun

Vd. De productes pel camp

Floristeries

Joana/Violeta

Gestories

Eroles/Gardela/Servigestó/Cooperativa
d'Artesa

Vd. De cereals i pinsos

Mª Lluch/Cooperativa d'Artesa

Impremtes

Norprint/Impressus

Fisioterapeutes

Josefina/Fisoup/L'esència/Natura/Fisart

/Goretti Mirales Vilanova/Bellart

Taller d'emmarcacions

Raulina

Servei de Gasolina

Farré-Oil

Tintoreries

La Tintoreria

*(Font elaboració propia)

2.2- COMERÇOS AL DETALL

2.2.1-ACTIVITATS DEL SECTOR QUOTIDIÀ ALIMENTARI

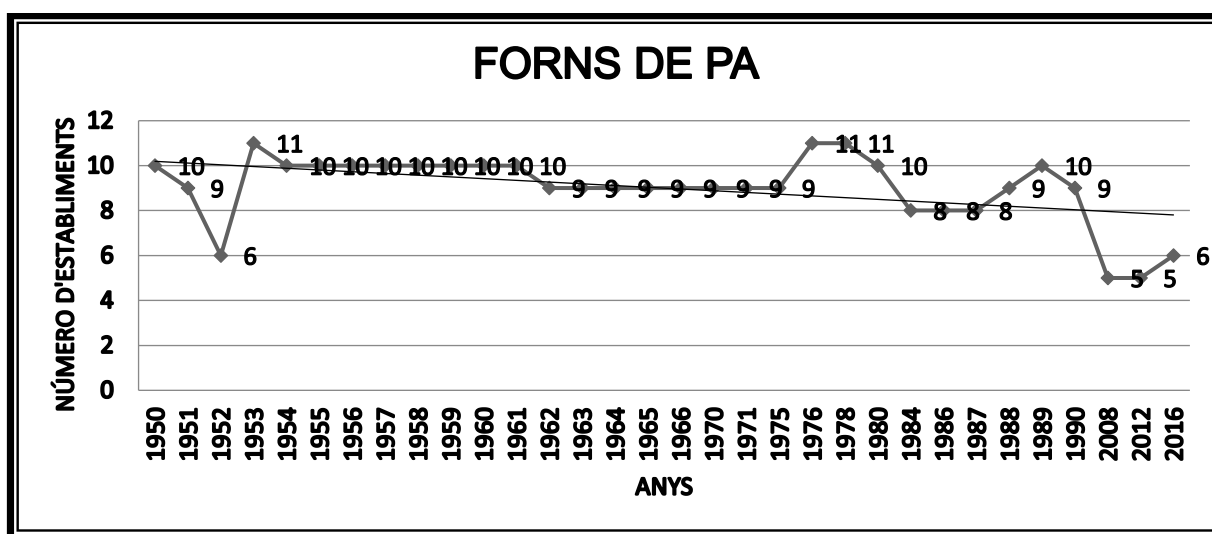
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

En el sector de l'alimentació i podem trobar establiments com forns de pa, pastisseries, supermercats, colmados, Botigues d'Ultramarins i comestibles, fruïteries i Verduleries, carnisseries i xarcuteries, peixateries, venda de vi, i venda de tot tipus de begudes.

-FORNS DE PA:

(Comerç al detall de pa, pastissos, prod. confiteria i làctics) CNAE 1-6441

Definició: Un forn de pa o fleca és un lloc on es cou i ven el pa així com determinats productes de pastisseria com panets, croissants, magdalenes, carquinyolis, pastes seques entre altres. Les persones que hi treballen són els forners

Gràfic 2.1: Anàlisi del nombre de forns de pa del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 a 2016. (Font: elaboració pròpia)

En aquest gràfic, podem observar que la quantitat d'establiments s'ha mantingut considerablement fins a l'any 1990 amb una mitjana d'entre nou i deu negocis d'aquest sector. A partir del 2008, la gràfica ens indica una davallada considerable d'establiments que han passat a ser quasi bé a la meitat. Tot i això, val a dir que dos dels establiments que han tancat pertanyen als nuclis agregats d'Artesa com la població de Baldomà.

Des del 2012 només ha augmentat el nombre d'un sol establiment, quedant-nos així amb un total de 6 forns de pa, molt per sota de la màxima d'onze establiments en els anys vuitanta.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

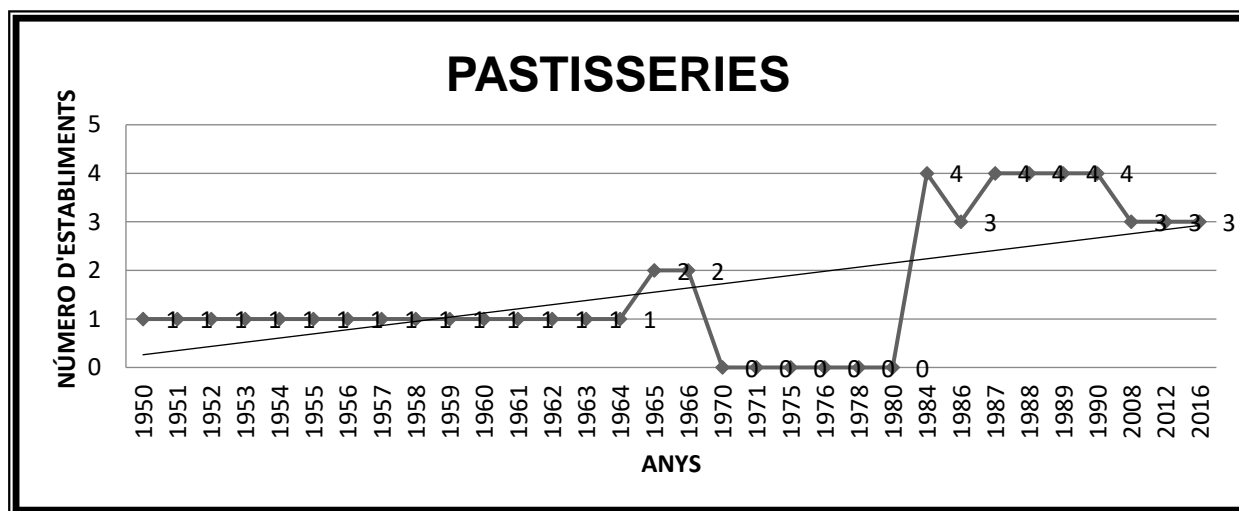
Tot i això cal destacar la importància d'aquest sector, ja que atrau molts visitants de fora el municipi que busquen un producte de qualitat i artesanal, essent el pa i la coca uns dels productes més destacats del nostre comerç.

-PASSTISSERIES:

(Comerç al detall de pa, pastissos, produc. confiteria i làctics) CNAE 1-6441 o

(Comerç al detall de productes de pastisseria i pastes) CNAE 1-6443

Definició: El terme pastisseria es refereix a l'establiment on es produeixen o es comercialitzen diferents tipus d'aliments dolços, com a pastissos, coques, pastissos, factures i uns altres.

GRÀFIC 2.2 Anàlisi del nombre de pastisseries al municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia)

En el cas de les pastisseries és tot el contrari, fins l'any 1964 solament constava un sol establiment de pastisseria, ja que en aquella època se li donava poca importància al sector pastisser que solament tenia presència en certes dates.

Des de 1970 fins a 1984 en el registre de comerços hi consta zero establiments d'aquest tipus, fet que no concorda amb les memòries de la gent, possiblement en aquests anys, els establiments de pastisseria només devien constar com a forns de pa, donat que moltes de les pastisseries també venien pa.

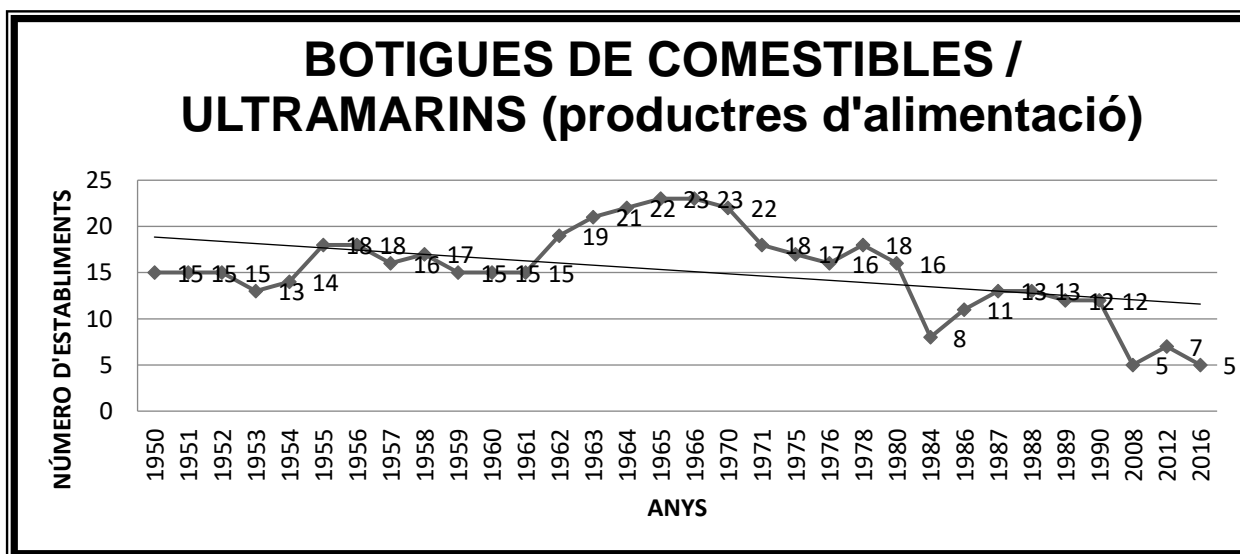
Des del 2008 fins al 2016 el nombre de pastisseries s'ha mantingut a tres. Avui en dia en consten unes quatre.

-BOTIGUES DE COMESTIBLES I ULTRAMARINS:

(Comerç al detall de productes alimentaris i begudes) CNAE 1-6471

Definició de botiga de comestibles, queviures i ultramarins: Una botiga de queviures o botiga d'ultramarins és un establiment comercial que ven principalment productes alimentaris, tant frescos que es despatxen generalment a «granel», al pes, etc. com menjar envasat en pots, escabetxos, etc. L'oferta d'aquestes minibotigues és molt limitada: llet, ous, pa, llaunes de conserva, etc. Aquests establiments es caracteritzen per tenir un o diversos taulells (els tradicionals solen ser de marbre blanc), després dels quals hi ha el venedor (o venedors). Normalment són locals petits, foscos i amb un aspecte més de magatzem que botiga.

La paraula «ultramari» prové que els productes que abans es venien en aquestes botigues, que solien procedir de territoris de «Ultramar», indicant d'aquesta manera que eren productes d'importació. Avui en dia es considera una botiga, en el sentit més tradicional. No solen tenir una especialització en un únic tipus de producte, en això es diferencien de les fruiteries o carnisseries, tot i que en aquest tipus d'establiment es pot comprar fruita, verdura, carn, formatge o embotit. Les botigues de queviures tenen un fort competidor en els supermercats, que solen vendre en la majoria dels casos a preus més barats. Aquests establiments que generalment eren d'economia familiar, i que a poc a poc van desapareixent, ofereixen als seus clients un tracte més personalitzat.

GRÀFIC 2.3 Anàlisi del nombre de botigues de comestibles i ultramarins del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia)

En el gràfic, es pot observar la davallada dels comerços d'aquest tipus. Entre 1964 i 1966 les botigues d'aquest sector havien arribat al seu màxim de 23 establiments en tot el municipi, fins a quatre d'elles havien constatat entre els pobles agregats de Baldomà, Alentorn i Anya. Uns d'aquests establiments ha constatat fins als anys noranta a la població d'Alentorn.

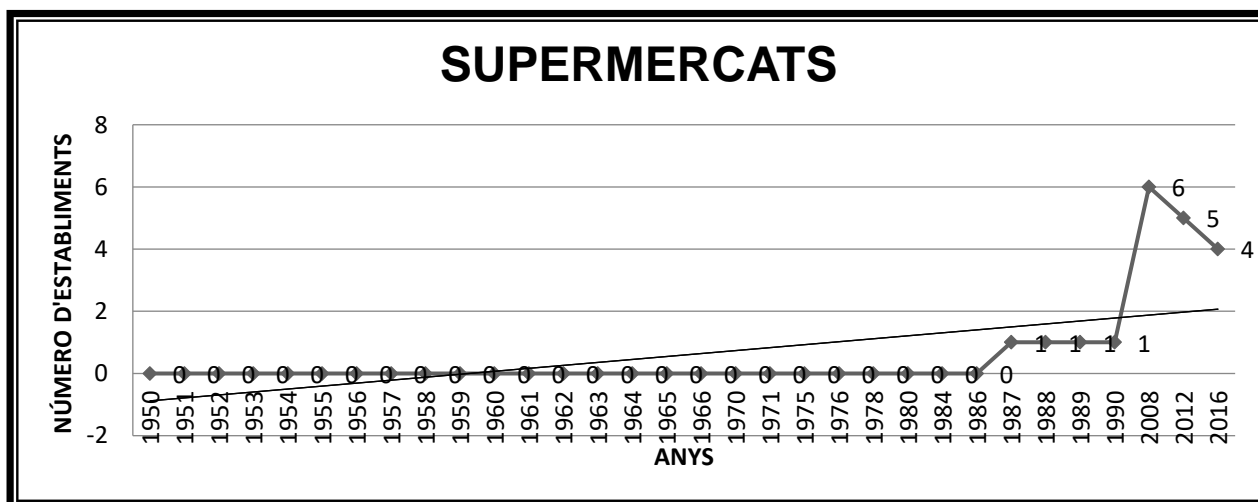
-SUPERMERCATS:

(Comerç al detall de productes alimentaris en 120-399 m2) CNAE 1-6473 o

(Comerç al detall de productes alimentaris en menys de 120 m2) CNAE 1-6472

Definició: Un supermercat és una botiga a la qual es venen productes variats, que solen incloure menjar (ultramarins, fruita i verdura fresca, congelats, carn, peix, etc.), productes d'higiene i de neteja i de vegades fins i tot electrodomèstics o roba. Es diferencia d'una o botiga de queviures o d'ultramarins sobretot en la seva mida, que sol ser major, i d'un mercat en què els diferents tipus de producte els ven el mateix establiment i es paguen tots junts al final. Alguns formen part de franquícies. Els supermercats estan als pobles i les ciutats mentre que els hipermercats són de dimensions molt majors i solen estar a les carreteres, o actualment sovint en grans centres comercials (on, a més, sol haver restauració i cinemes, per exemple), també en carreteres, fóra dels municipis.

Definició de botigues d'autoservei: Una botiga d'autoservei és, a diferència de les botigues departamentals, un tipus de botiga on el client pot fer-se, almenys en teoria, de les seves pròpies mercaderies per comprar o adquirir-les.

GRÀFIC 2.4 Anàlisi del nombre de botigues de comestibles i ultramarins del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia)

Fent referència als supermercats, es pot observar que el primer supermercat o la primera gran superfície de productes d'alimentació no apareix fins al 1987, l'any en que l'empresa Distribucions Reus S.A. instal·la un supermercat amb el nom Preko (nom de la marca). Actualment, hi ha la carnisseria i xarcuteria Morera.

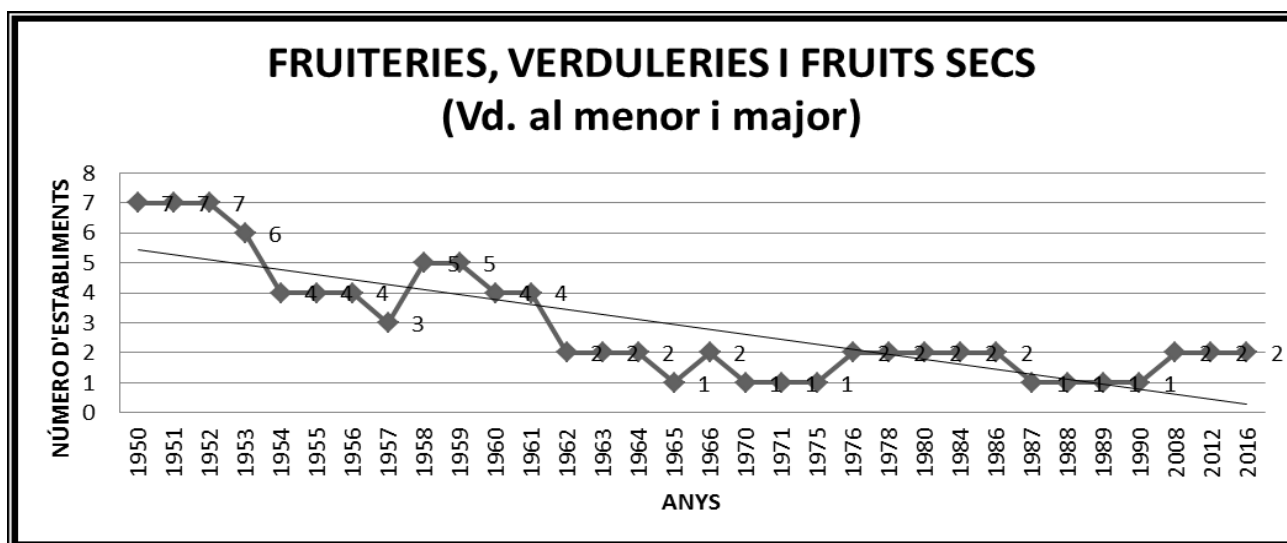
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Probablement, en els anys noranta, el nombre de grans superfícies continuaria augmentant (l'any 1997 s'obre el supermercat de la cooperativa d'Artesa, actual Plusfresc) fins al 2008. A data d'avui, s'observen uns cinc establiments.

-FRUITES I VERDURES:

Comerç al detall de fruites i verdures 1-641

Definició: Una fruiteria o verduleria és un establiment comercial en el qual es despatxen i es venen fruites i verdures. L'establiment així denominat ofereix a la clientela les fruites convenientment classificades a la vista. L'equipament d'una fruiteria sol ser una balança penjada i en alguns països hi ha neveres per a conservar fresques algunes varietats. En alguns països hi ha un sistema automàtic d'assignació de torns als clients, mitjançant etiquetes de paper a l'entrada, però a Catalunya a part d'aquest sistema se sol "demandar la tanda"; aquesta operació consisteix a preguntar a la gent que està davant de l'establiment per saber qui és el "últim", quan algú s'identifica el que va preguntar passa a ser el següent "últim" a la cua. Aquest sistema s'empra també en un altre tipus de botigues. Avui dia en les fruiteries de tipus autoservei aquesta operació ja no existeix.

GRÀFIC 2.5 Anàlisi del nombre de fruiteries, verduleries i venda de fruits secs del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Pel que fa a les fruiteries, verduleries i venda de fruits secs, podem observar que el nombre de comerços d'aquest tipus han disminuït, però cal ressaltar que no solament estem parlant de comerços al menor de venda, sinó que també ens indica el nombre de comerços de venda al major. Segurament, entre 1950 i 1960, els principals comerços d'aquest tipus eren al major donat que el sector primari relacionat amb la fruita tenia una major presència en el municipi.

-CARNISSERIES I XARCUTERIES:

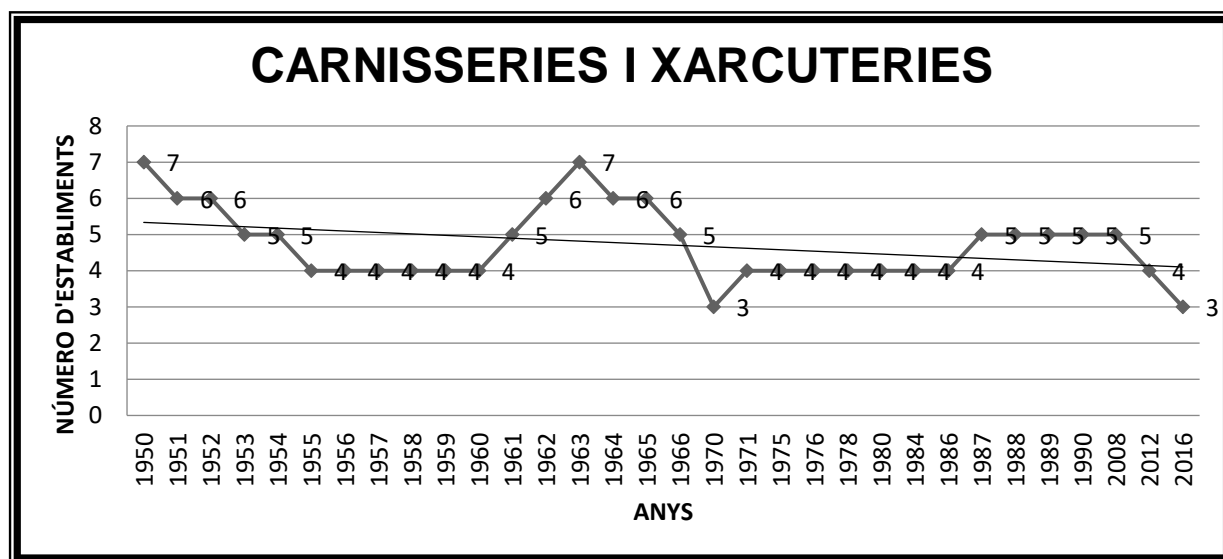
Comerç al detall en carnisseries 1-6424

Comerç al detall en depend. de venda de carnisseries-salsit. 1-6423

Comerç al detall en depend. de venda de carnisseries-xarcut. 1-6422

Definició carnisseria: La carnisseria és un establiment on es comercialitzen diferents tipus de carns crues dedicades al consum humà. Generalment en la carnisseria es realitzen les tasques de processament finals tals com especejament i el picat les carns. L'equipament mínim d'una carnisseria consta d'un refrigerador industrial, un suport per a l'especejament, un conjunt de ganivets i un taulell refrigerat.

Definició xarcuteria: La xarcuteria, salsitxeria o cansaladeria és aquella carnisseria especialitzada en la comercialització dels productes de la carn de porc i els seus subproductes: carns fredes i embotits. Se solen vendre en aquests establiments: salsitxes fresques, xoriço, salami, pernil en diferents formats, etc. Al món desenvolupat és usual la disposició dels productes dins d'un taulell transparent i generalment condicionat prevenint l'accés per part de les mosques sobre els productes exposats.

GRÀFIC 2.6 Anàlisi del nombre de carnisseries i xarcuteries del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Respecte al sector càrnic, podem observar que la línia tendencial el manté considerablement al llarg de tots aquest període, però que en els últim anys ha decaïgut passant de cinc establiment a tres que hi consta al 2016 com també a dia d'avui.

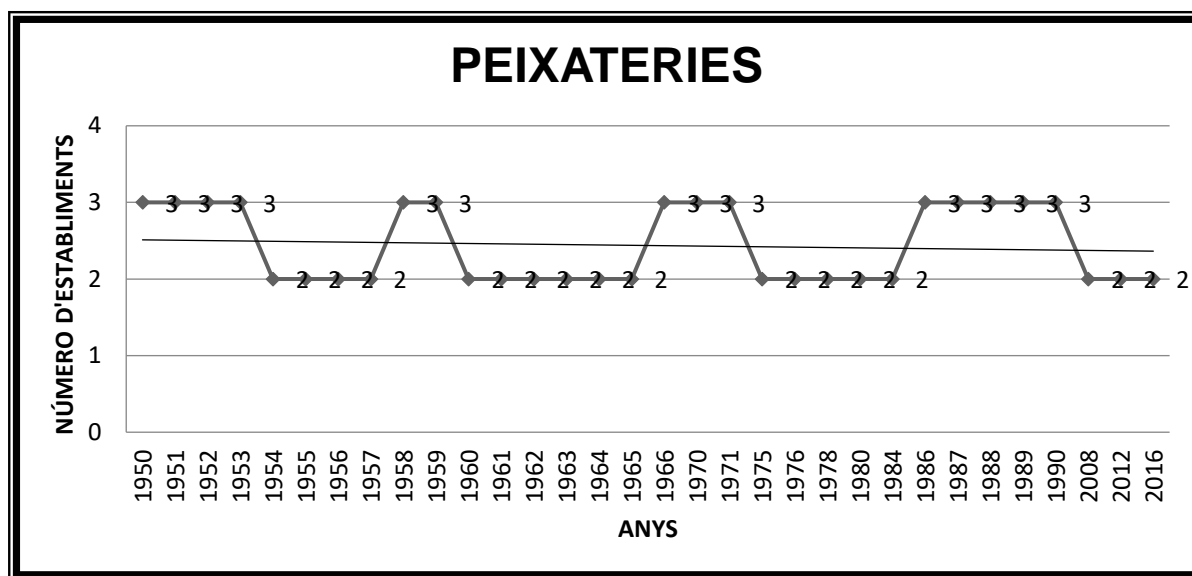
Cal remarcar aquest sector de certa importància per l'atracció que té cap als visitats. Molts d'aquests, a part del sector flequer, també venen atrets per la qualitat dels productes càrnics.

-PEIXATERIES:

Comerç al detall de bacallà i salaó 1-6432

Comerç al detall de peix i altres prod. de pesca i aquicult. 1-6431

Definició: Una peixateria o pescateria és un comerç que es dedica a vendre peix i marisc. En general no s'hi solen vendre les granotes, els rèptils, els caragols i altres animals,[1] es podrien trobar a un o altre d'aquests comerços, però tot i així i de manera genèrica, la peixateria és el nom que designa el lloc de venda de les espècies marines a excepció dels mamífers marins.

GRÀFIC 2.7 Anàlisi del nombre de peixateries del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Referent al sector del peix, el nombre d'establiments gairebé no ha variat gens, tal i com ens indica la línia tendencial. Durant tot el període analitzat, la xifra de negocis s'ha mantingut entre tres i dos establiments de forma relativa. En els últims anys, la xifra ha tornat a ser de dos establiments, segurament a causa de la crisi econòmica (que també s'observa a gran part dels comerços).

En general, podem dir que aquest sector no ha tingut mai gaire pes en el teixit comercial artesenc, en comparació amb el pes que té a poblacions veïnes com Agramunt.

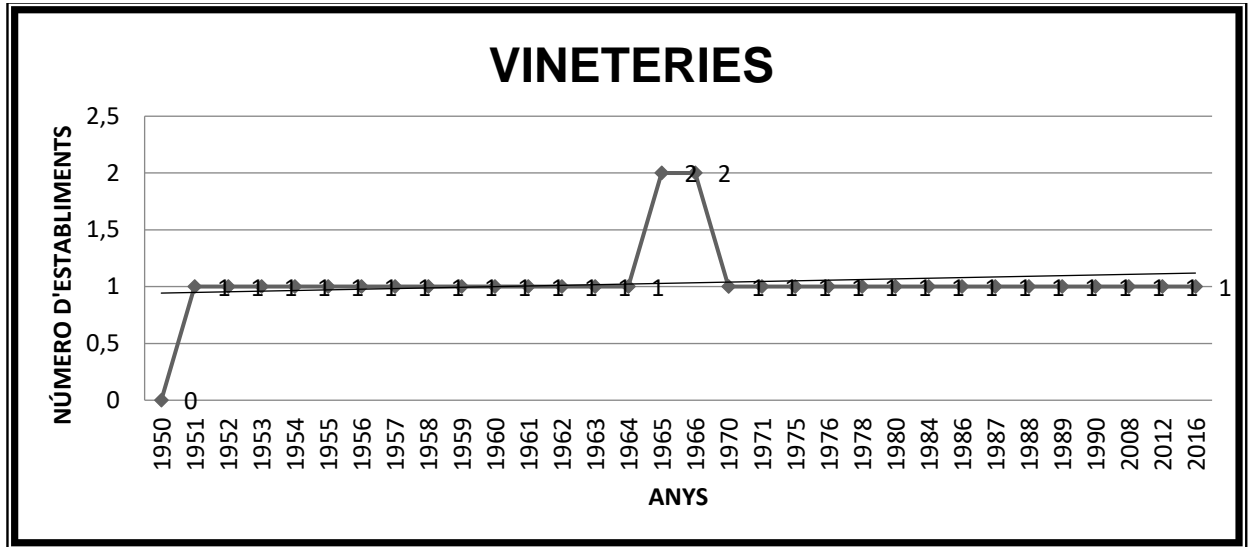
A més a més, val a dir que durant la majoria d'aquests anys la venda de peix fresc era ben poca, principalment es venia peix dessalat com el bacallà i els peixos de riu.

Avui en dia, continua constant dos establiments, tot hi que fa relativament poc, es van jubilar dos d'ells, però se'n van tornar a obrir.

-VENDA DE VI

Quotidià alimentari Comerç al detall de vins i begudes 1-645

Definició: Establiment en el qual s'embeni o es consumeix vi com a especialitat.

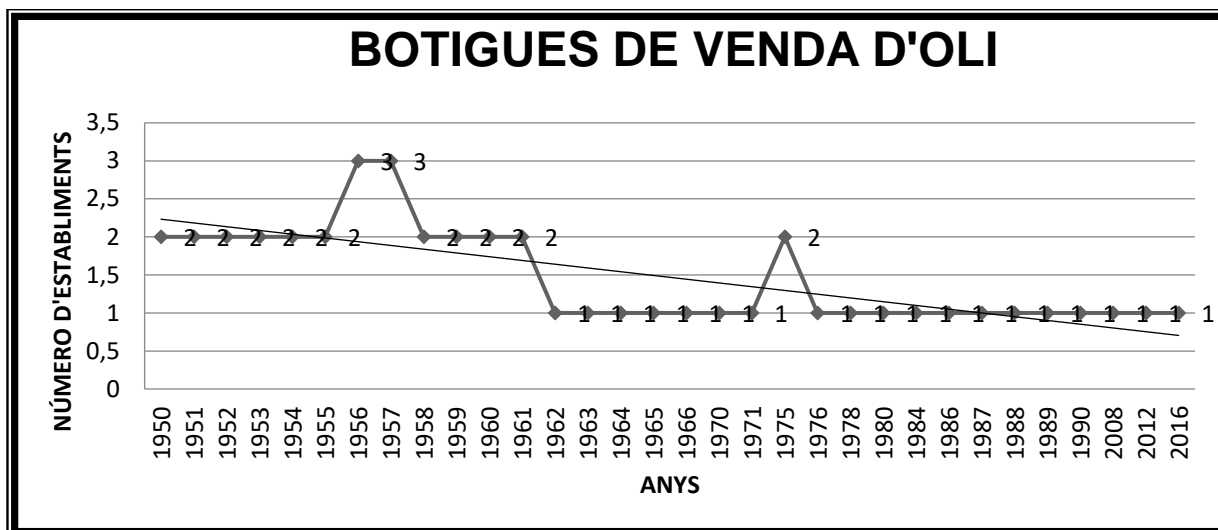
GRÀFIC 2.8 Anàlisi del nombre de punts de venda de vi del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

En aquest sector, s'observa que gairebé sempre s'ha mantingut igual, excepte en dos anys. Destaca principalment des de l'any 1951, la vinateria Galceran.

-VENDA D'OLI:

Comerç al detall de productes alimentaris i begudes 1-6471

Definició: Establiment en el qual es ven oli. Molts cops són botigues que formen part d'algun molí d'oli.

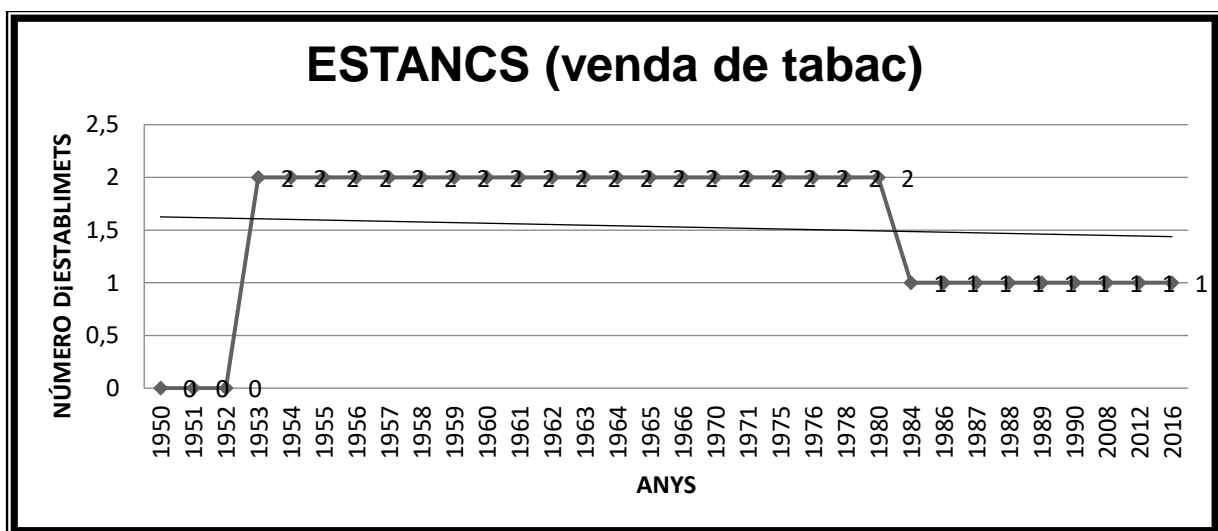

GRÀFIC 2.9 Anàlisi del nombre de punts de venda d'oli del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-ESTANCS:

Comerç al detall de tabacs en expendoria 1-6461

Definició: L'estanc és el monopoli en la producció o venda d'un determinat bé assumit per l'estat o atorgat a particulars a canvi d'un ingrés al fisc. Els estancs més comuns són els de tabac, segells, sal, explosius i licors.

GRÀFIC 2.10 Anàlisi del nombre d'estancs del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

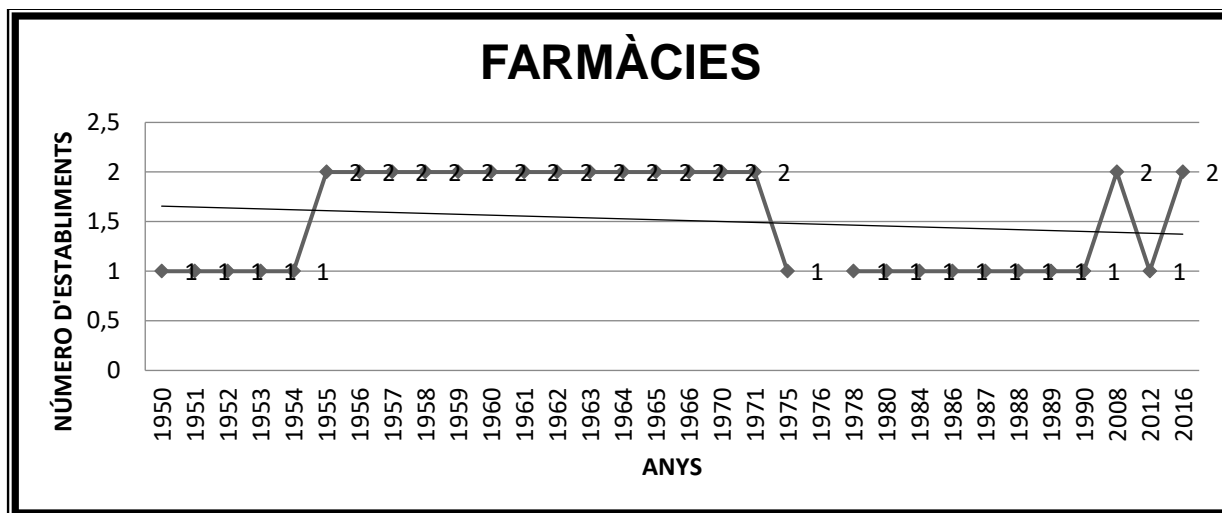
Aquests tipus d'establiments van restringits a certes normatives que indiquen quants n'hi poden haver a una mateixa població. Durant tots els anys analitzats s'observa l'estanc Leon i l'estanc Massana que encara perdura.

2.2.2.-ACTIVITATS DEL SECTOR ALIMENTARI NO QUOTIDIÀ

-FARMÀCIES:

Farmàcies 1-6521

Definició: La farmàcia és la ciència i pràctica de la preparació, conservació, presentació i dispensació de medicaments, també el lloc on es preparen els productes medicinals i el lloc on es dispensen, però l'espai físic és coneix antigament com apotecaria.

GRÀFIC 2.11 Anàlisi del nombre farmàcies d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Pel que fa al sector de les farmàcies, com també el del tabac, els nombres d'establiments solen anar restringits a certes normatives que decideixen quantes llicències donen.

Del gràfic podem destacar que el 1955 s'instal·la la farmàcia Pineda que ha perdurat fins fa relativament poc.

A partir del 2012, s'instal·la una altra farmàcia (Mola) que continua a dies d'avui.

Cal destacar que en aquest gràfic, no hi faig constar la farmàcia de productes veterinaris de la cooperativa d'Artesa.

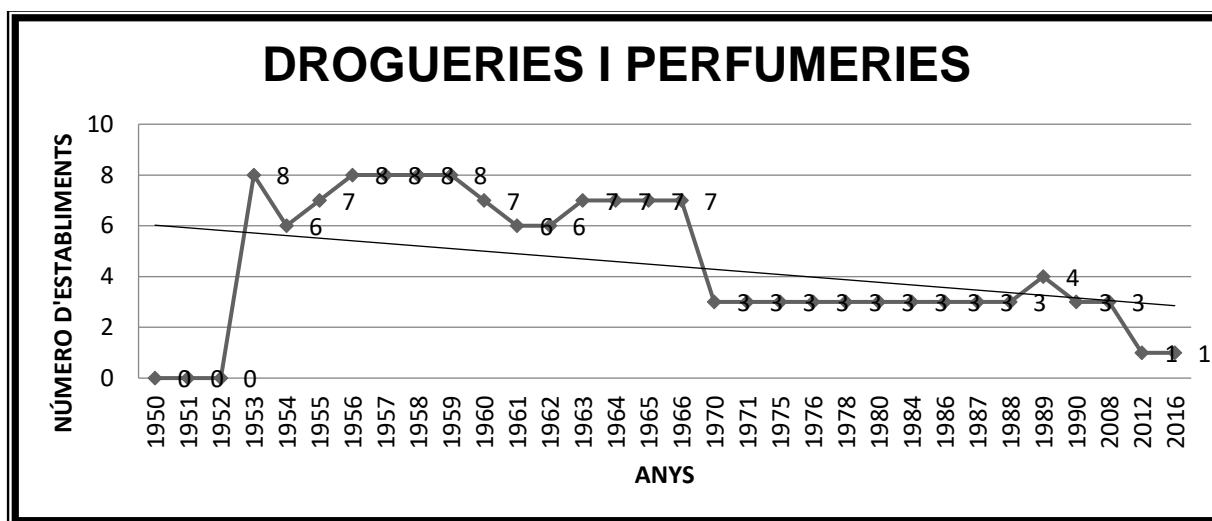
-DROGUERIES I PERFUMERIES:

Comerç al detall de productes de drogueria i perfumeria 1-6522

Definició drogueria: Una drogueria és un comerç especialitzat o bé un mercat de proporcions majors. La selecció d'articles es divideix en quatre camps: Articles de salut (tes, essències i tintures); Articles de bellesa (productes per a la cura corporal i de la pell, perfums, olis, cosmètics, etc.); Productes reformadors biològics i aliments especials; i articles especialitzats per a la llar i el jardí.

Definició de perfumeria: En aquest cas la paraula perfumeria fa referència a l'establiment comercial on es venen tots tipus de productes relacionat amb el perfum.

**Molts cops els establiments que es denominaven drogueries ja incorporaven la secció de perfums al mateix establiment.*

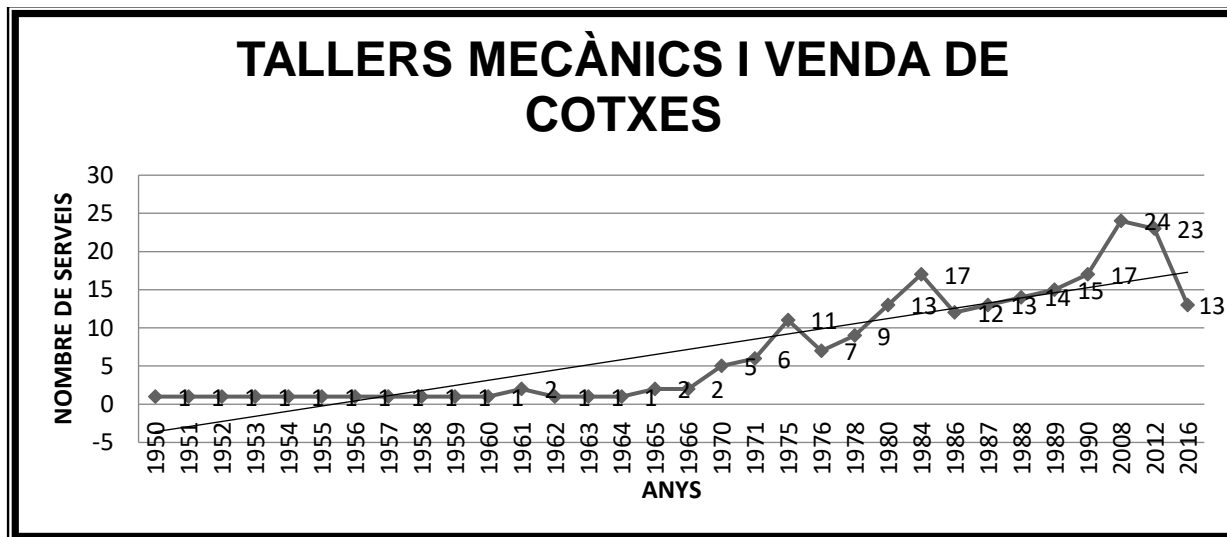
GRÀFIC 2.12 Anàlisi del nombre drogueries i perfumeries d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia)

El declivi d'aquests establiments es impressionat. Però, tenim que pensar, que abans de que s'instal·lessin les cadenes de drogueria com l'actual Clarel, que ara acapara tot tipus de productes cosmètics en un local certament gran; abans la venda d'aquests productes s'efectuava en botigues petites. A més a més, molts cops, les mateixes botigues de comestibles també disposaven d'aquests productes en una petita secció de la seva tenda.

2.2.3- ACTIVITATS DEL SECTOR AUTOMOCIÓ I CARBURANTS

-TALLERS MECÀNICS I VENDA DE COTXES:

Comerç al detall de vehicles terrestres (cotxes, camions, etc) 1-6541

GRÀFIC 2.13 Anàlisi del nombre de tallers mecànics i venda de cotxes d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Abans de tot, caldria remarcar que en aquest gràfic agrupo la venda de cotxes amb els tallers de reparació.

Mirant la gràfica, podem observar a que fins al 1970 només hi constaven entre un i dos serveis de mecànic. Un d'ells era el “garage Castellana” propietat del sr. Cirildo Castellana que havia estat alcalde. (en aquella època la referència de tallers mecànics s'anomena amb el concepte castellà de *garage*)

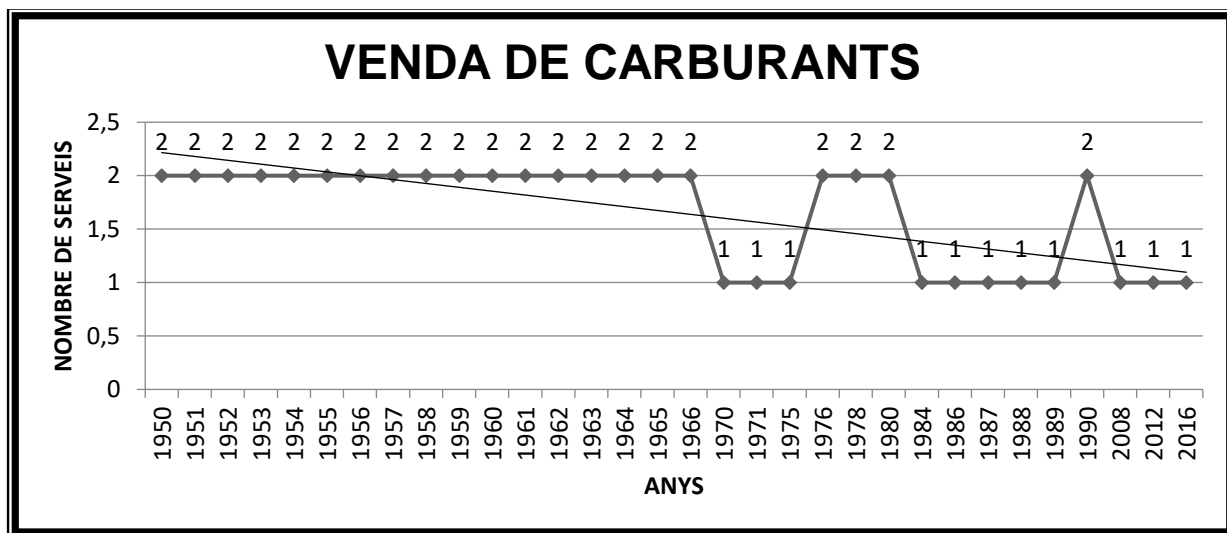
A partir d'aquest any, la xifra augmenta a un màxim de 24 l'any 2008 a conseqüència de l'abaratiment dels automòbils i l'augment del poder adquisitiu. En els dos darrers anys la xifra cau a un tretze.

El sector de l'automoció ha estat un dels més castigats per la crisi com s'observa en la davallada del 2012, fent que moltes d'aquestes empreses acabin tancant.

Caldria fer èmfasi a que en el gràfic no es comptabilitza els serveis de venda de cotxes de segona mà que té certa predominança durant els anys 2008 i 2012.

-VENDA DE CARBURANTS:

Comerç al detall de carburants i olis per a vehicles 1-6553

GRÀFIC 2.14 Anàlisi del nombre de tallers mecànics i venda de cotxes d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

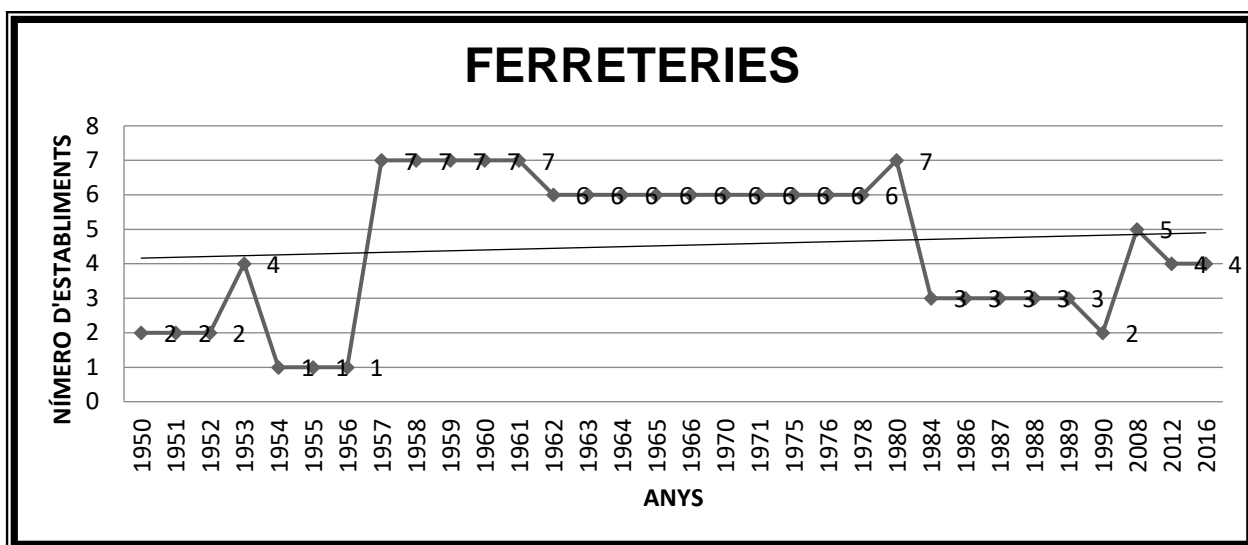
Ens els últims anys, a part de l'estació de serveis Farré que encara perdura avui en dia, hi contava l'estació de servei Cap de la Serra, ubicada al port de Comiols.

*Vegeu la fotografia nº 19 (estació Farré) de l'apartat final de fotografies.

2.2.4- ACTIVITATS DEL SECTOR EQUIPAMENT PER LA LLAR**-FERRETERIES:**

Comerç al detall d'art. de parament de la llar, ferret., etc CNAE 1-6533

Definició: Una ferreteria és un comerç d'objectes de ferro i altres metalls. Establiment comercial dedicat a la venda d'útils pel bricolatge, la construcció i les necessitats de la llar, normalment és per al públic en general encara que també n'hi ha de dedicades a professionals amb elements específics.

GRÀFIC 2.15 Anàlisi del nombre de ferreteries d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

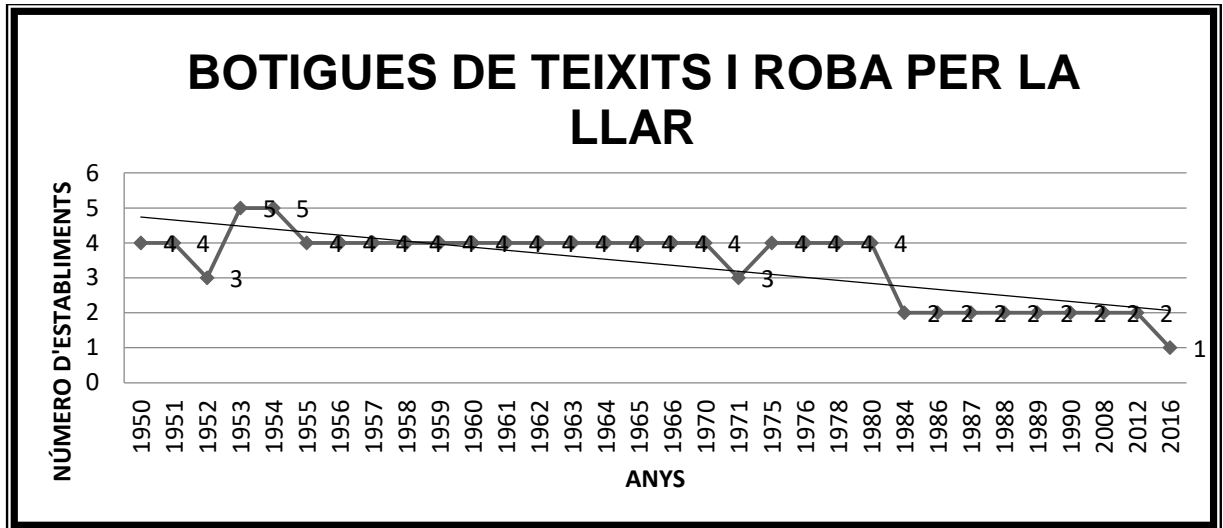
Solament observant la gràfica, podem veure que aquest és un dels sectors amb bastant predominança durant tots aquests anys, ja que té una mitjana d'entre quatre i cinc establiments.

Cal emfatitzar que probablement en els anys en que hi consten fins a set establiments, molts d'ells eren bastant petits i es dedicaven en productes diferents, que podem trobar en les ferreteries d'avui en dia (com per exemple les botigues de plats, cassoles i olles; la venda de calderes i productes de fontaneria...).

-BOTIGUES DE TEIXITS I ROBA PER LA LLAR:

Comerç al detall de productes tèxtils per a la llar

CNAE 1-6511

Gràfica 2.16

Anàlisi del nombre de botigues de teixits i roba per la llar del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

En aquesta gràfica, englobo les botigues de teixits i les de roba per la llar ja que en molts cassos aquests productes es venien en el mateix establiment.

Es d'entendre que les botigues de teixits han anat seguit la mateixa evolució de les modistes, fins arribar al punt que en general ningú es fa un vestit ni se'l fa fer. Per tant, es obvi que aquests comerços hagin decaïgut.

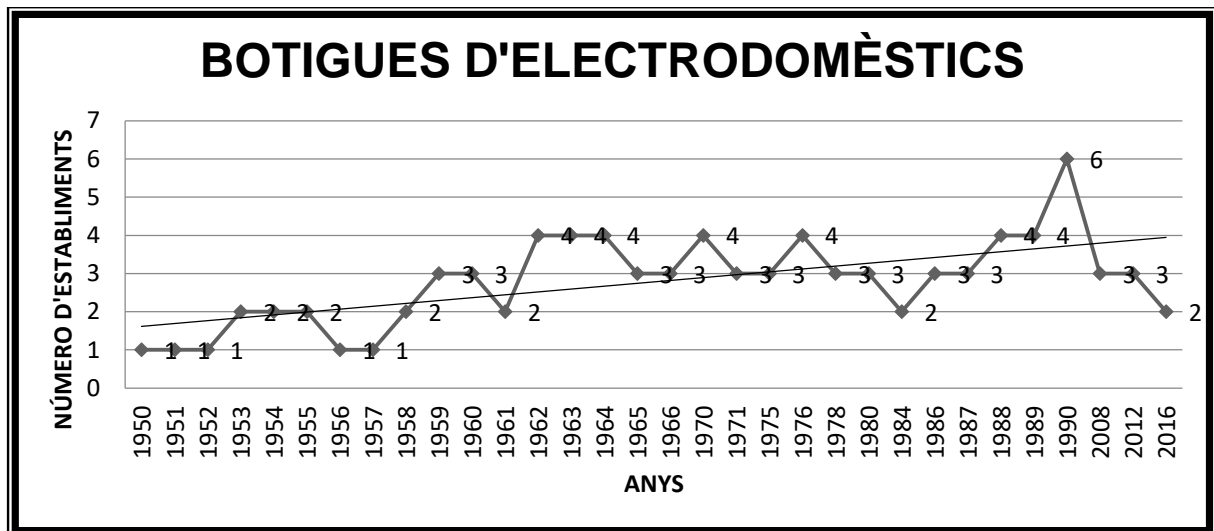
En resum, tots dos tipus de botigues han passat de ser un màxim de cinc a solament una.

-BOTIGUES D'ELECTRODOMÈSTICS:

Equipament de la llar Comerç al detall d'aparells d'ús domèstic

CNAE 1-6532

Definició: establiment on es ven tots tipus de productes elèctrics relacionats sobretot amb la llar.

GRÀFIC 2.17 Anàlisi del nombre de botigues d'electrodomèstics d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

El cas de les botigues d'electrodomèstics, també ha estat un dels comerços amb més importància i amb més referència d'Artesa, sobretot, en els anys 90, tal i com ens indiquen diferents estudis realitzats en aquestes època.

A principi dels anys cinquanta fins a finals dels anys 70, la venda d'electrodomèstics era ben diferent. En aquests anys, els productes de elèctrics eren gairebé inexistents. Ben just, hi havia neveres, per ficar un exemple, i per això hi ha constància d'una fàbrica de gel (tal hi com podem veure a la gràfica X). El principal electrodomèstic que es comercialitzava i segurament l'únic era la ràdio. Dins dels sector de les ràdios en aquella època, hi constaven petits tallers i diversos establiments, com també viatjants (persones que no tenien cap botiga i que anaven pels pobles amb la representació de diverses empreses que fabricaven aquest producte).

Amb el concepte d'electrodomèstics en general, Artesa no comença a despuntar fins a finals dels anys 80, arribant al 1990 fins a 6 punts de comercialització.

Avui en dia s'hi conserven encara dos, tot i la gran competència exterior que existeix.

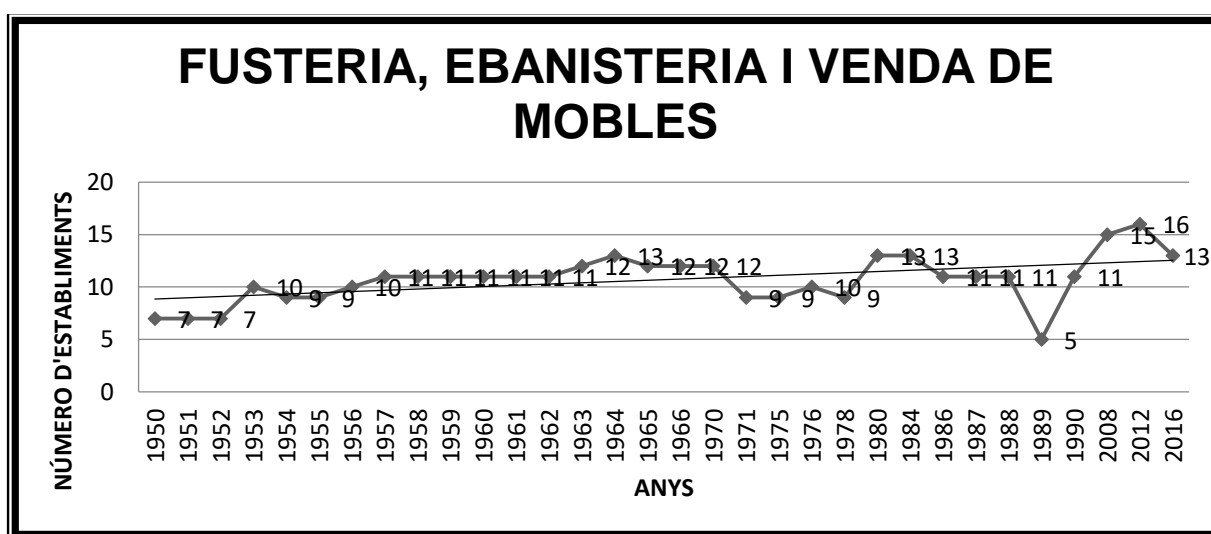
Ara, cada cop més, aquests establiments de venda més especialitzada queden reduïts en establiments més grans i amb més varietat de productes ferreters.

FUSTERIES, EBANISTERIES I VENDA DE MOBLES:

Comerç al detall de mobles (excepte d'oficina) 1-6531

Definició fusteria: La fusteria és el nom de l'ofici i del taller o lloc on es treballen tant la fusta com els seus derivats, i a qui ho exerceix se'l denomina fuster. El seu objectiu és canviar la forma física de la matèria primera per a crear objectes útils com mobles, marcs de porta, joguines etc.

Definició ebenisteria: L'ebenisteria es distingeix de la fusteria en què produeix mobles més elaborats, generant noves tècniques i complementant-les amb altres per a la manufactura d'algunes peces, tals com la marqueteria. Encara que sense ser característica pròpia l'ús d'algun material específic, l'ebenisteria busca desenvolupar mobles de millor qualitat i disseny.

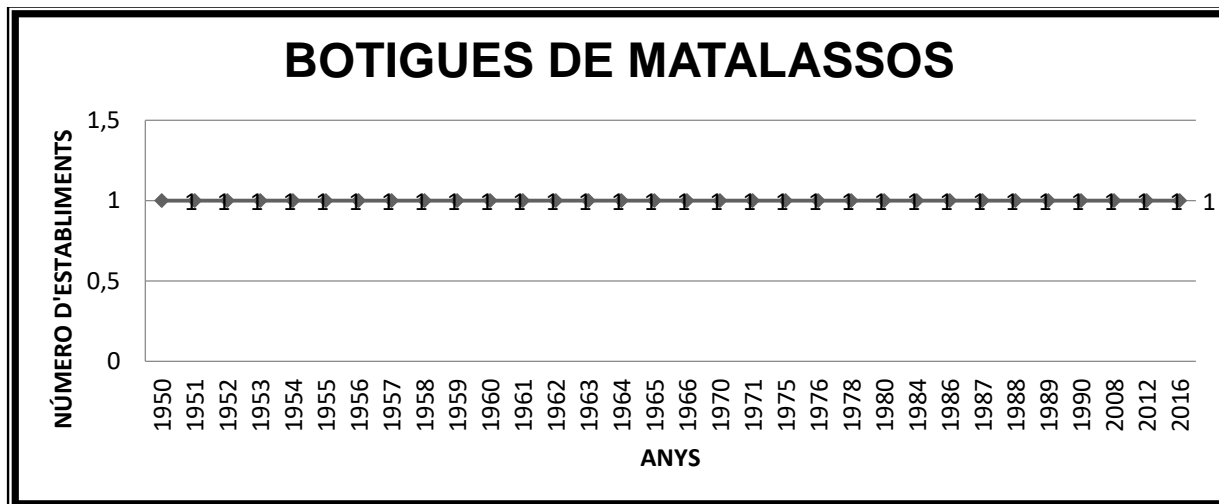
GRÀFIC 2.18 Anàlisi del nombre de fusteries, ebenisteries i venda de mobles d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Pel que fa a aquest gràfic, pretenc englobar totes les activitats relacionades directament amb la fusta. Per tant, en tots els anys esmentats en el gràfic hi consta dues referències de gairebé tots els establiments. Em refereixo que molts cops un mateix taller de fusteria o de fàbrica de producció de mobles (sector fusteria) ven els seus productes al consumidor final (venda de mobles).

En general, cal dir que és un sector amb una gran importància i també amb certa referència cap a la gent de fora. No podríem acabar la descripció d'aquesta gràfica sense fer èmfasi a la gran importància que té una d'aquestes fàbriques (Ros-1 S.A.) que és el principal motor industrial de la nostra població.

-BOTIGUES DE MATALASSOS:

Comerç al detall d'articles per a la llar 1-6539

GRÀFIC 2.19

Anàlisi del nombre de botigues de matalassos d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

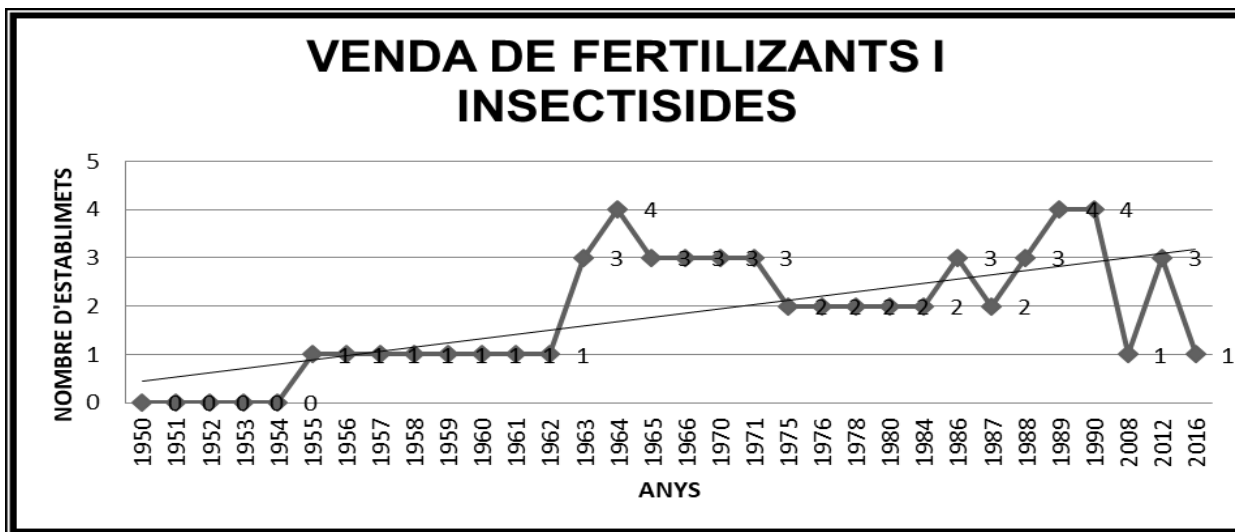
Durant gairebé tota la segona meitat del segle XX, les referències que hi ha d'aquest sector són relacionades a l'ofici de matalasser ("colchonero"). Aquestes persones es dedicaven, a part de comercialitzar i/o produir matalassos, a picar la llana dels matalassos perquè no es fés malbé i perdurés durant més temps. Destaca la matalasseria Gomà.

A partir de finals dels noranta aquesta funció artesanal queda reemplaçada per la comercialització de matalassos fabricats amb nous productes més moderns.

És a partir d'aquests anys, quan s'instal·la a Artesa una establiment de la marca Eurosomni.

-VENDA DE FERTILIZANTS I INSECTISIDES:

Comerç al detall de llavors, adobs, flors, plantes i p.a. CNAE 1-6597

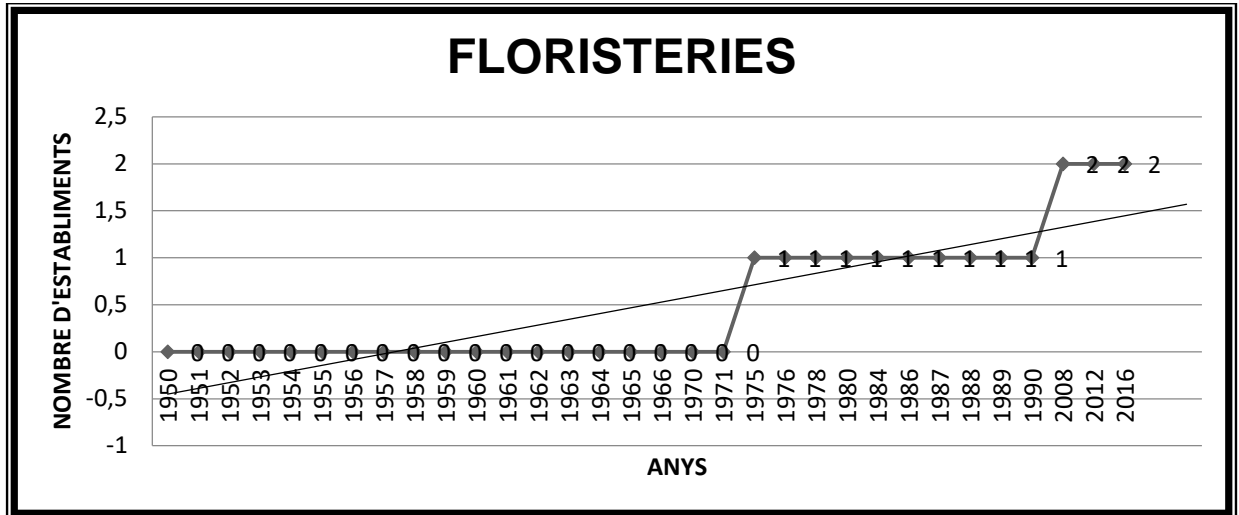
Gràfic 2.20 Anàlisi del nombre de botigues fertilitzants i insecticides d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Aquest es un dels sectors comercials, que en relació al territori on ens trobem, té la seva importància, ja que el sector principal d'Artesa de Segre és l'agricultura i ramaderia (sector primari). Tot hi que durant la majoria d'anys han predominat entre tres i dos establiments avui en dia només se'n hi conserva un. Possiblement es degut a els difunts codis CNAE han canviat hi segurament han permès que altres botigues amb un codi diferent també puguin vendre aquest producte, com seria es cas de la cooperativa d'Artesa.

FLORISTERIES:

Comerç al detall de llavors, adobs, flors, plantes i p.a. CNAE 1-6597

Definició: Una floristeria és un negoci especialitzat en la comercialització de flors i plantes amb finalitat decorativa.

GRÀFIC 2.21 Anàlisi del nombre de floristeries d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia)

En relació al nombre de floristeries, tenim que dir que no apareix de manera oficial la primera floristeria fins al 1975. Avui en dia n'hi continuen predominants unes dues.

2.2.5-ACTIVITATS DEL SECTOR EQUIPAMENT DE LA PERSONA

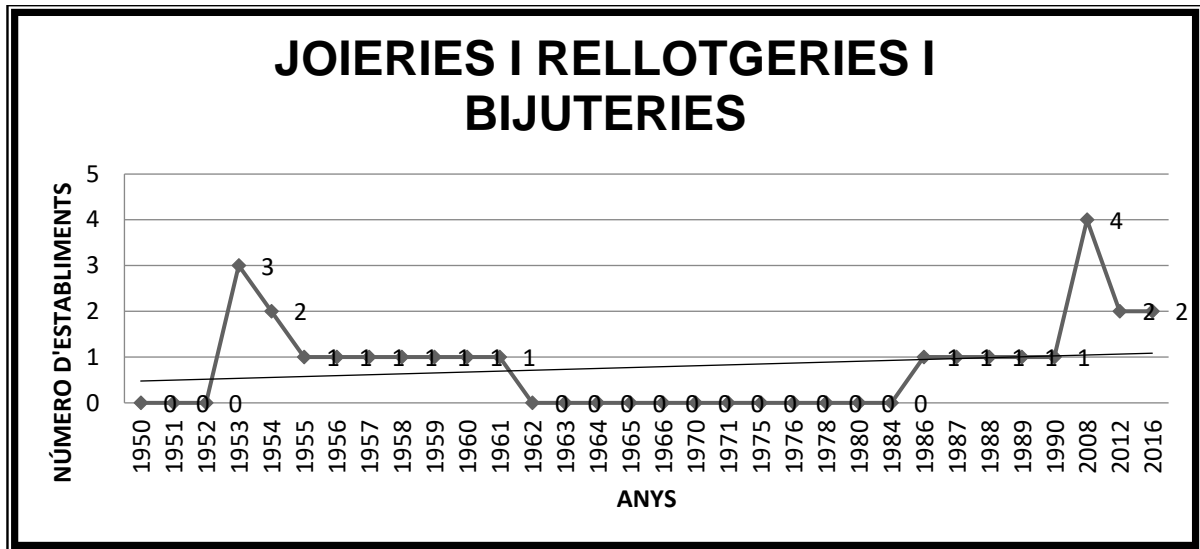
-RELOTGERIES:

Comerç al detall d'art. joieria, rellotgeria, bijuteria, etc1-6595

Definició de rellotgeries: Un rellotger és un artesà que fa, repara o ven rellotges en les rellotgeries. Com que actualment la majoria de rellotges són fabricats industrialment, els rellotgers moderns només es dediquen a la seva reparació.

En el passat, els rellotgers eren autèntics artistes que dissenyaven i fabricaven rellotges a mà; és per això que els rellotgers actuals han de tenir habilitats per reparar rellotges antics que, a vegades, poden ser únics. Un rellotger qualificat pot normalment dissenyar i fer la peça que falta a un artefacte perquè funcioni correctament.

Definició de joieries: La joieria és l'art i ofici (joiers) de treballar materials per a crear joies. També és l'obrador d'un joier o la botiga on es venen els productes. Les joies són objectes ornamentals portats per persones, normalment fetes amb gemmes i metalls preciosos. Tanmateix, les joies poden i han estat fetes de gairebé qualsevol tipus de material.

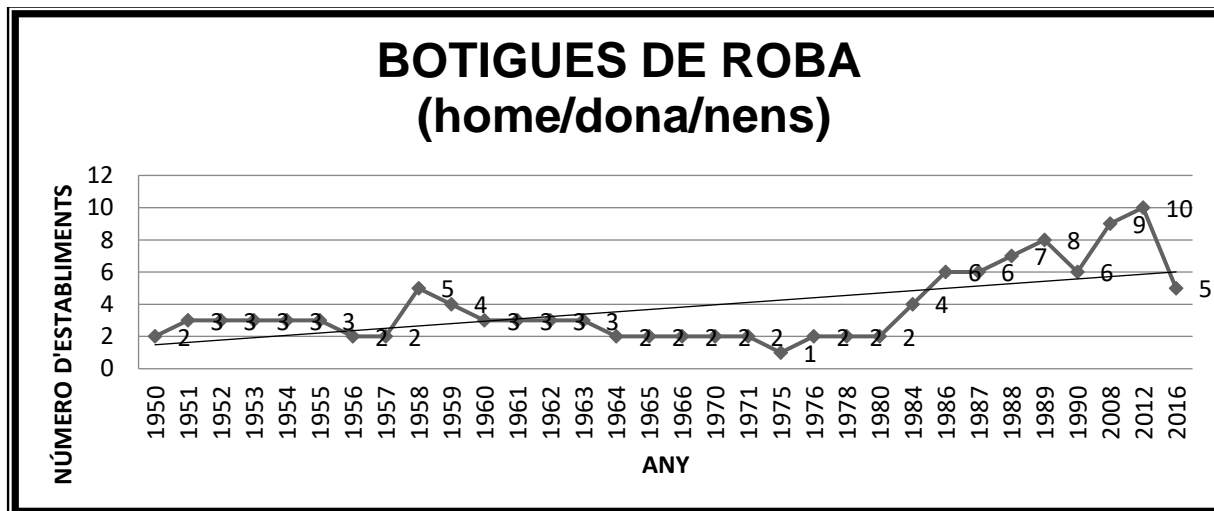
GRÀFIC 2.22 Anàlisi del nombre de rellotgeries i joeries del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

En el cas de les joeries i rellotgeria es ben complicat degut a que solament consten comerços de rellotgeries a partir del 2008; els darrers anys anteriors només hi consten principalment joeries. També és estrany que deixin de constar durant el 1962 i el 1986. Si això fos realment veritat seria de molt d'estranyar que durant tants anys no hi hagués ni un sol rellotger i de que ningú es pogués reparar ni comprar rellotges.

El que segurament sí que concorda més amb la realitat són els últims anys a partir de 1990. Encara que trobem estrany que el 2008 i constin 4 comerços i que al 2016 (que fa relativament poc) i constin 2 comerços, quant avui en dia solament n'hi ha un. Tenim d'entendre que segurament el mateix establiment consta com a rellotgeria i com a joeria. Per tant, en realitat només hi havien 2 establiments al 2008 i el que hi ha avui en dia correspon al de la gràfica.

-BOTIGUES DE ROBA PER A HOME, DONA I NENS:

Comerç al detall de peces de vestir i ornaments de cap 1-6512

GRÀFIC 2.23

Anàlisi del nombre de botigues de roba del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins al 2016 (Font: elaboració pròpia).

Solament observant la gràfica podem concloure que hi ha hagut un augment considerable des de 1980 fins al 2012. El fet que solament hi hagués hagut anteriorment d'aquests anys una mitjana d'entre tres i dues botigues, no significa que no hi hagués més establiments o serveis del sector tèxtil. En aquest gràfic, no hi consten els establiments de sastreries sense confecció, ni les modistes. Cal dir que la gran majoria de modistes i de cosidores quasi mai havien constatat en el registre de comerços i de professions. Molts cops, aquestes senyores treballaven il·legalment en els seus tallers de casa, hi combinaven la feina de mestresses de casa amb la de modistes. Probablement, si es quedaven viudes, i volien continuar amb seva feina era més probable que constessin en el registre.

Aquest sector també és un dels principals afectats per la crisi del 2008, tot i que la davallada no s'observa fins a l'any 2012 que va arribar a un màxim de 10 establiments. A partir d'aquest any, els comerços es redueixen a la meitat, en cara que avui en dia se'n observen sis.

-MERCERIES I LLENCERIES:

Comerç al detall de llenceria i corseteria 1-6513

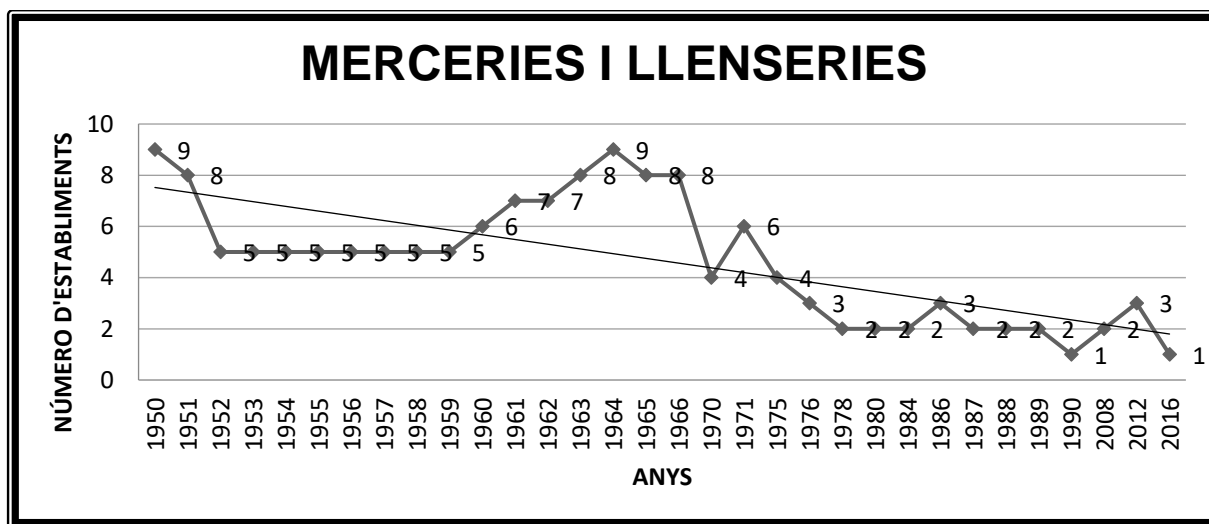
Comerç al detall de merceria i paqueteria 1-6514

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Definició merceria: Una merceria és una botiga de barri on es poden adquirir productes diversos relacionats amb la costura, el punt i la llenceria.: fils, agulles, botons, cremalleres, sedalines, cabdells, madeixes, carrets, gafets, didals, tambors per a feines, caps per a la costura, recanvis tèxtils o gèneres de punt i roba interior, com: mitges, mitjons, samarretes, calces, calçotets, entre altres.

En conclusió les merceries eren negocis familiars , minoristes, molt cenyits al barri, que distribuïen entre la població els estris i materials per a la confecció i reparació de vestits, especialment apreciat en època de postguerra, en què les possibilitats de comprar roba nova per part de la població eren escasses.

Definició de llenceria: Llenceria és un terme genèric que designa el conjunt de roba de llit, de bany, de taula i de roba interior. També s'anomena llenceria la botiga on es ven aquesta roba

GRÀFIC 2.24

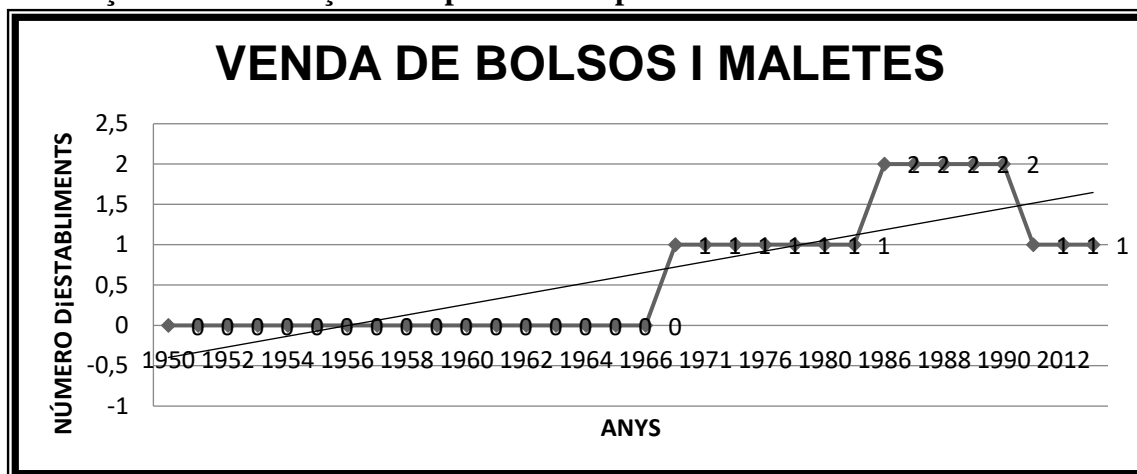
Anàlisi del nombre de merceries d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016
(Font: elaboració pròpia).

La gran majoria d'establiments que es quantifiquen a la gràfica són merceries. Els establiments de corseteria i llenceria no havien constatat mai fins al 2008, any en que s'esmenta establiments de llenceria i corseteria com la botiga "Fades".

Pel que fa a les merceries, cal dir, que encara en consta una avui en dia, però amb diferència. Com també, hem pogut observar amb les botigues de teixits, el fet que la gent ja no tingui ànsia per a confeccionar ni arreglar les seves peces de vestir, provoca la desaparició d'aquests establiments.

-VENDA DE BOLSOS I MALETES:

Comerç al detall de calçat i complements de pell 1-6516

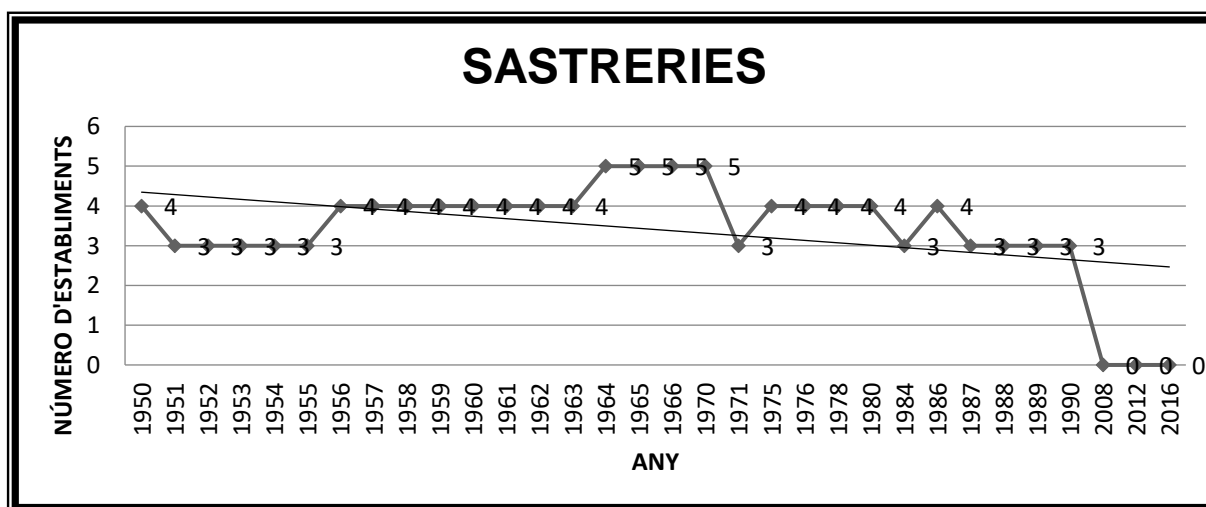

GRÀFIC 2.25 Anàlisi del nombre de punts de venda de bolsos i maletes d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Aquesta consideració de venda de bolsos i maletes només s'observa com a complement a diverses botigues.

-SASTRERIES:

Definició: Un sastre és la persona que exerceix l'ofici de la sastreria, un art que consisteix en la creació de peces de vestir principalment masculines (vestit, pantalons, armilla) de forma artesanal i a mesura, dissenyant exclusivament d'acord amb les mesures i preferències de cada client, sense fer un ús estandarditzat de numeració preexistent.

GRÀFIC 2.26 Anàlisi del nombre de rellotgeries i joieries del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

El sector de la sastreria, com també molts dels oficis relacionats amb el tèxtil com les sastresses o les mateixes modistes, són un ram de comerços que han quedat extingits a conseqüència del canvi de modes de la gent, essent substituït per les peces de confecció, que cada vegada més, són manufacturades als països subdesenvolupats. Aquesta externalització de la producció a nivell global ha fet que les fàbriques de confecció o els petits tallers, cada cop més, els hi surti menys rentable continuar amb la producció nacional. Per això, podem observar que els tallers i fàbriques de confecció de la nostra ciutat, a data d'avui son gairebé nuls, gens comparable amb com havia estat.

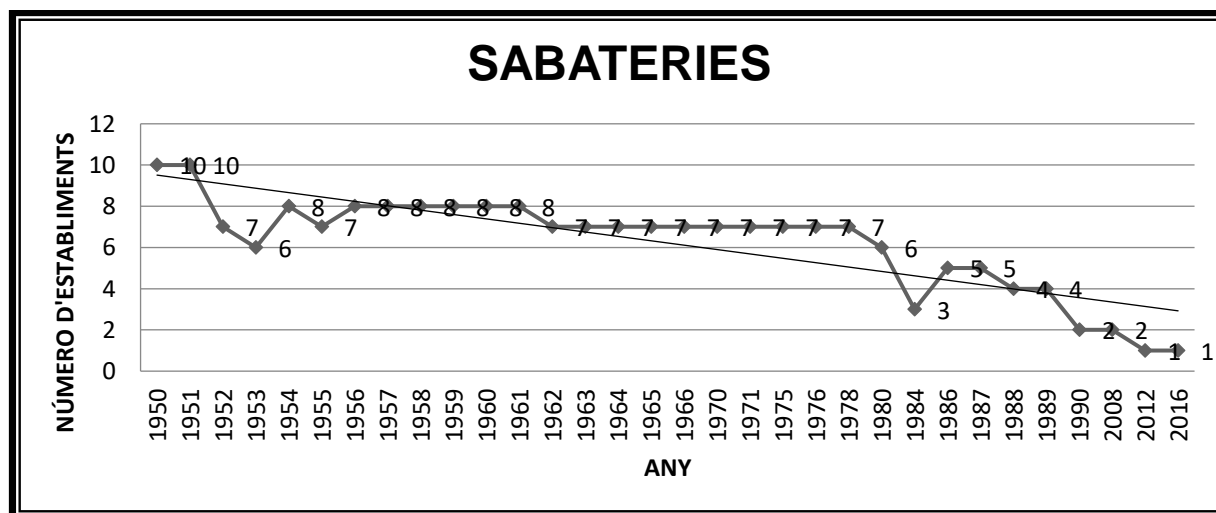
Mirant al gràfic podem veure que el màxim de sastreries havia estat de cinc entre 1964 i 1970. Durant aquest anys destaquen els sastres Macià, Clotet, Roca, Sangrà i Campabadal. Aquest últim únicament es dedicava a la sastreria, mentre que els altres combinaven l'ofici de sastre amb la venda de peces de confecció en els seus establiments. Per tant, aquestes també consten en la gràfica de botigues de roba com a un establiment més.

A partir dels anys noranta, segurament aquesta xifra de tres establiments anirà disminuint fins arribar al 2008 que ja no hi consta cap negoci.

-SABATERIES:

Comerç al detall de calçat i complements de pell 1-6516

Definició Un sabater és una persona que té per ofici de fer i reparar (tradicionalment, també, vendre) sabates (sabater de pega, sabater pegot o simplement pegot, ataconador o taconaire, llinyoler (nyinyoler), i despectivament tiranyinyol, essent qui adoba les sabates però no les fabrica pas).

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

GRÀFIC 2.27

Anàlisi del nombre de sabateries del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

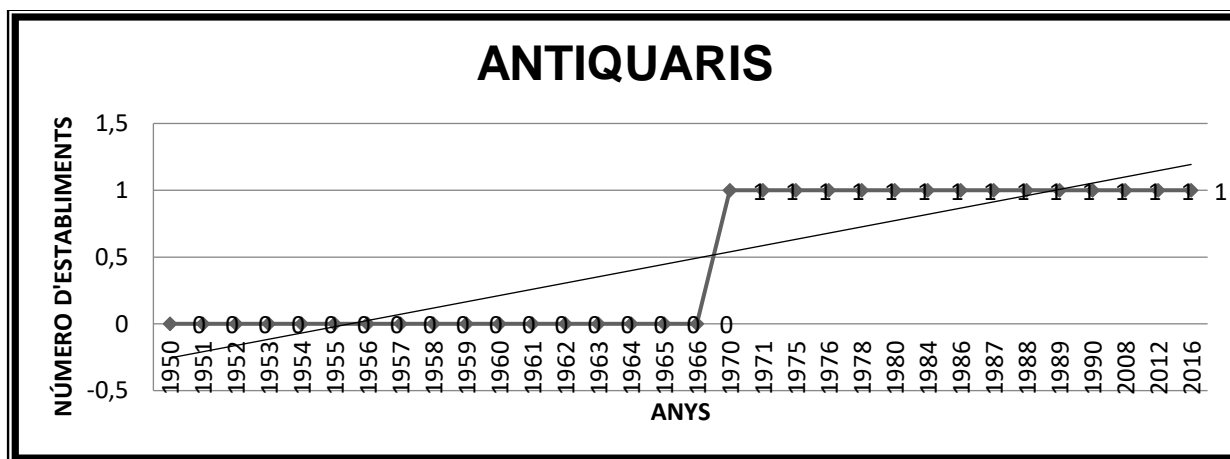
El cas de les sabateries és un dels més singulars, ja que amb tots aquests anys havien tingut una mitjana d'entre set i sis establiments, i tant avui en dia com a l'any 2016 només hi consta una sola sabateria. Tot hi que el calçat és una peça de vestir més concreta i quasi sempre aquests comerços es dediquen únicament a la comercialització de calçat, és força curiós que per la població que tenim només hi hagi una botiga per les dimensions que té la ciutat i el municipi.

Tot i la poca quantitat d'aquests comerços en els últims anys, val a dir que durant els anys que hi havia hagut entre set i deu establiments, probablement, molts d'ells eren bastant petits i es diferenciaven pel tipus de calçat, (si era de luxe, més espardenyeria, calçat ordinari...). A part de les diverses sabateries, durant aquests anys també hi ha referències d'una fàbrica d'espardenyes (*alpargateria*).

-ANTIQUARIS:

Comerç al detall de béns usats (mobles, estris ordinaris, etc) 1-656

Definició: Un antiquari és la persona que es dedica a estudiar, col·leccionar o vendre coses antigues. Com a ofici o activitat comercial, l'antiquari es dedica, principalment, a adquirir, restaurar i revendre mobles, objectes d'art, elements decoratius o altres objectes antics, apreciats pel seu valor o qualitat.

GRÀFIC 2.28

Anàlisi del nombre d'antiquaris d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

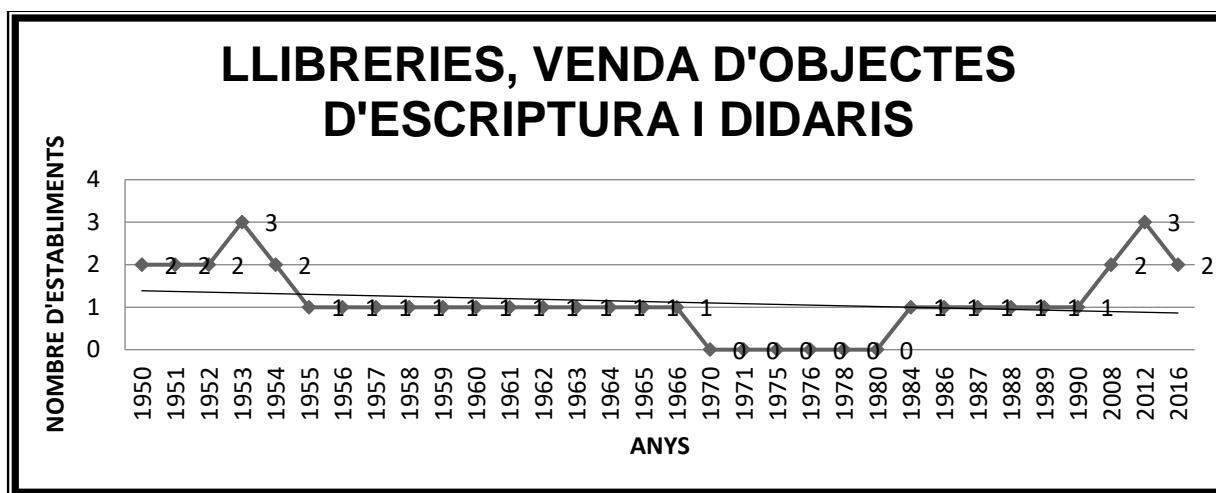
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

En relació al comerç d'antiguitats només podem dir que a partir de 1971 hi ha la primera referència d'aquest sector (antiguitats Sant Jordi) entre els anys analitzats, i que encara predomina avui en dia.

2.2.6- ACTIVITATS DEL SECTOR LLEURE I CULTURA

-LLIBRERIES, VENDA D'OBJECTES D'ESCRITURA I DIARIS:

Comerç al detall de llibres, diaris i revistes 1-6594

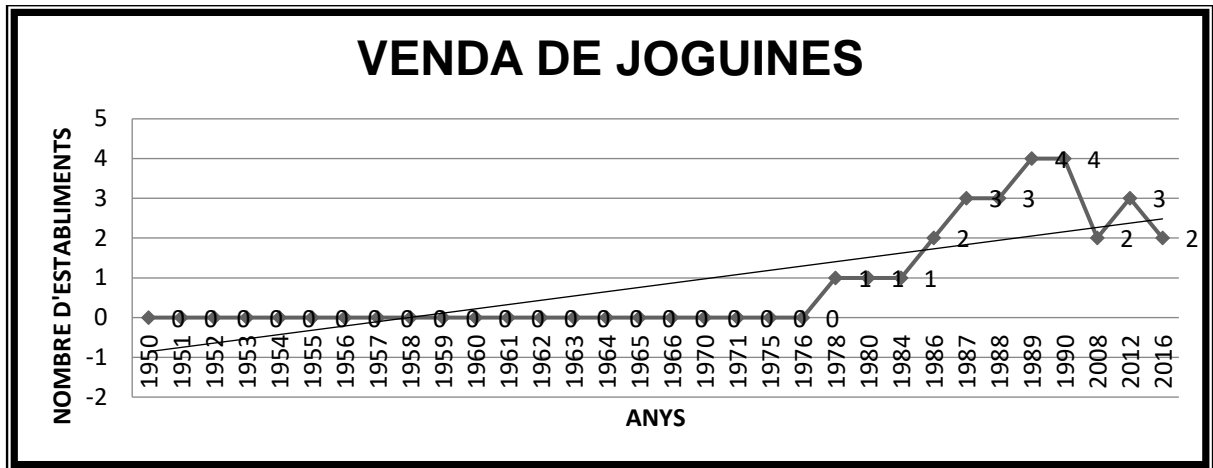
GRÀFIC 2.29 Anàlisi del nombre punts de venda de llibres, objectes d'escriptura i diaris del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Pel que fa els estancs, el nombre d'establiments probablement aurà variat a causa de les normatives i polítiques de l'empresa que gestiona la comercialització del tabac. Per tant podem entendre que durant el 1953 fins al 1980 Artesa devia tenir permís per a dos estancs.

Aquest dos establiments són l'estanc León i l'estanc Massana. Aquest últim el que encara perdura avui en dia.

-VENDA DE JUGETS:

Comerç al detall de joguines, art. d'esport, armes, etc 1-6596

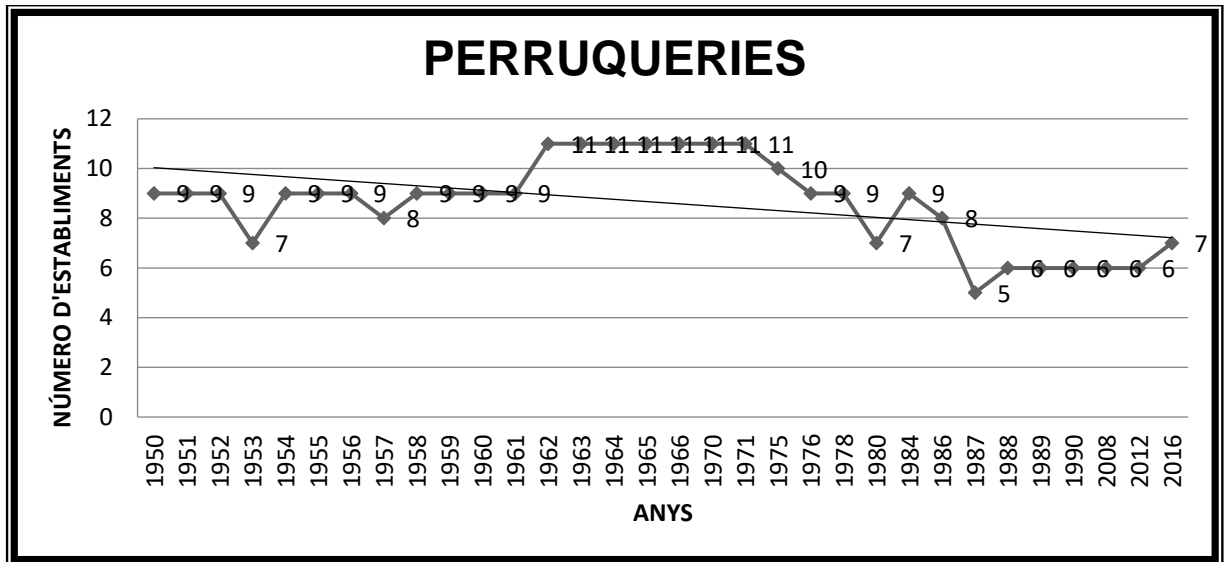
GRÀFIC 2.30 Anàlisi del nombre punts de venda de juguets del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

En aquest cas no sabia dir si les durant els anys on abunden fins a quatre establiments i havien agut únicament botigues de venda de joguines o era també com a complement de l'establiment.

2.3.- ACTIVITATS SECTOR SERVEI:

-PERRUQUERIES:

Definició Un perruquer o peluquer o més tradicionalment barber (per a homes) i pentinadora (per a dones) és la persona que té per professió l'arranjament dels cabells de les persones incloent-hi operacions com rentatge o rentada, tall, pentinat, tenyit, etc. Els perruquers estan generalment especialitzats en el tractament dels cabells d'un gènere específic, masculí o femení, encara que cada vegada abunden més els establiments unisex dedicats indistintament a persones de qualsevol sexe. En el cas de les barberies el barber s'ocupa de l'arranjament de la barba i bigoti.

GRÀFIC 2.31 Anàlisi del nombre perruqueries del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

El sector de les perruqueries és un dels més estables. En aquest sector, hi englobo tant perruqueries com barberies (perruqueries d'home), perquè realment tots dos conceptes consten en el registre com a perruqueries, tot i la diferència de nom en el rètol de l'establiment.

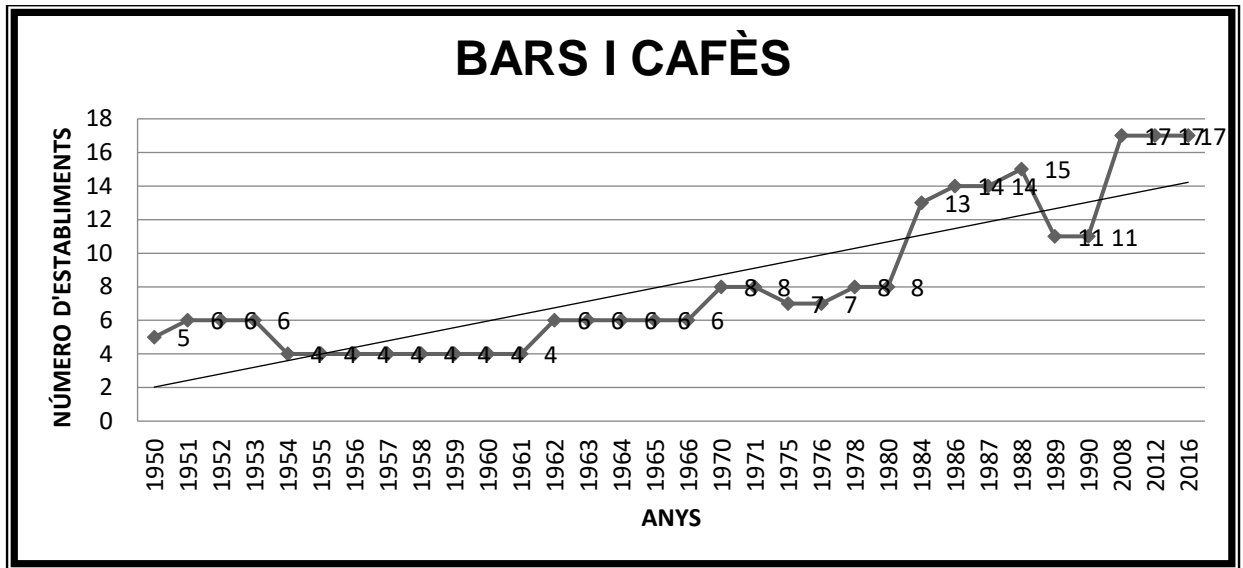
Cal dir que si el 2016 en nombren 7 al data d'avui (2019) se'n observen uns 9 serveis

CAFÈS I BARS:

Definició: Un bar és un establiment comercial on se serveixen begudes alcohòliques, no alcohòliques i aperitius, generalment per a ser consumits immediatament en el mateix establiment en un servei de barra.

Definició: Una cafeteria o, simplement un cafè, és un establiment de cafè i altres begudes, on a vegades se serveixen aperitius i menjars. Les cafeteries tenen característiques en comú amb els bars i altres establiments, com els restaurants.

La tradició de la cafeteria com a lloc de reunió, per discutir, passar el temps, no només com un lloc per consumir.

GRÀFIC 2.32 Anàlisi del nombre bars i cafès d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Pel que fa a nombre de bars i cafès, han anat augmentat exponencialment amb l'augment de la població d'Artesa.

A principis dels anys cinquanta, la gran majoria d'establiments d'aquest tipus eren cafès. Solament, hi constava un sol bar. Avui en dia, aquest concepte de cafè i bars es gairebé els mateix.

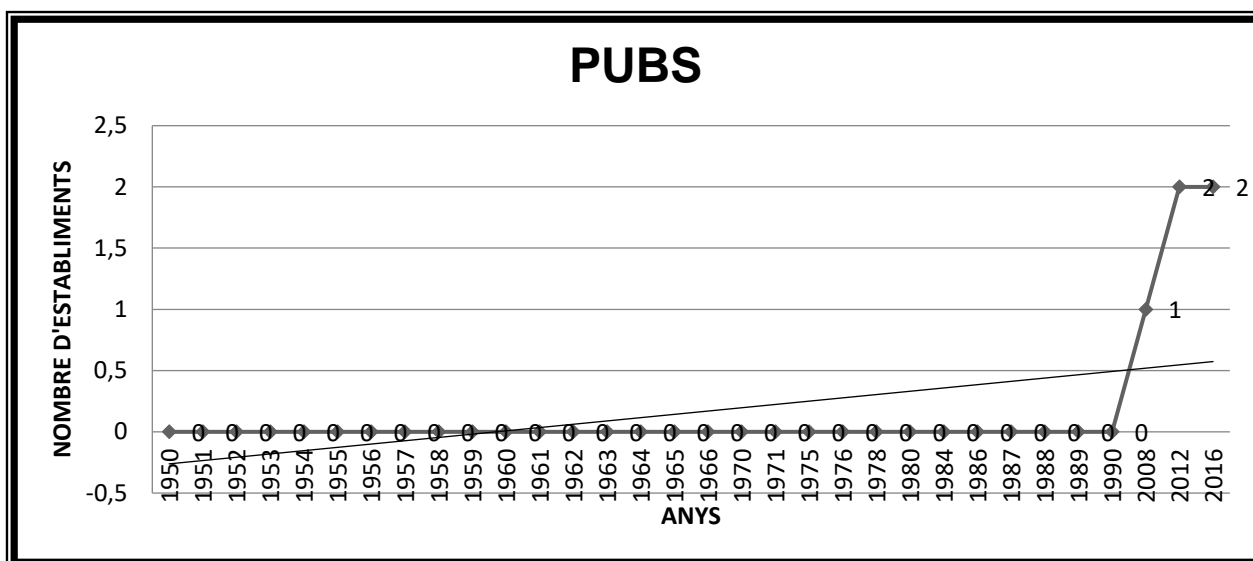
Havien arribat a constar la quantitat de dos cafès als pobles agregats.

Cal remarcar que en el gràfic també hi consten els bars que forment part dels restaurants. Els restaurants es comptabilitzen en el gràfic X per separat.

-PUBS:

Definició: Un pub és un establiment on se serveixen begudes alcohòliques, no alcohòliques i refrigeris sota les premisses del país corresponent.

Molts d'ells també es caracteritzen per acompanyar l'estància dels clients amb música "mix".

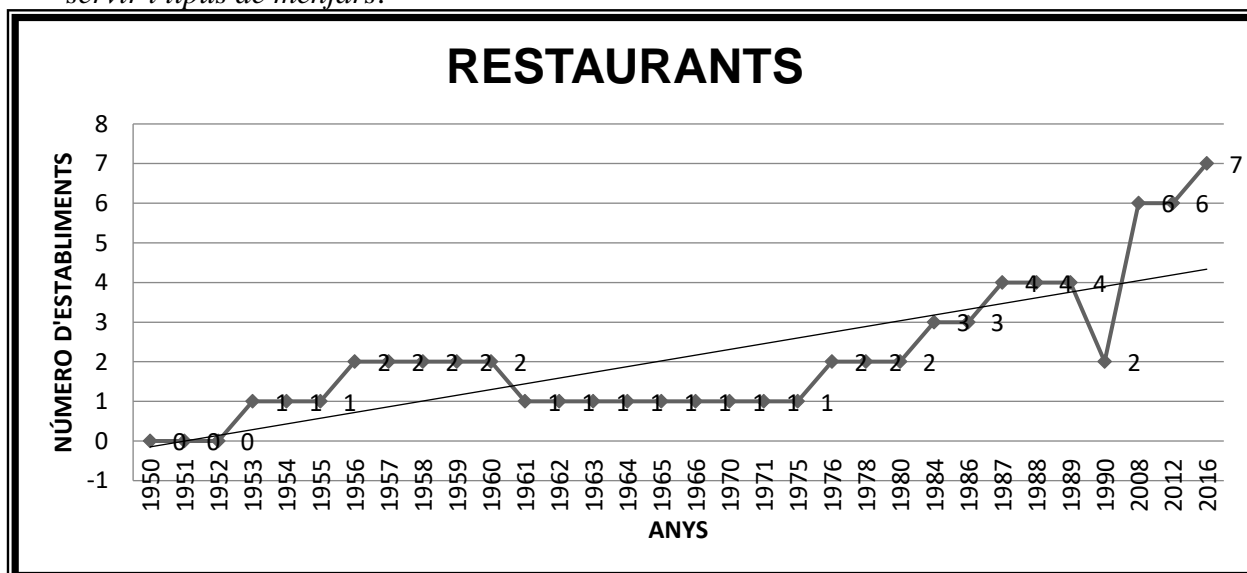

GRÀFIC 2.33 Anàlisi del nombre pubs d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016
(Font: elaboració pròpia).

Es comptabilitza el primer pub a l'any 2008 (segurament és el pub Jack's). Avui en dia n'hi consten uns dos.

-RESTAURANTS:

Definició: Un restaurant és un comerç, on es paga pel menjar i beguda, per ser consumida en el mateix local. Avui en dia existeix una gran varietat de modalitats de servir i tipus de menjars.

GRÀFIC 2.34 Anàlisi del nombre restaurants d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

No es comptabilitza cap restaurant fins al 1953. Per tant, es d'entendre que en aquests primers anys, l'epígraf de fondes i pensions ja englobava el servei de restaurant.

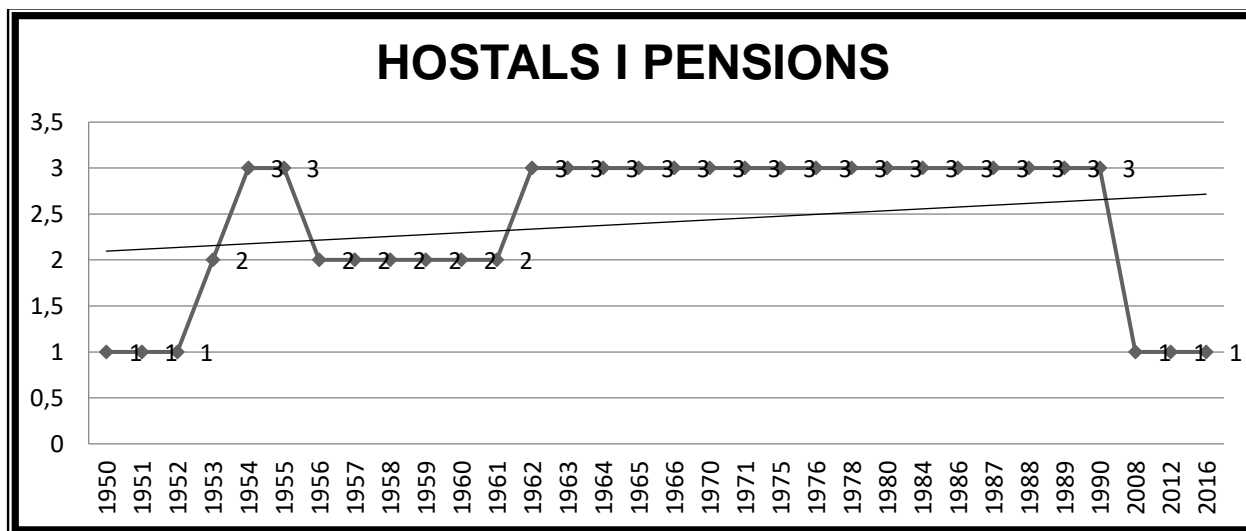
A partir dels anys vuitanta fins avui en dia, el nombre de comerços gairebé es triplica a 7 establiments.

Cal destacar que durant aquests últims anys, havien constats dos establiments a l'exterior del nucli d'Artesa, però que avui en dia romanen tancats.

-HOSTALS I PENSIONS:

Definició d'hostal: Un hostal, posada o fonda són diferents noms en català dels establiments on els viatgers poden adquirir menjar, beguda i allotjament.

Definició de pensió i casa d'hostes: Pensió o casa d'hostes és un tradicional establiment d'hostaleria de menor categoria que l'hostal i l'hotel, típic a Espanya, França i Itàlia.¹ A l'origen, es tractava, en general, d'una casa particular que acollia hostes per a menjar, dormir o en «pensió completa», per un preu mòdic.

GRÀFIC 2.35 Anàlisi del nombre d'hostals i pensions d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Fent referència, al nombre d'hostals s'han havien arribat a comptabilitzar fins a tres establiments.

Cal remarcar que els establiments d'aquest sector sempre han constatat com a fondes i pensions, però mai com a hotel.

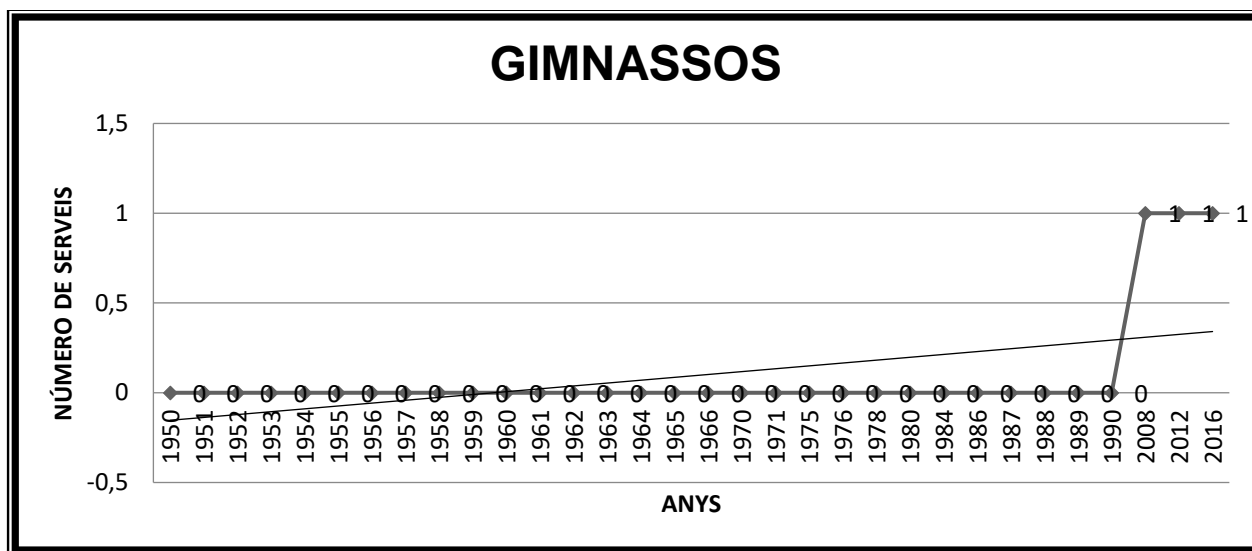
Aquest sector, en comparació amb altres poblacions veïnes com Ponts, és un dels que més coixreja la nostra població, ja que no té gaire atracció turística perquè aquest sector remunti

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

i augmenti la seva quantitat. Tot i això, cal destacar les diverses cases rurals que tenen una funció similar.

-GIMNASSOS:

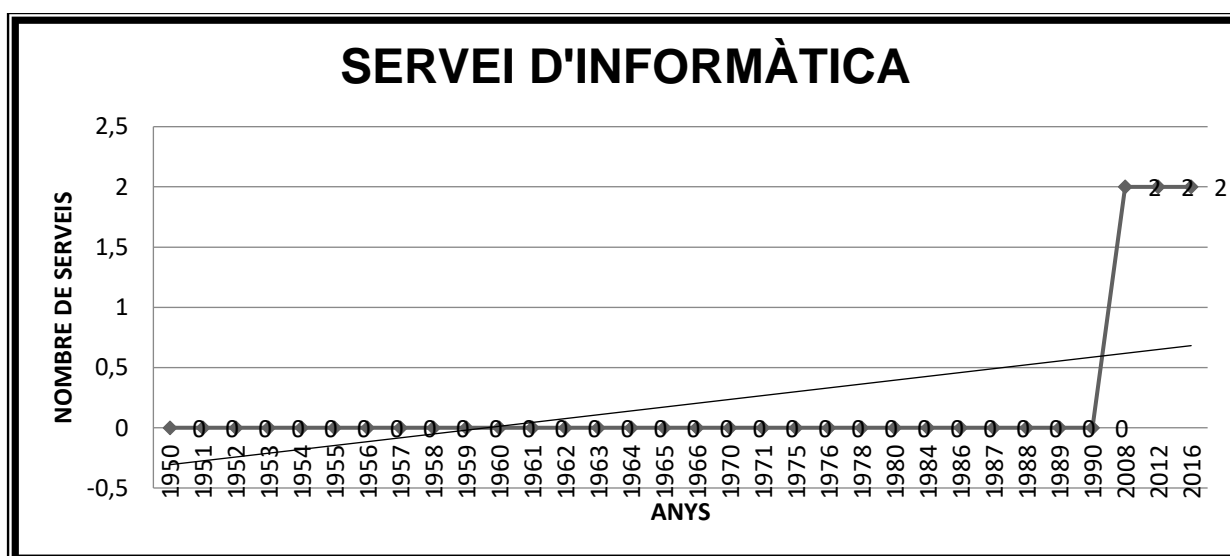
Definició: Un gimnàs és un lloc que permet practicar esports o fer exercici en un recinte tancat amb diverses màquines i articles esportius a la disposició dels qui el visitin.

GRÀFIC 2.36 Anàlisi del nombre de gimnasos d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

El primer gimnàs, consta a partir del 2008.

INFORMÀTICS:

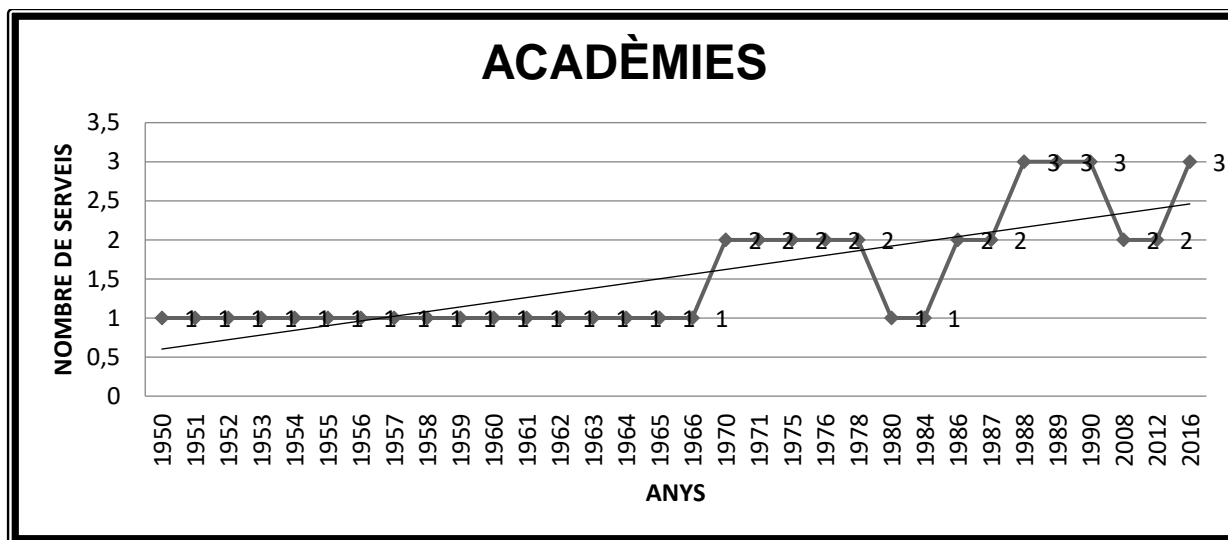
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

GRÀFIC 2.37

Anàlisi del nombre de serveis d'informàtica d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-ACADÈMIES:

Definició: Acadèmia és un terme que identifica a diverses institucions culturals o educatives. definida com a societat científica, literària o artística establerta amb autoritat pública i com a establiment docent, públic o privat, de caràcter professional, artístic, tècnic, o simplement pràctic.

GRÀFIC 2.38

Anàlisi del nombre d'acadèmies d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Aquest gràfic conté la quantitat d'autoescoles, que no apareixen fins els anys setanta i les demés acadèmies són principalment d'idiomes.

Observant la gràfica, podem concloure que aquest sector s'ha vist poc afectat per la crisi perquè el nombre d'acadèmies ha tornat a remuntar a tres. Avui en dia (2019) se'n observen unes quatre, una més que l'any 2016.

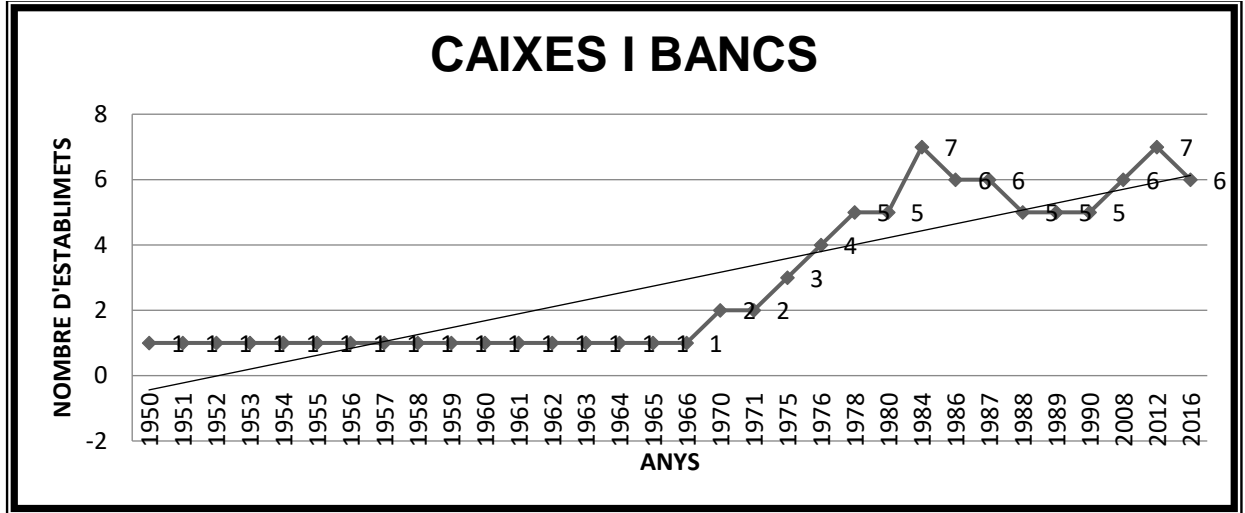
-CAIXES I BANCS:

Definició de caixa: Una caixa d'estalvis és una entitat financera especialitzada en els comptes d'estalvis i en l'atorgament de crèdits hipotecaris. equiparable en tot a un banc excepte en el fet que aquests poden disposar dels seus excedents per satisfer el seu ànim de lucre, mentre que les caixes, per la seva naturalesa jurídica, són fundacions, privades o públiques, que tenen limitacions pel que fa a l'ús dels seus excedents, ja que tenen l'obligació per llei de reinvertir els beneficis derivats de la seva activitat financera en

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

obra cívica “obra social” que creï riquesa econòmica i social allà on operi la caixa d'estalvis.. A diferència dels bancs, no tenen el capital dividit en accions ni accionistes.

Definició de banc: Un banc és una entitat financera de crèdit d'ambit privat (empresa) que utilitza els fons dipositats per empreses i particulars per tal de prestar-los a altres empreses i particulars, a canvi d'un percentatge de benefici.

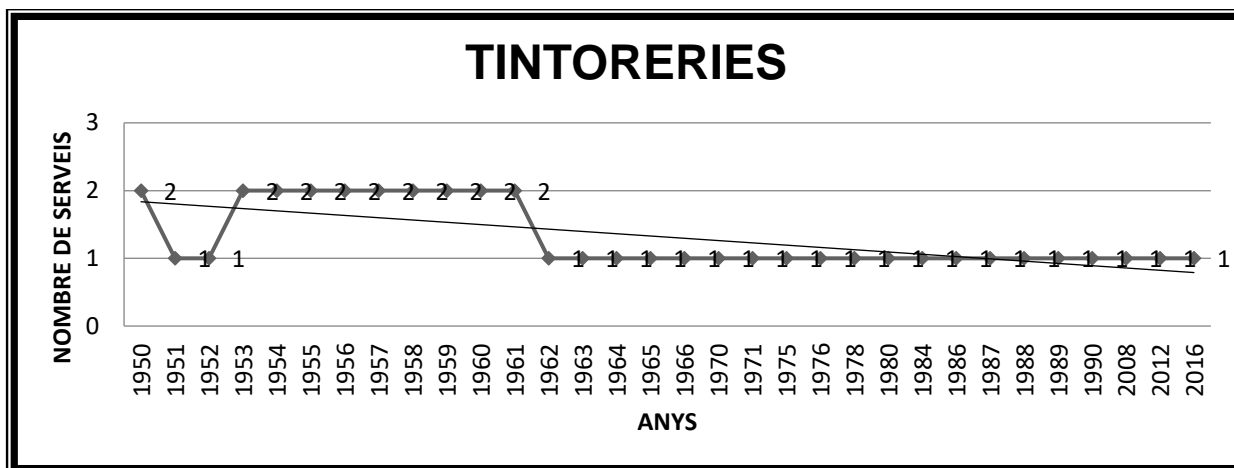

GRÀFIC 2.39 Anàlisi del nombre de caixes d'estalvis i bancs d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia)

Durant tots els anys que s'han analitzat, el primer banc va ser el banc Central. A partir de 1966 la xifra va anar incrementat fins a uns nombre de set bancs i caixes. En aquest gràfic també està representat la secció de crèdit de la cooperativa d'Artesa.

-TINTORERIES:

Definició: Una tintoreria és un establiment especialitzat en la cura del rentat i el manteniment tèxtil. Les seves instal·lacions estan preparades per netejar, planxar, mantenir o tenyir les peces de roba. El tintorer és la persona que s'encarrega de les activitats pròpies d'una tintoreria.

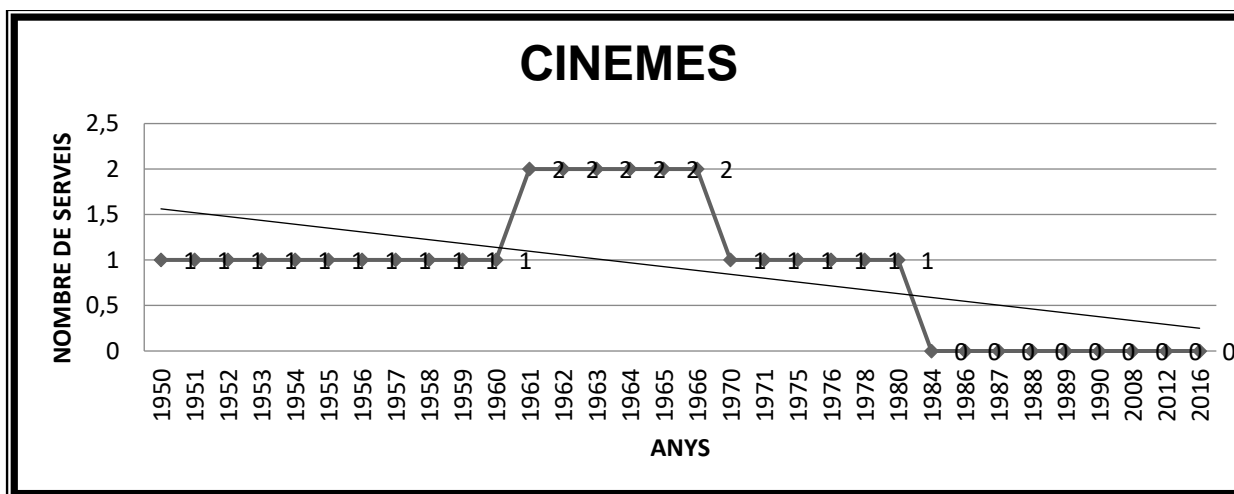

GRÀFIC 2.40 Anàlisi del nombre de caixes d'estalvis i bancs d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia).

Tret de deu anys que n'hi havia hagut dos, durant la gran majoria d'anys solament n'ha constatat una.

-CINEMES:

Definició: El cinema és el lloc on s'hi projecten filmacions cinematogràfiques sobre una pantalla de grans dimensions caracteritzat per tenir un ambient de penombra o fosc on s'hi concentra diversa gent per observar les projeccions.

GRÀFIC 2.41 Anàlisi del nombre de cinemes d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia).

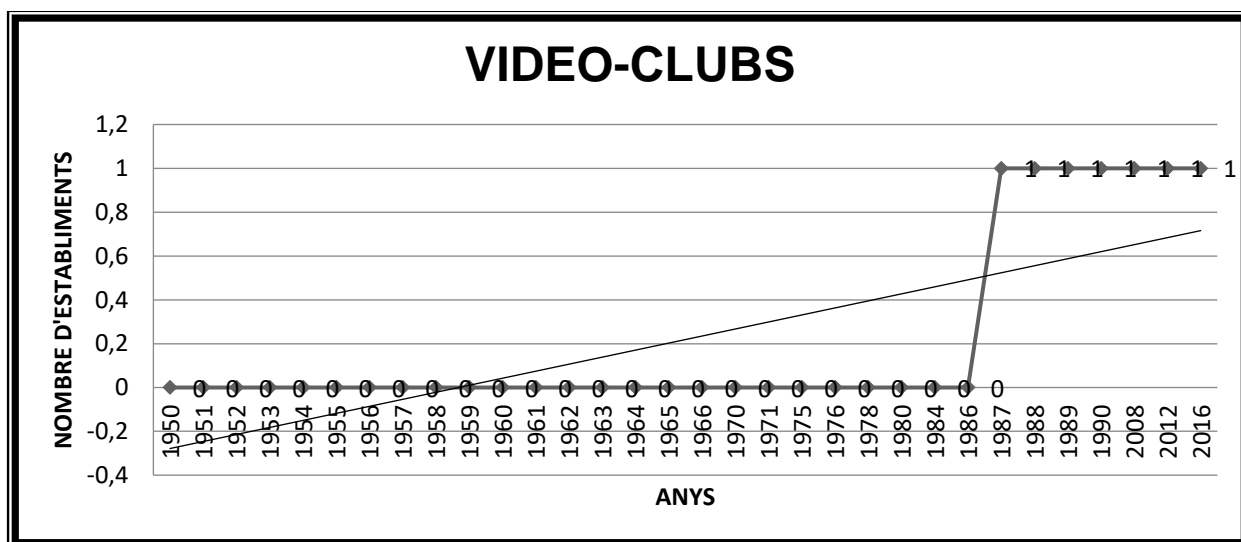
El cinema havien sigut un dels majors entreteniments per a la població. Tenim que pensar que aleshores hi havia molt poca oferta d'oci i que al diumenge a la tarda la gran majoria de població es concentrava en els cafès i cinemes o anaven a veure algun partit de futbol com a forma de distracció.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Aquí Artesa els cinemes obrien principalment durant el divendres i el cap de setmana. El major auge o apogeu va ser durant els anys seixanta on n'hi havien constatat dos, tot hi que també n'hi havia hagut algun altre com el cinema parroquial. Destacava sobretot el cinema Catalunya ubicat a la carretera d'Agramunt per la seva façana principal, ja que durant els anys 60 s'havia reformat.

-VIDEO-CLUBS:

Definició: Un videoclub és un negoci que permet adquirir temporalment a l'usuari un servei (en aquest cas el vídeo) a canvi d'un petit preu, un procés també conegut com a lloguer. Avui en dia aquest servei ha quedat gairebé extingit a conseqüència de l'aparició de plataformes d'estreaming com la famosa Netflix, que et permeten "llogar" aquests articles via internet.

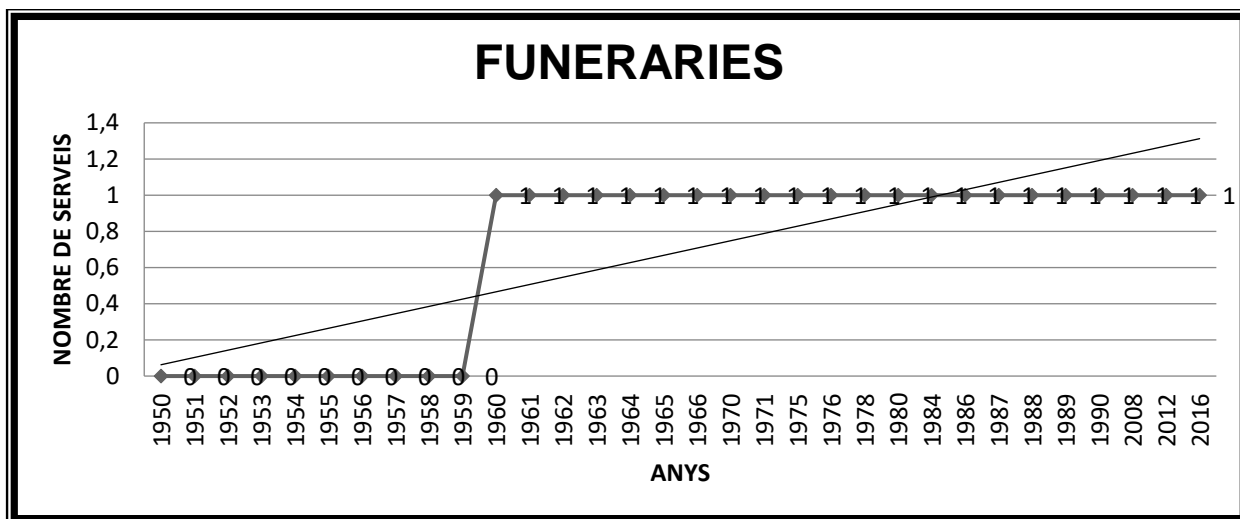

GRÀFIC 2.42 Anàlisi del nombre de vídeo-clubs d'Artesa de Segre des de 1950 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia).

En aquest gràfic es pot observar quan va començar la “moda” dels videoclubs. Segurament devien obrir com alternativa al tancament dels cinemes aquí a Artesa. Tot qui que avui en dia ja no se'n observa cap n'hi havia constatat dos però en anys diferents.

-FUNERÀRIES:

Definició: Una funerària és un negoci que brinda serveis de vetlla i enterrament a una família i de cremació per als morts i serveis funerals i de vetlla per als seus familiars. Aquests serveis poden incloure la preparació de la vetlla i el funeral

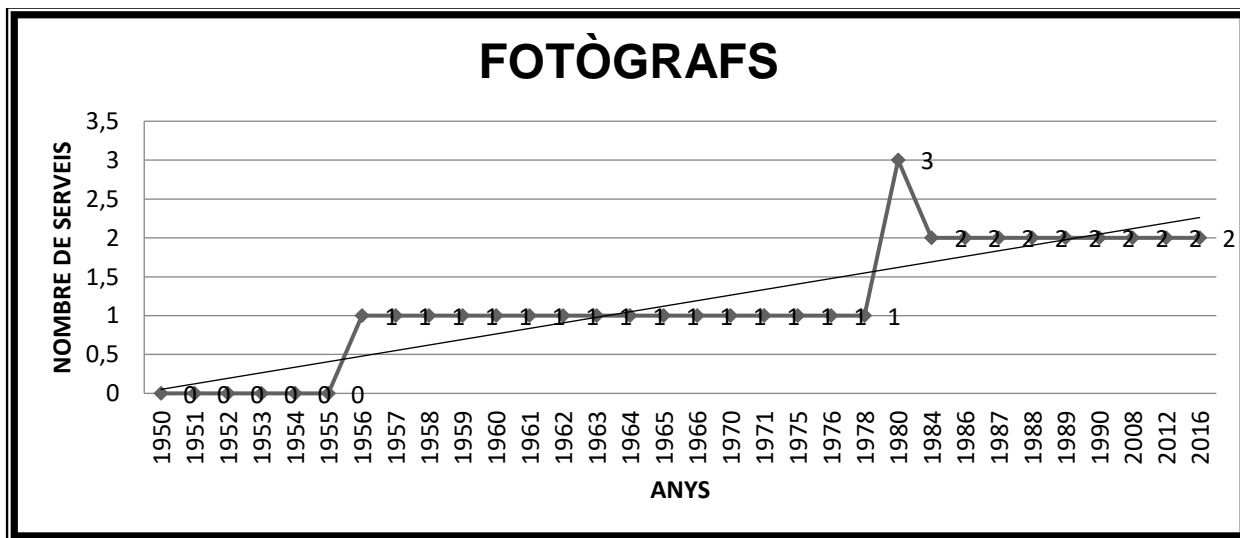

GRÀFIC 2.43 Anàlisi del nombre de funeràries d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia)

Aquest servei hi ha constatat en gran part dels últims anys de la gràfica la funerària Torné.

-FOTÒGRAFS:

Definició: Un fotògraf o una fotògrafa és aquella persona l'activitat artística de la qual o ocupació consisteix a prendre fotografies mitjançant l'ús d'una cambra o un altre dispositiu.

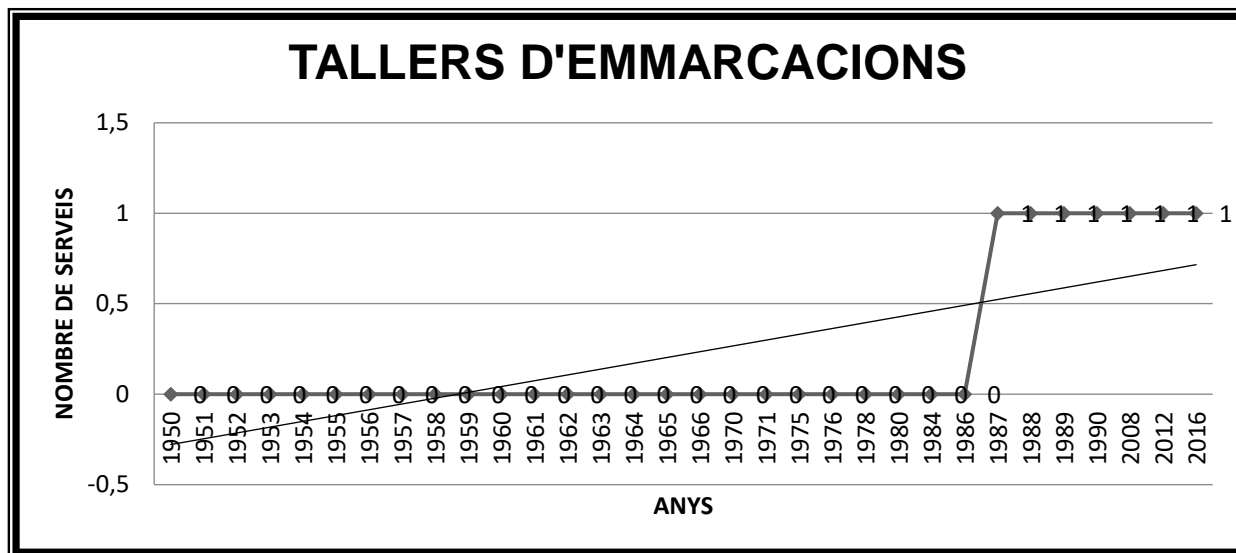

GRÀFIC 2.44 Anàlisi del nombre de fotògrafs d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia)

Tot hi que avui en dia ja no se'n observa cap, durant aquest període, dos dels principals fotògrafs havies sigut el fotògraf Sisquet ubicat a la carretera d'Agramunt i la botiga Joan promo-video, ubicat al carrer les Monges.

-TALLERS D'EMMARCACIONS:

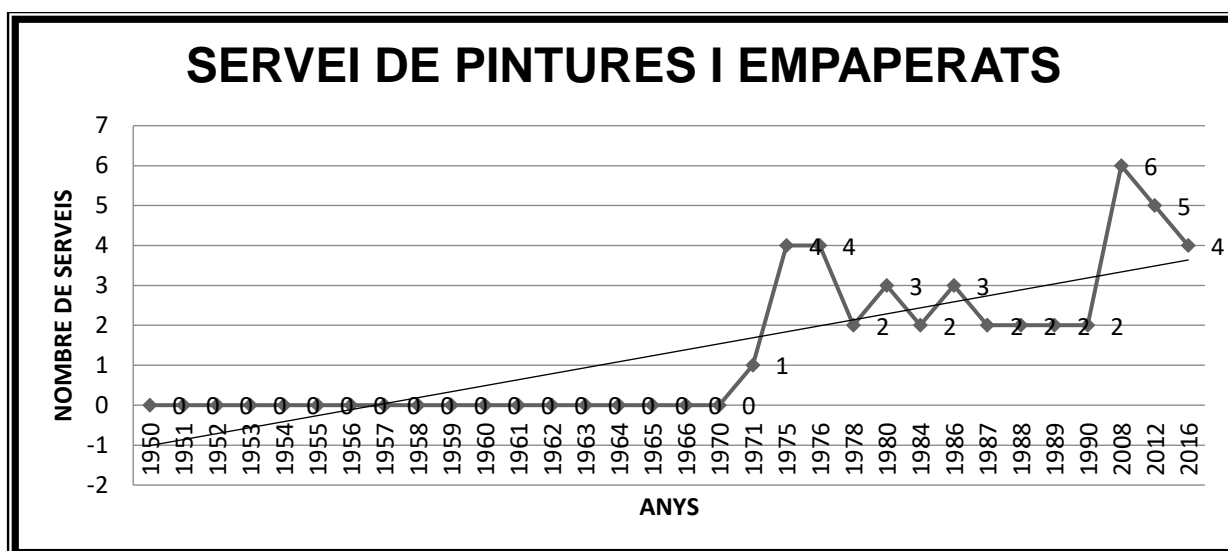
Definició: L'emmarcació és l'art de construir marcs i emmarcador el professional d'aquest ofici o artesanía, una de les arts aplicades o decoratives. També s'emmarquen objectes no necessàriament artístics, com els miralls, o qualsevol tipus de document.

GRÀFIC 2.45 Anàlisi del nombre de tallers d'emmarcacions d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia).

Solament n'hi consta el taller Rulina a partir del 1987.

-SERVEI DE PINTURA I EMPAPELAT:

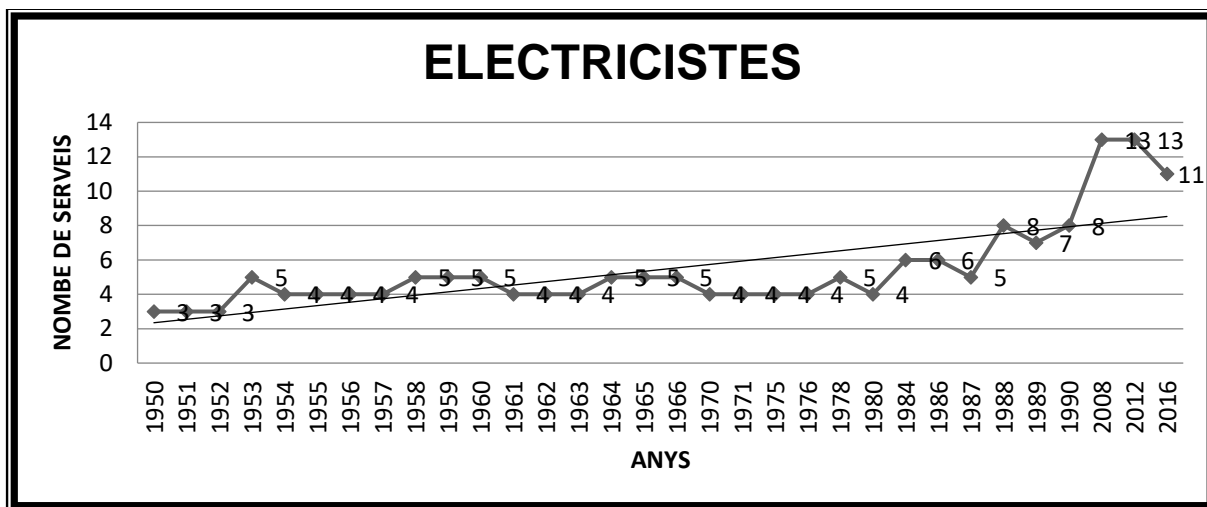

GRÀFIC 2.46 Anàlisi del nombre serveis de pintures i empaperats d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia).

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

-ELECTRICISTES:

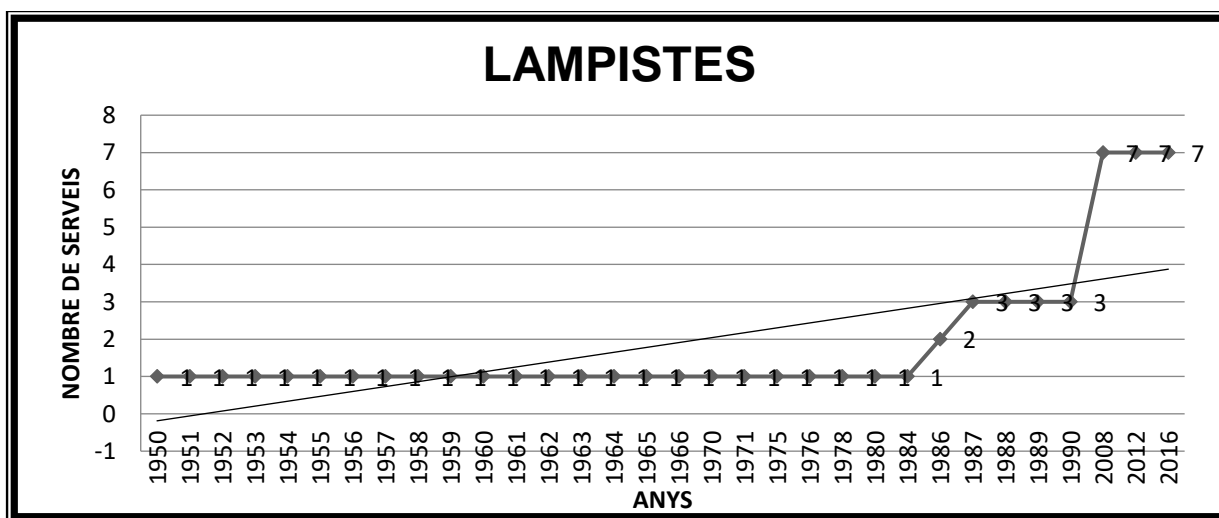
Definició: Un electricista és un professional que realitza instal·lacions i reparacions relacionades amb l'electricitat, especialment en màquines i il·luminació.

GRÀFIC 2.47 Anàlisi del nombre serveis d'electricistes d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia)

-LAMPISTES:

Definició: Persona que es dedica professionalment a fer treballs de fontaneria, caldereria i també d'electricitat.

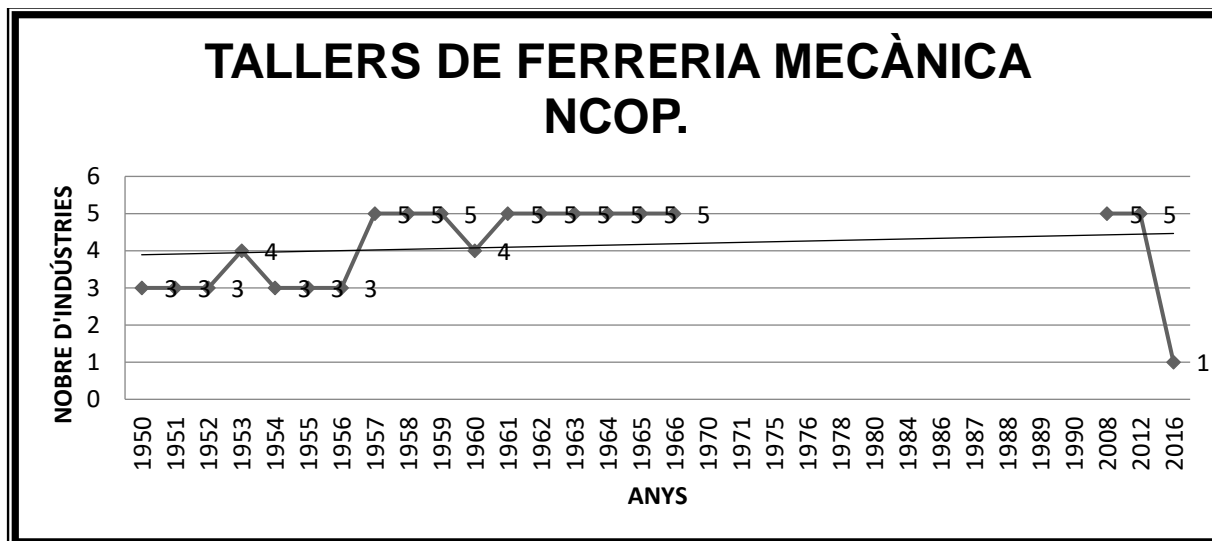

GRÀFIC 2.48 Anàlisi del nombre serveis de lampistes d'Artesa de Segre des de 195 fins a 2016 (Font: elaboració pròpia)

2.3 ANÀLISI DE LES PRINCIPALS INDÚSTRIES

TALLERS DE FERRERIA MECÀNICA NCOP.:

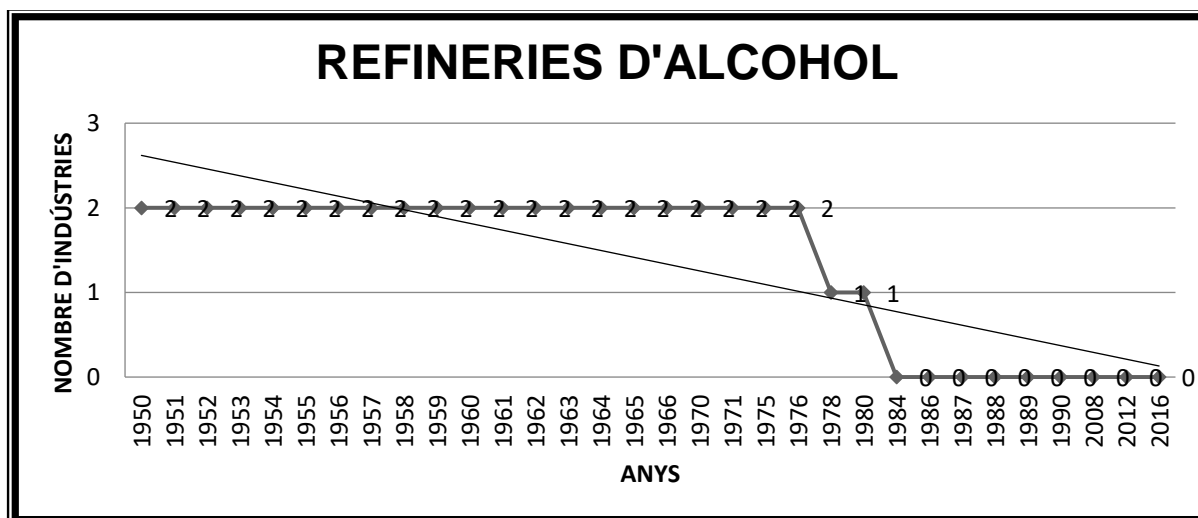
Definició: Son tots els tallers relacionats amb la transformació de metalls com el ferro de forma mecànica.

GRÀFIC 2.49 Anàlisi del nombre de tallers mecànics NCOP. d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-REFINERIES D'ALCOHOL:

Definició: Indústria que destil·la una matèria primera per a obtenir productes de major valor que es comercialitzen en el mercat. Les refineries d'alcohol destil·len licors i begudes alcohòliques.

GRÀFIC 2.50 Anàlisi del nombre de refineries d'alcohol d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

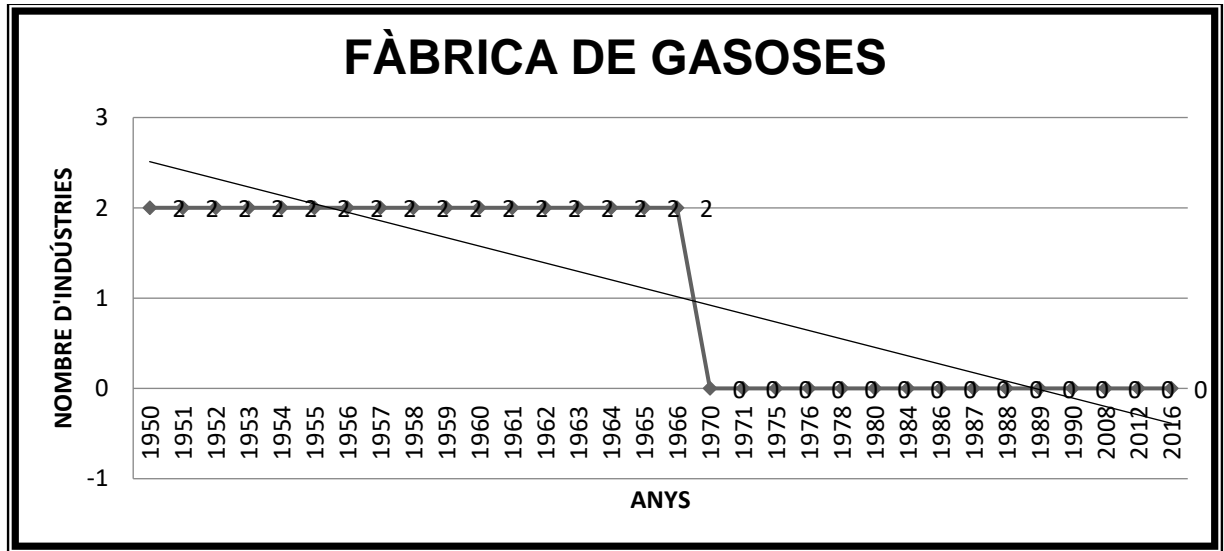
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Un dels passats d'Artesa, que per a molts es desconegut, es tot el conglomerat d'indústries relacionades amb la fabricació d'alcohol i begudes, com es poden observar a continuació.

Aquest teixit industrial destaca sobretot fins al 1980.

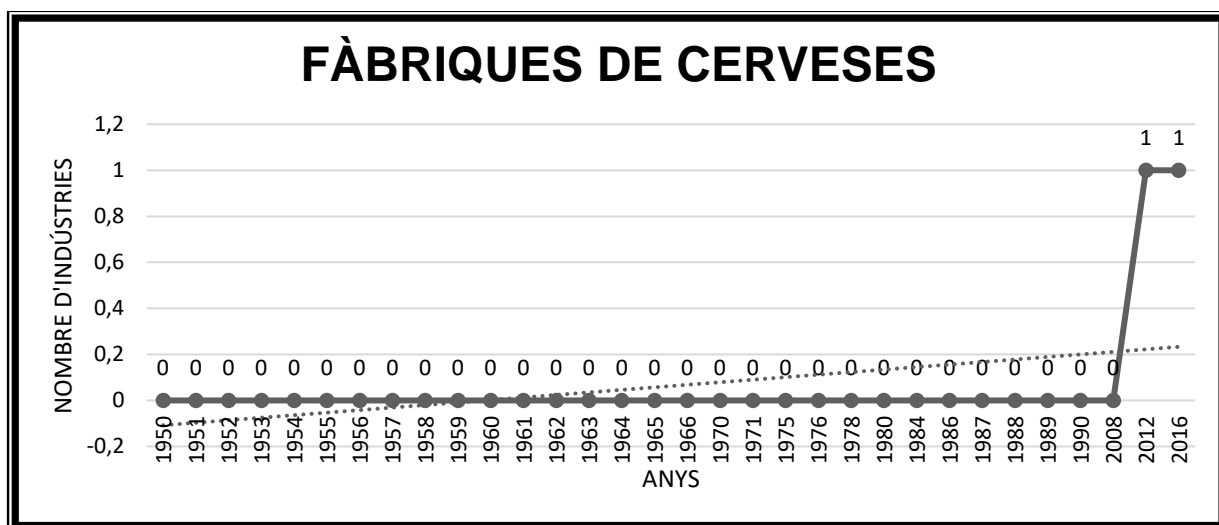
-FÀBRQUES DE GASSOSES:

Definició: Una beguda carbonatada denominada refresc, és una beguda saboritzada, feta amb aigua carbonatada, edulcorants naturals. Aquestes begudes solen consumir-se fredes, per a ser més refrescants i per a evitar la pèrdua de diòxid de carboni, que li atorga l'efervescència.

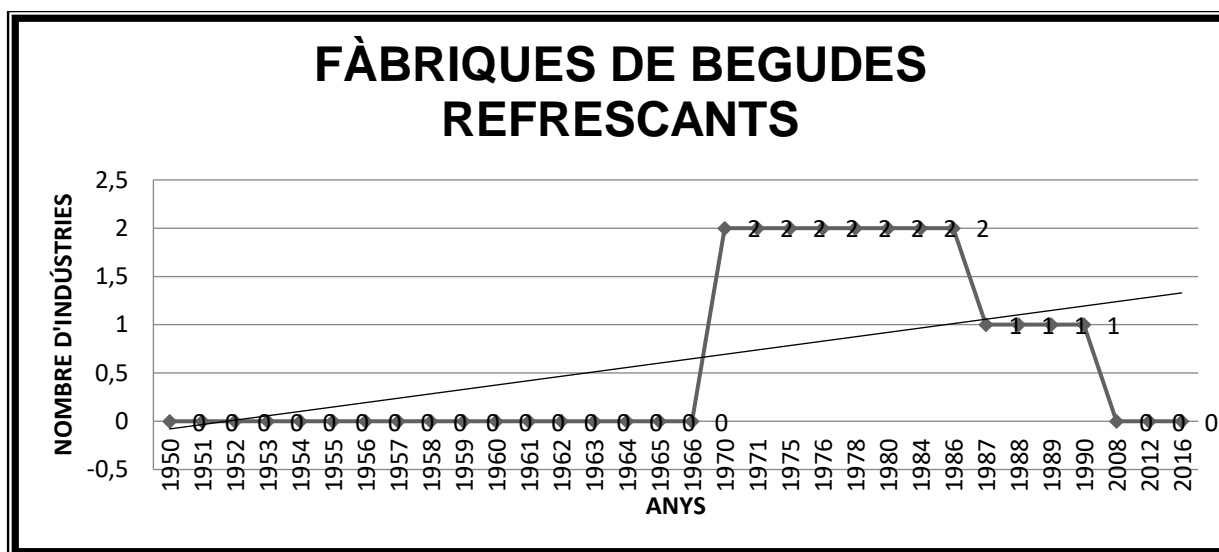
GRÀFIC 2.51 Anàlisi del nombre fàbriques de gasoses d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-FÀBRIQUES DE CERVESES:

GRÀFICA 2.52 Anàlisi del nombre de fàbriques de cerqueses d'Artesa de Segre des de 1950 fins al 2016 (Font: elaboració pròpia).

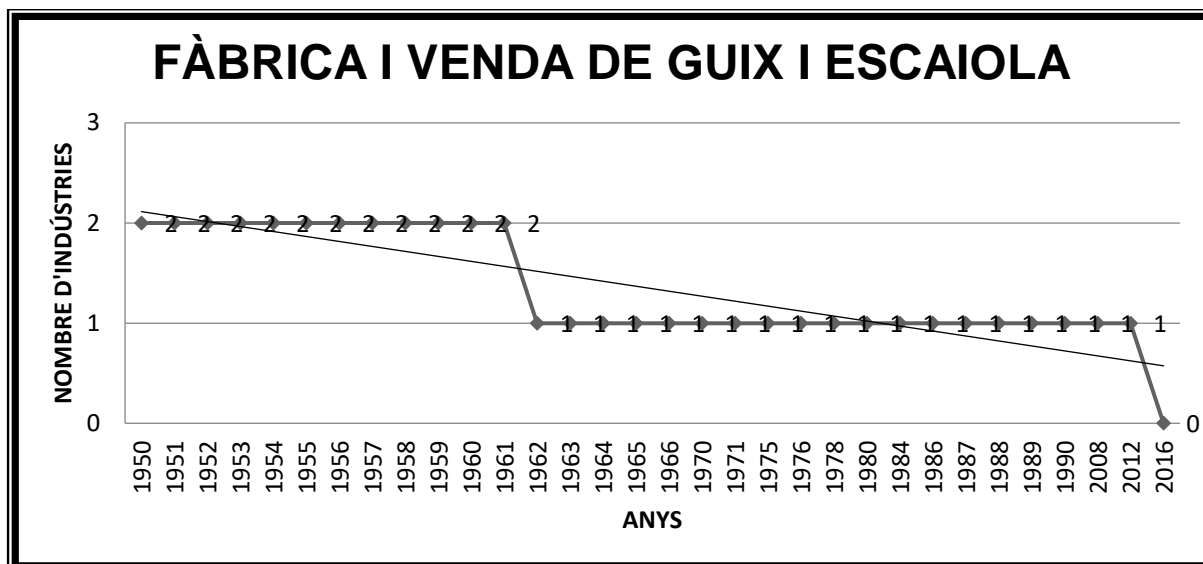
-FÀBRIQUES DE BEGUES REFRESCANTS:

GRÀFIC 2.53 Anàlisi del nombre de fàbriques de begues refrescants d'Artesa de Segre des de 1950 fins al 2016 (Font: elaboració pròpia).

-FÀBRIQUES I VENDA DE GIX I ESCAYOLA:

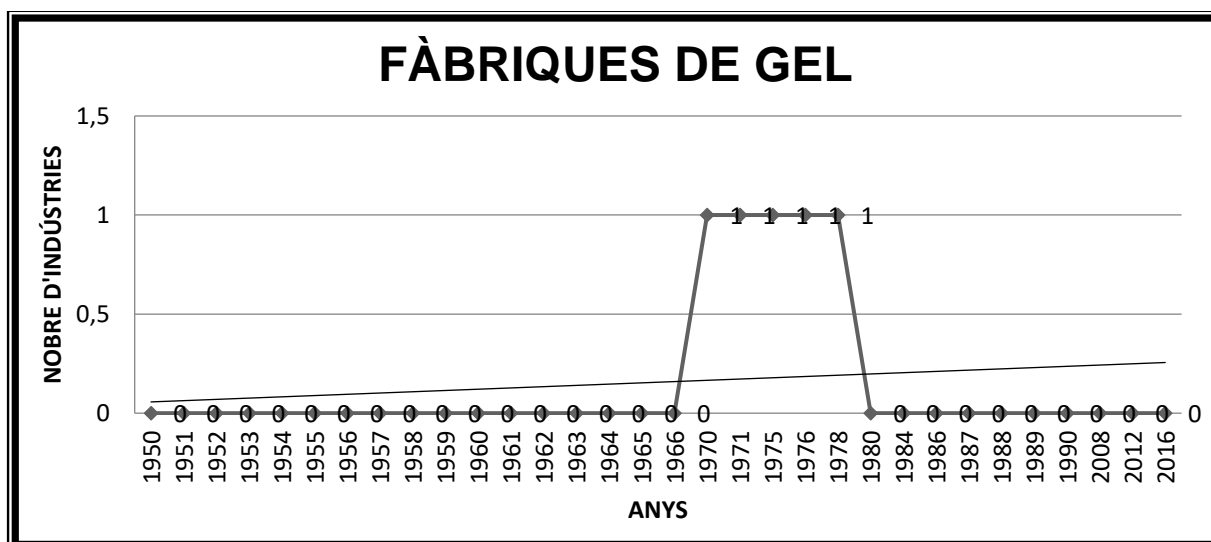
Definició: El guix, com a producte industrial i material de construcció, Es comercialitza molt, en forma de pols, que una vegada pastat amb aigua, pot ser utilitzat directament. La forma de guix industrial més pura i de gra més fi es denomina escayola.

GRÀFIC 2.54 Anàlisi del nombre de fàbriques i venda de guix i escaiola d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

A la nostra zones eren conegudes com a “guixeres”.

-FÀBRIQUES DE GEL:

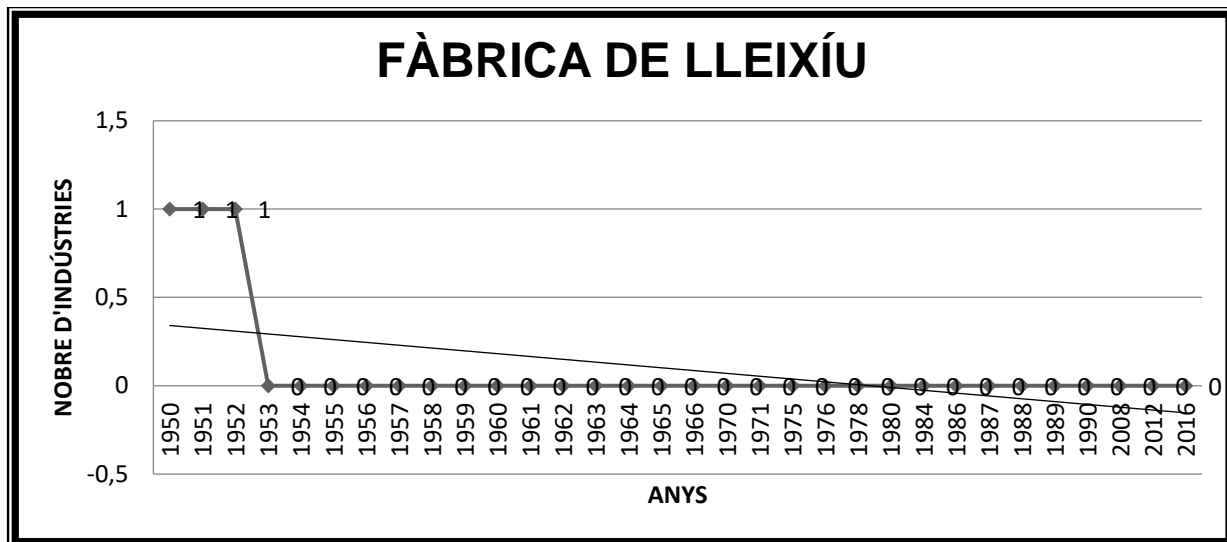

GRÀFIC 2.55 Anàlisi del nombre de fàbriques de gel d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

En el registre solament hi consta durant els anys esmentats a la gràfica, però es obvi que anteriorment també se'n comercialitzés.

-FÀBRICA DE LLEIXIU:

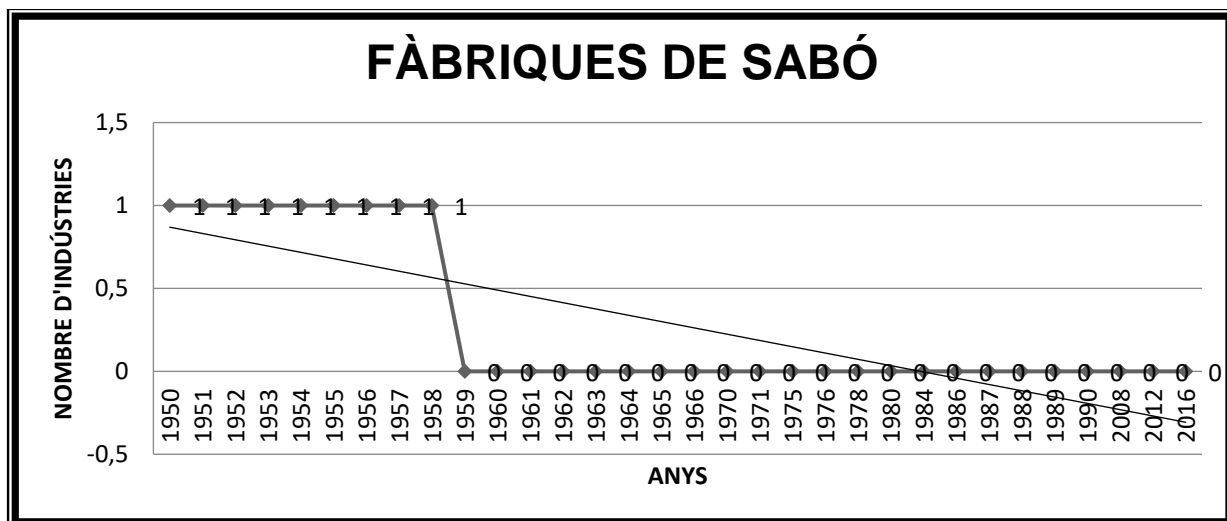
Definició: El lleixiu és el nom donat a gran varietat de substàncies que, en dissolució aquosa, són un fort oxidant, i que solen utilitzar-se com a desinfectants, com a descolorants i en general com a solvents de matèries orgàniques.

GRÀFIC 2.56 Anàlisi del nombre de fàbriques de lleixiu d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-FÀBRQUES DE SABÓ:

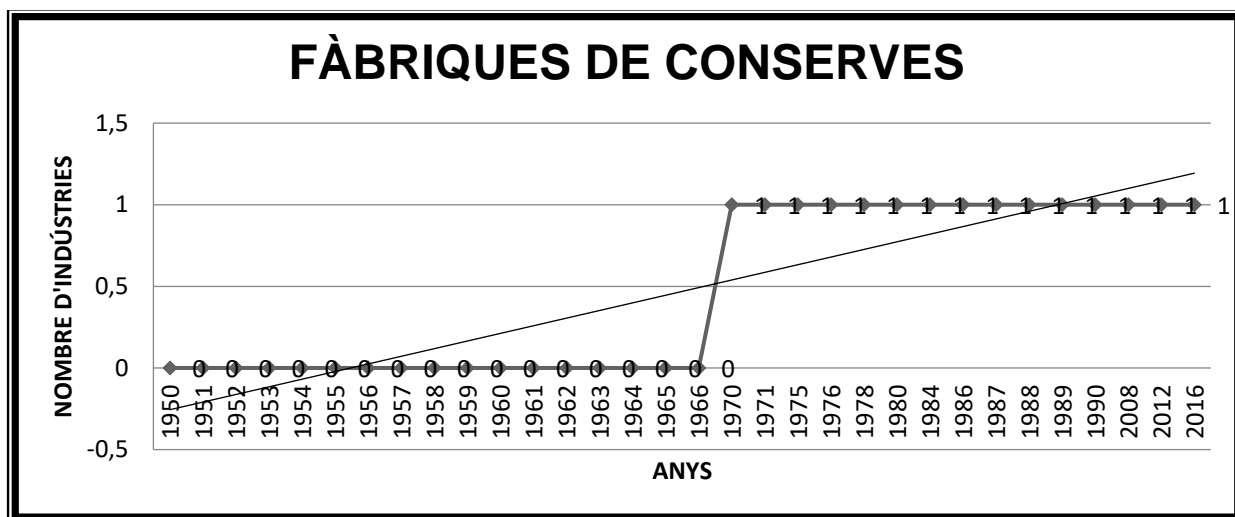
Definició: El sabó és un producte o substància que s'utilitza per a la higiene personal i per a netejar o rentar determinats objectes. En sentit estricte, tècnicament existeix una gran diferència entre el qual és un sabó, un detergent i un xampú.

GRÀFIC 2.57 Anàlisi del nombre de fàbriques de sabó d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-FÀBRIQUES DE CONSERVES:

Definició: La conserva alimentària és el resultat del procés de manipulació dels aliments de manera que sigui possible preservar-los l'objectiu final de la conserva és mantindre els aliments preservats de l'acció de microorganismes capaços de modificar les condicions sanitàries i de gust dels aliments.

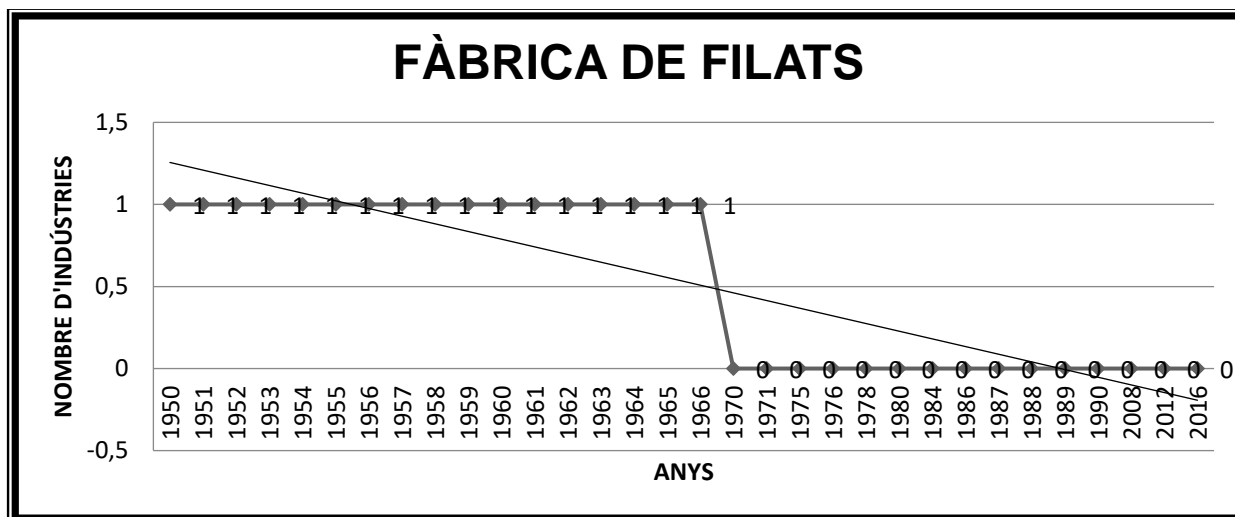

GRÀFIC 2.58 Anàlisi del nombre de fàbriques de conserves d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Destaca la fàbrica de conserves de la cooperativa.

FÀBRICA DE FILATS:

Definició: La filatura és un procés que té per objectiu obtenir fibres tèxtils. El propòsit de filatura és obtenir un producte homogeni final, amb resistència uniforme. Per transformar una massa de fibres en una operació de torsió de fil s'ha de fer una combinació de fibres tèxtils.

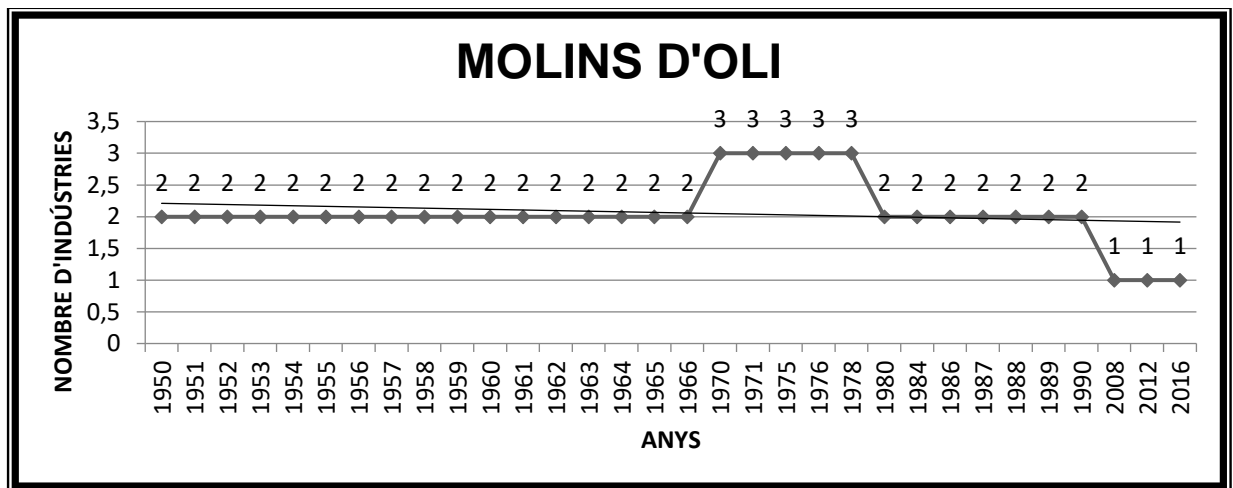
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

GRÀFIC 2.59 Anàlisi del nombre de fàbriques de filats d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Aquesta gràfica fa referència a la colònia la fabrica (Hilaturas del Segre S.A.) que des de inicis del s. XX fins al 1966 s'havia dedicat a fabricar filats aprofitant l'energia hidroelèctrica del canal d'Urgell. Cal destacar, que durant el llarg període de que funcionar va ser la indústria més grans i amb més treballadors del municipi.

-MOLÍ D'OLI:

Definició: El molí d'oli també es coneix com "la premsa", aquest element pot definir-se com l'estructura i el mecanisme a través del qual és possible l'elaboració de l'oli d'oliva a través del fruit de l'olivera, conegut com oliva.

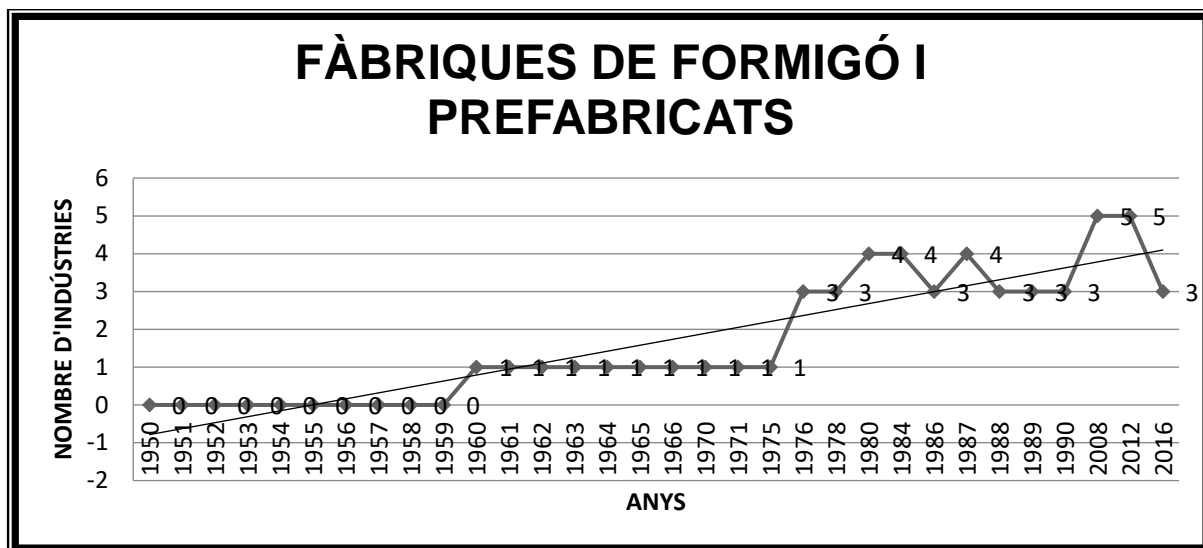

GRÀFIC 2.60 Anàlisi del nombre de molins d'oli d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Avui en dia consta únicament el molí d'oli J. Macià.

FÀBRIQUES DE FORMIGÓ I PREFABRICATS:

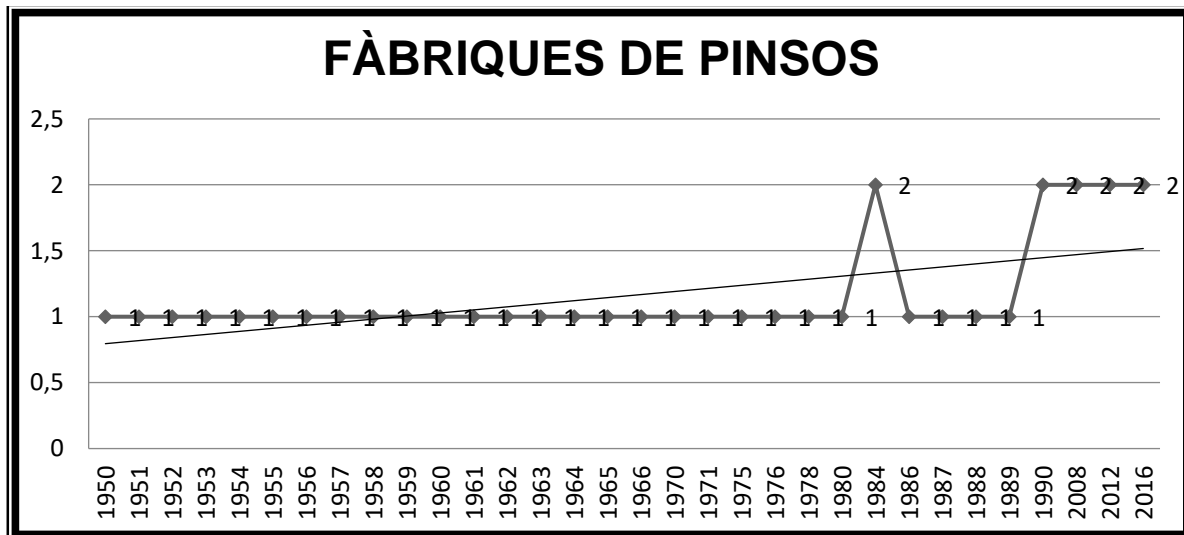
Definició: La prefabricació és un sistema de construcció basat en el disseny i producció de components i subsistemes elaborats en sèrie en una fàbrica fora de la seva ubicació final i caracteritzada per tenir un muntatge simple, precís i no laboriós.

GRÀFIC 2.61 Anàlisi del nombre de fàbriques de formigó i prefabricats d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-FÀBRIQUES DE PINSOS:

Definició: El pinso és una mescla de cereals i altres elements com ara brisa de malt o de poma, utilitzada per a l'alimentació dels animals.

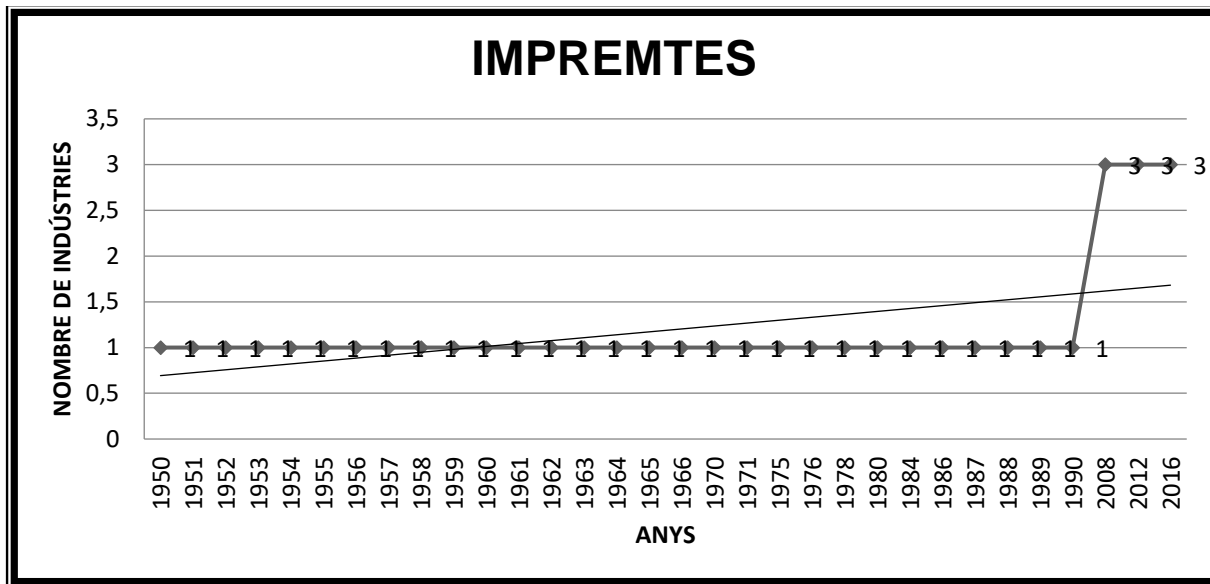

GRÀFIC 2.62 Anàlisi del nombre de fàbriques de pinsos d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Durant els últims anys destaquen la fabrica de pinso de la cooperativa d'Artesa i la M. Lluch.

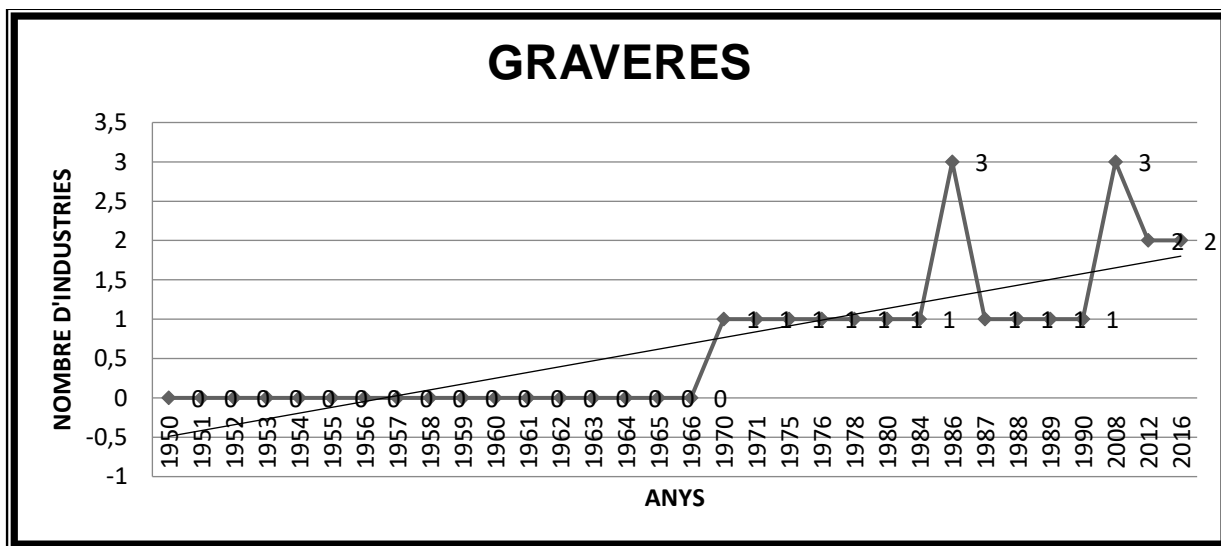
-IMPREMTES:

Definició: És el conjunt de procediments gràfics i de tècniques que concorren en l'elaboració d'una obra impresa. Més modernament, l'evolució de diverses tecnologies ha donat lloc a nous mètodes d'impressió i reproducció.

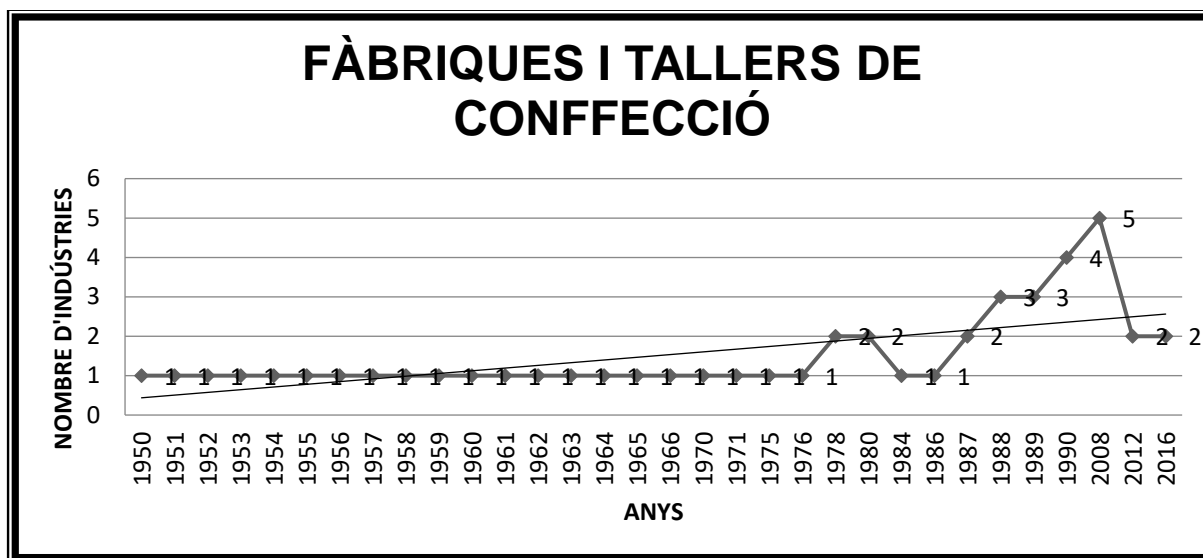
GRÀFIC 2.63 Anàlisi del nombre d'impremtes d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-GRAVERES:

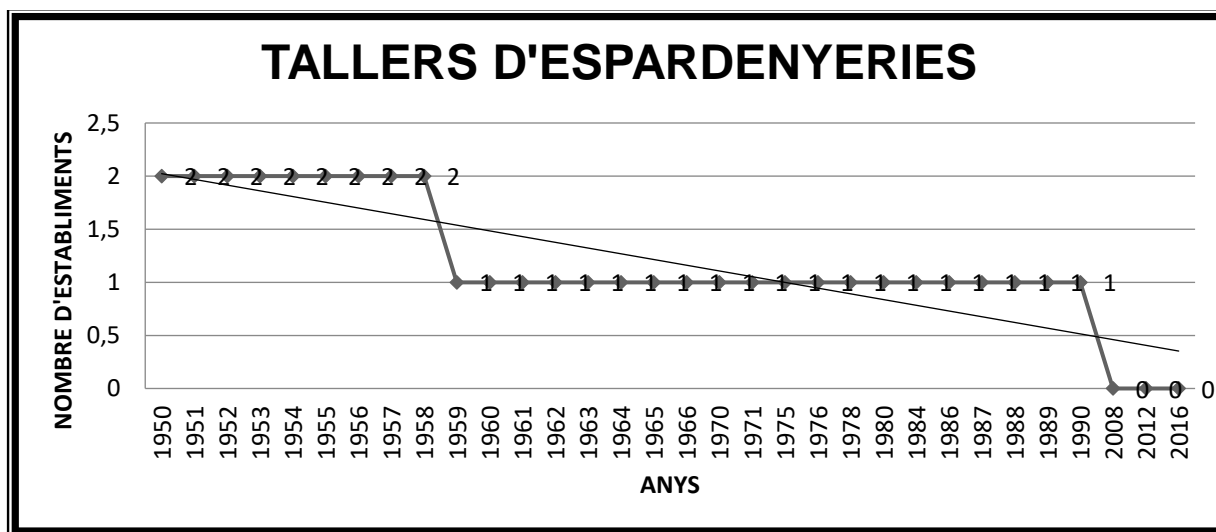
GRÀFIC 2.64 Anàlisi del nombre de graveres d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-FÀBRIQUES DE CONFECCIÓ:

GRÀFIC 2.65 Anàlisi del nombre de fàbriques i tallers de confecció d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

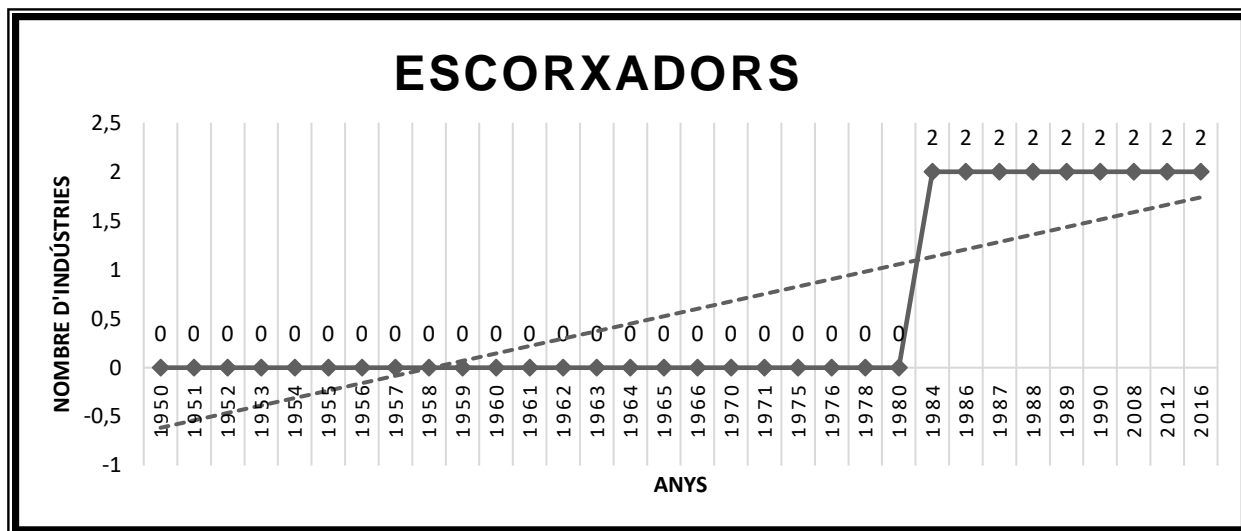
-TALLERS D'ESPARDENYERIES:

GRÀFIC 2.67 Anàlisi del nombre de tallers d'espardenyerias des de 1950 fins al 2016 (Font: elaboració pròpia).

-ESCORXADORS:

Definició: *Un escorxador és una instal·lació industrial estatal o privada en la qual se sacrifiquen animals de granja per al seu posterior processament, emmagatzematge i comercialització com a carn o una altra classe de productes d'origen animal.*

GRÀFIC 2.67 Anàlisi del nombre d'escorxadors d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Pel que fa al nombre d'escorxadors del municipi d'Artesa de Segre, en aquest gràfic, solament hi comptabilitzo els escorxadors de règim privat. Cal fer menció que també hi havia costat un escorxador municipal, on tant els mateixos carnisers del poble com també particulars hi duïen els animals perquè els sacrificuessin i, posteriorment, poder-los vendre en els diferents establiments del poble o per consum propi dels mateixos grangers.

No sempre la gent del poble acudia a l'escorxador municipal. Moltes famílies ho feien a casa seva, com també l'elaborat. Tècnica coneguda com el “mandongo”.

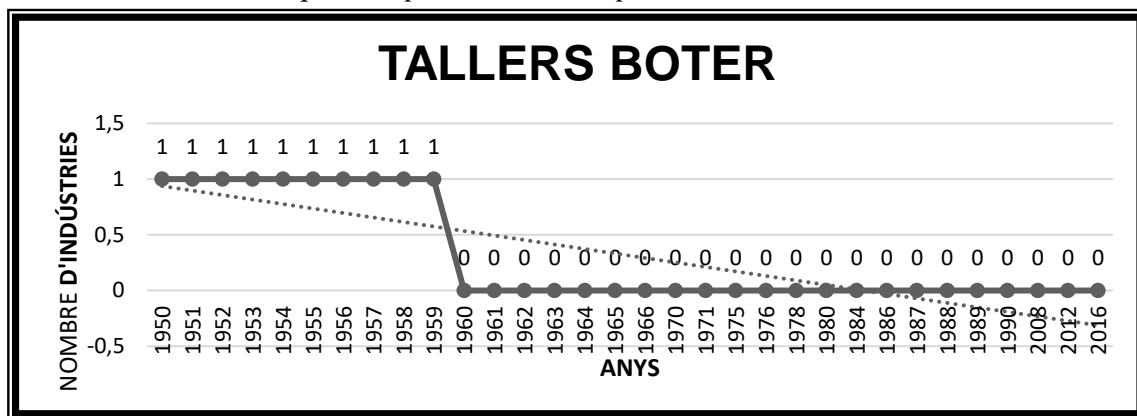
Si mirem el gràfic, podrem observar que a partir de 1984 s'instal·len dos escorxadors privats (Caubet i Morros), principalment de sacrifici d'aus i de conills. Avui en dia, tots dos continuen funcionant com a escorxadors, solament de conills, i també com a fàbrica d'elaborats d'aquest producte.

2.4- ANÀLISI DELS OFICIS I FEINES DESAPAREGUDES

En aquest apartat destaco certs comerços, oficis, serveis e indústries destacades que van deixar d'existir a mitjans de la segona època del s. XX.

-TALLERS BOTERS:

Definició: Un boter era un menestral que tenia l'ofici de fer bótes, tines, tonells, etc., destinats a contenir líquids, especialment vi, o pesca salada.

GRÀFIC 2.68 Anàlisi del nombre de tallers boters. d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Com es pot veure al gràfic, l'ofici de boter al municipi d'Artesa de Segre va durar fins el 1959, que només en quedava un.

Els boters que feien botes de fusta amb cercles de ferro, era un treball de molt enginy i que requeria uns coneixements de la fusta i el seu tractament, en els temps que els pagesos es feien vi a casa. N'hi havien de diverses mides; les més grans, quan eren plenes s'assemblaven talment a un animal rebotit sense cap ni peus i es carregaven fàcilment a l'esquena.

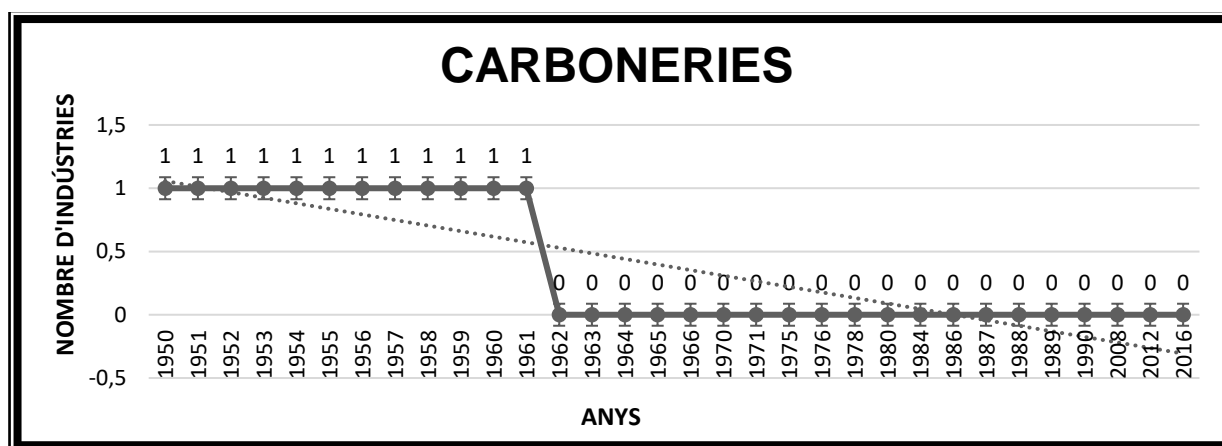
En la imatge que es mostra a continuació, s'hi pot observar l'únic taller que havíem tingut a la nostra població i estava ubicat en una de les primeres cases de la carretera de Tremp. Actualment, encara hi ha la mateixa casa i s'hi pot observar la silueta d'una bota esculpida en el llindar de la porta.

FONT: revista La Palanca

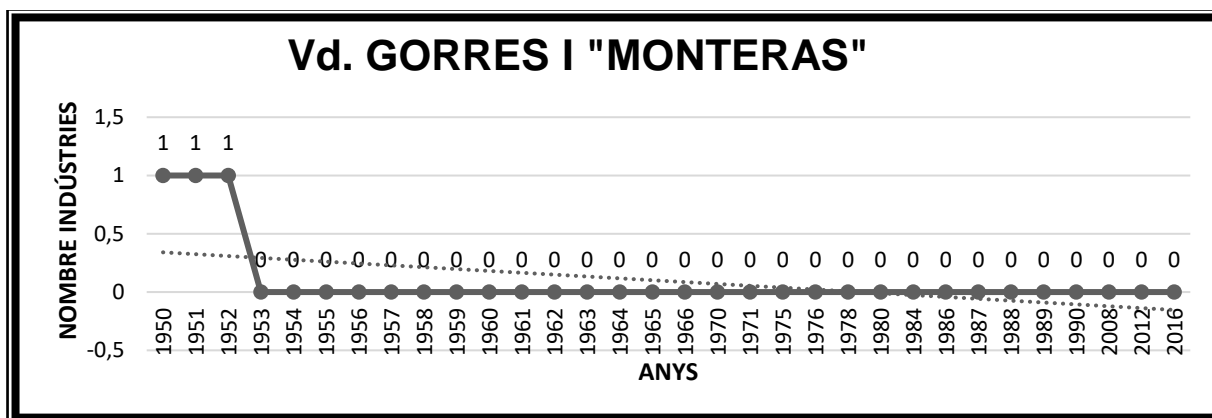
-CARBONERIES:

Definició: Botiga o magatzem on es ven carbó.

GRÀFIC 2.69 Anàlisi del nombre de carboneries d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

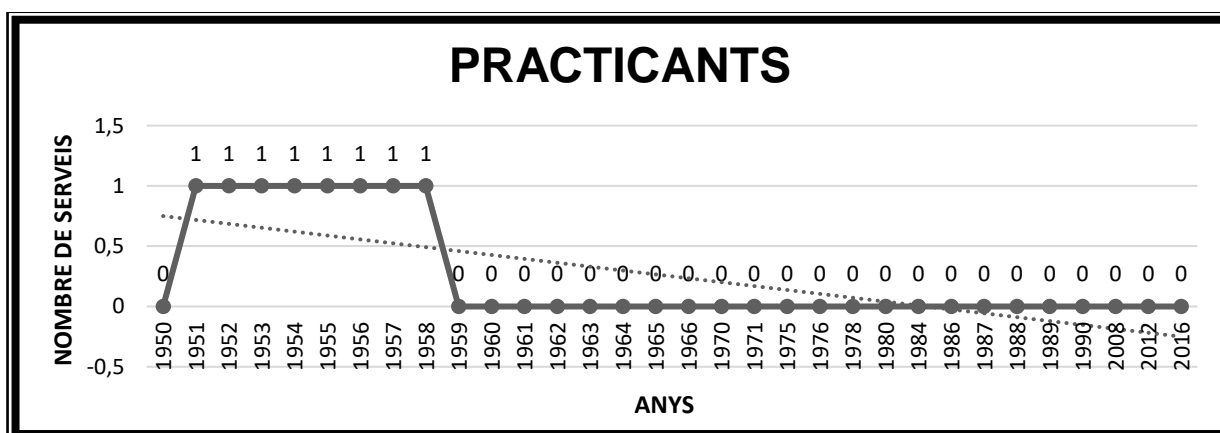
-Vd. GORRES I "MONTERAS":

GRÀFIC 2.70. Anàlisi del nombre punts de venda de gorres i “monteras” d’Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

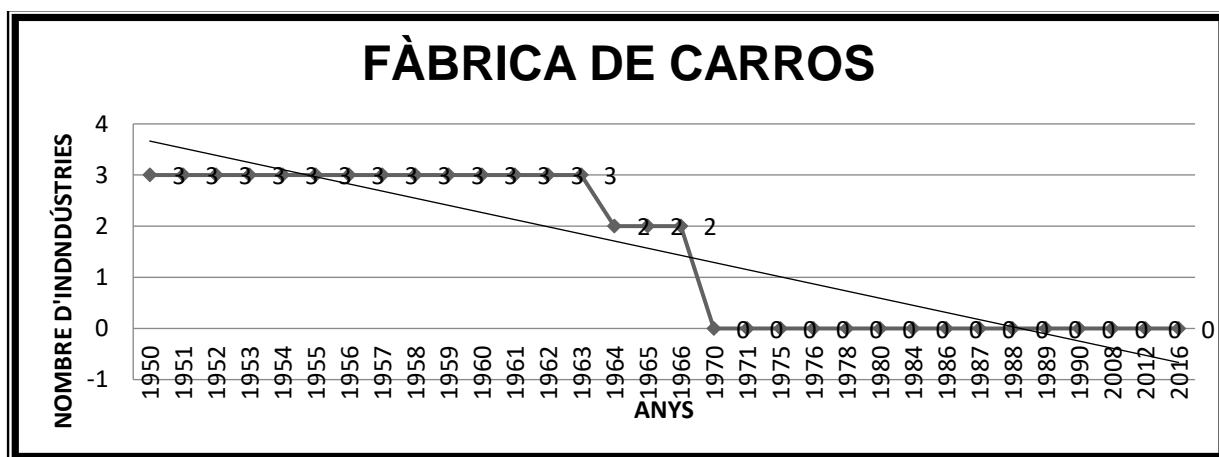
-PRACTICANTS:

Definició: Persona que té per ofici posar injeccions i fer altres tasques sanitàries com prendre la pressió o fer petites cures als malalts.

GRÀFIC 2.71. Anàlisi del nombre de practicants d’Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

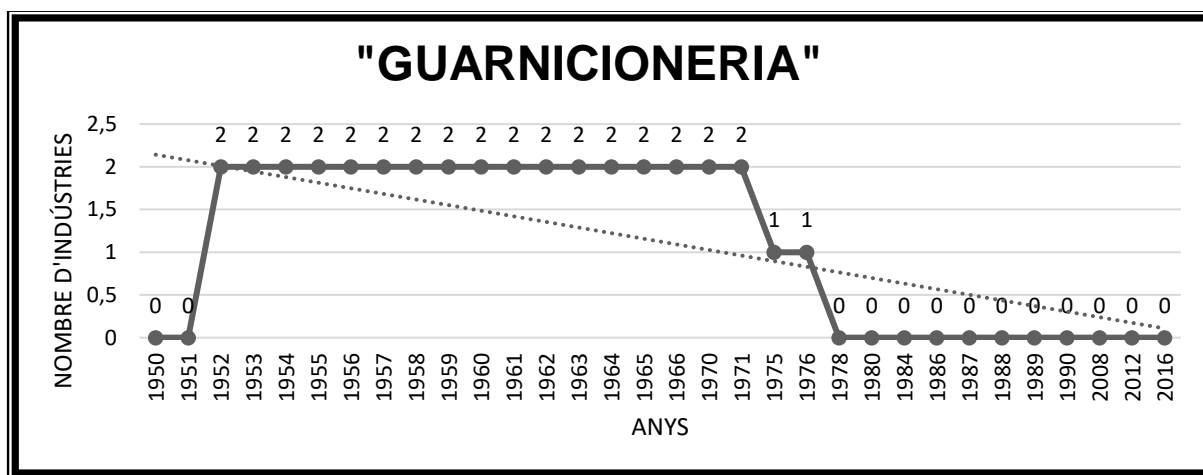
-FABRICA DE CARROS:

GRÀFIC 2.72. Anàlisi del nombre de fàbriques de carros d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-"GUARNICIONERIA":

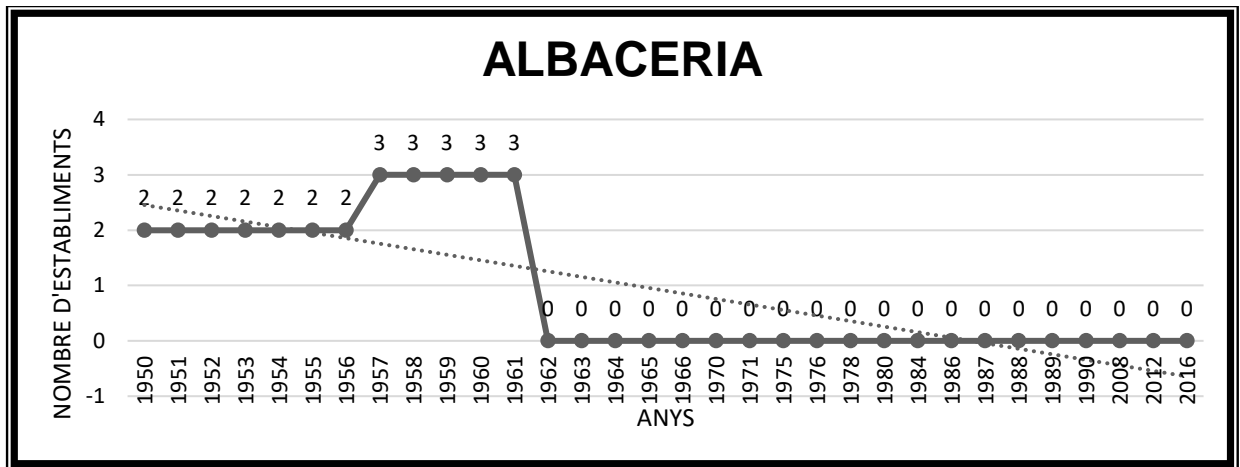
Definició: La guarnicioneria és l'art de treballar diversos articles de cuir o guarnicions per a cavalleries. Es considera guarnició a tots els elements de l'espasa que serveixen per a sostenir-la o per a protegir a la mà o mans que l'empunyen, així com a la fabricació o arranament de cadires de muntar de cavalleria

GRÀFIC 2.73. Anàlisi del nombre de "guarnicioneries" d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

-ALBACERIA:

Definició: Establiment o lloc en el qual es venen llegums secs, bacallà, oli, vinagre, etc.

GRÀFIC 2.74 Anàlisi del nombre de “guarnicioneries” d’Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

2.5 Context històric de l'economia d'Espanya de la segona meitat del s.XX

La insostenibilitat de l'estat autàrquic que és va iniciar després de imposar-se el règim franquista, perquè la seva economia s'havia caracteritzat pel proteccionisme d'aranzels de 1939 que va provocar un tancament dels mercats espanyols, la qual cosa va significar la disminució de la productivitat i la disminució de la renda per càpita que va provocar una gran davallada del consum; fent que la vida de la població estigués dominada per la fam, la falta de liquiditat i l'aparició de determinades malalties vinculades a la misèria del moment.

A partir del 1957 l'economia d'Espanya s'estabilitzarà i creixerà en comparació en les dècades anteriors, un cop es decideix sortir en certa mesura de l'autarquia dominant fins aleshores. El camí per fer-ho van ser a partir de les polítiques de la part tecnocràcia del Règim. Aquesta canvi farà que la indústria torni a ser potent.

Pel que fa a la dècada dels seixanta es va caracteritzar per una gran etapa del desenvolupament econòmic espanyol, que no s'havia registrat anteriorment, i que no es tornaria a repetir el futur.

Tot hi que Espanya havia tingut un gran desenvolupament, el mercat encara no estava del tot liberalitzat. Predominava, encara, certs interessos de grans corporacions amb el govern.

Durant aquests anys de 1964 a 1973 Espanya assoliria un gran creixement econòmic i de transformació estructural del país. Deixa de ser un país bàsicament agrari i es transforma en un país industrial i urbà.

Aquest creixement no va ser constant, tal hi com s'havia planificat; la economia també entraria en períodes de creixement i recessions que s'alternaven amb èpoques d'inflació i etapes de estabilitat i crisis.

Altres factors principals que també van ajudar a aquest auge van ser: el turisme, arran del gran atractiu fiscal, per la predominança de preus inferiors als països d'origen dels turistes; les inversions estrangeres que van arribar a ser un 42% del total d'inversions, ja que a Espanya hi havien uns costos laborals menors, molt inferiors dels grans països

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

industrials de la època. I el creixement europeu, que va portar a España una major prosperitat arran de l'augment de les inversions, turisme i exportacions.

Als últims anys del règim franquista, entre 1973 i 1974, a conseqüència de la fort augment del preu del petroli va produir unes fortes repercussions a Espanya, ja que no era un país productor d'energia i depenia de les importacions petroleres.

Aquest impacte va posar fi a la gran expansió que hi havia hagut des del 1960. Als anys següent, a conseqüència de la mort de Franco al 1975, i al coincidir aquestes circumstàncies econòmiques amb la transició política, va portar més dificultats per prendre decisions per sortir de la crisi.

A partir del 1977, arran de la nefasta situació econòmica que va portar el país en una depressió que es caracteritzava per: l'estancament de l'activitat en general, el creixement de l'atur, els alts nivells d'inflació i l'endeutament dels països exteriors; fet que va provocar que Espanya demanés l'entrada a la comunitat Europea.

Espanya no va tenir una veritable liberalització econòmica fins quan va entrar a la Comunitat Econòmica Europea al 1986.

L'entrada de Espanya a la E.U. va fomentar a l'economia a través de ajudes directes i l'augment de les relacions comercials. També va augmentar l'entrada de capital de altres països de la comunitat.

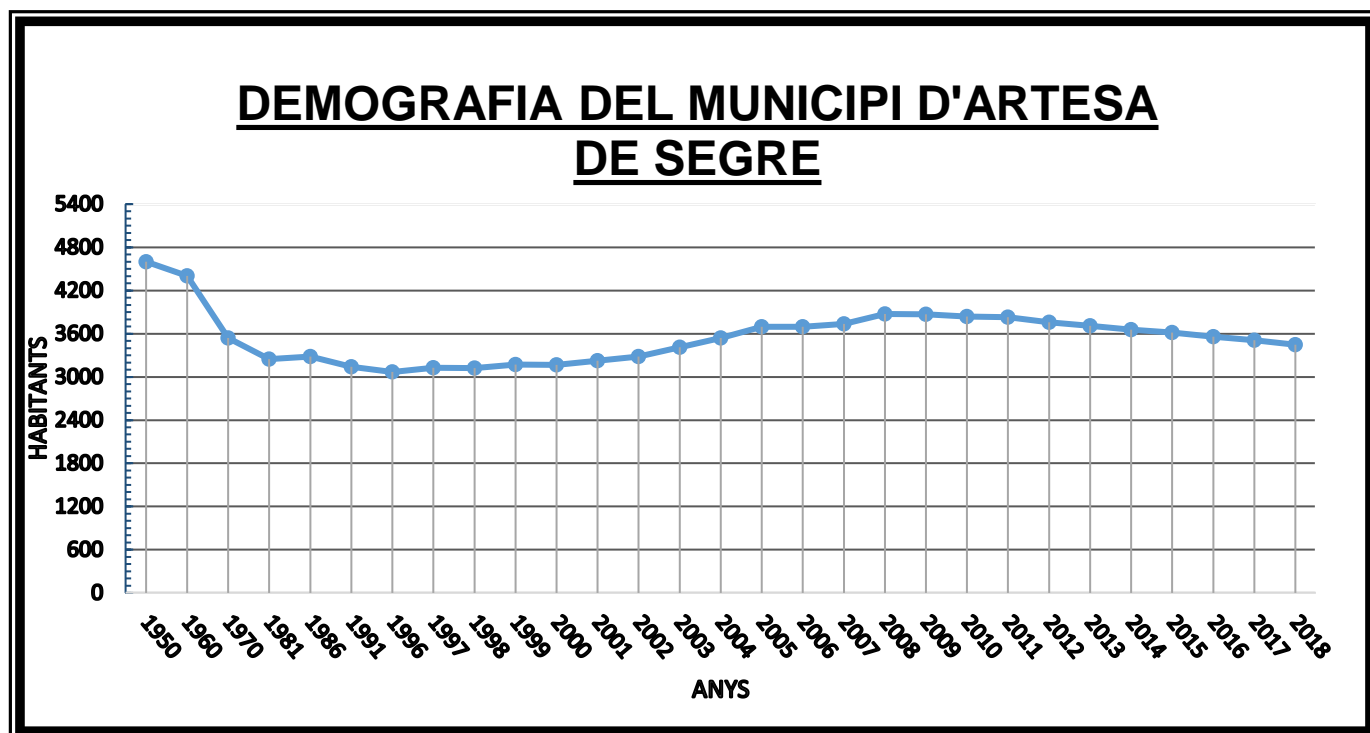
Ja entrats a la dècada dels 90, Espanya va tornar a patir una altra desacceleració de no tanta importància, la crisi de 1993. Aquesta desacceleració va veure provocada pel gran augment d'inversions que havia provocat els Jocs Olímpics de Barcelona'92.

Entre 1995 i 2007 l'economia espanyola va tornar a viure un període de creixement que va tenir una llarga durada, arran del compliment de diferents decrets amb la Unió Europea, com la posterior entrada a la Unió Econòmica i Monetària de la Unió Europea, on es va fer el canvi de moneda de pesseta a euro, i que va provocar una baixada del tipus d'interès i un augment de la confiança dels inversors. Més endavant aquesta caiguda dels interessos provocaria la famosa bombolla immobiliària. Un altre dels fets d'aquesta època de bonança va ser l'entrada massiva de immigrants des del 2002 atrets per aquest creixement, que va provocar un augment de la demanda, ja que la població va augmentar.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Finalment, a conseqüència d'aquest augment exuberant de l'endeutament, la forta inversió al sector immobiliari a base de interessos que cada vegada més eren més elevats, l'augment del consum intern i la dependència excessiva de la indústria immobiliària van provocar una llarga recessió econòmica.

2.5- ESTUDI DEMOGÀFIC I COMPARACIÓ AMB EL COMERÇ.

ANYS	HOMES	DONES	HABITANTS
1950	—	—	4600
1960	—	—	4403
1970	—	—	3541
1981	—	—	3245
1986	—	—	3281
1991	—	—	3141
1996	1570	1498	3068
1997	—	—	3129
1998	1601	1522	3123
1999	1626	1545	3171
2000	1624	1545	3169
2001	1661	1545	3225

2002	1697	1564	3283
2003	1782	1586	3413
2004	1852	1631	3540
2005	1940	1688	3696
2006	1917	1756	3696
2007	1950	1779	3737
2008	2040	1832	3872
2009	1998	1866	3869
2010	1966	1873	3839
2011	1962	1866	3828
2012	1908	1851	3759
2013	1887	1821	3708
2014	1850	1806	3656

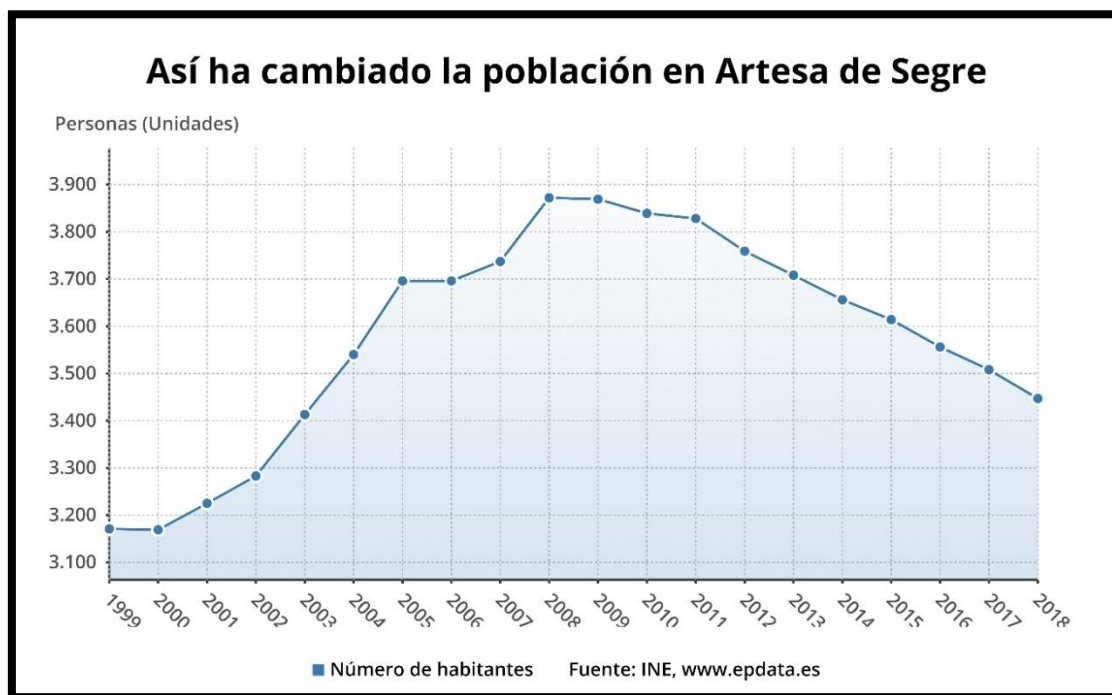
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

2015	1840	1774	3614
2016	1808	1748	3556

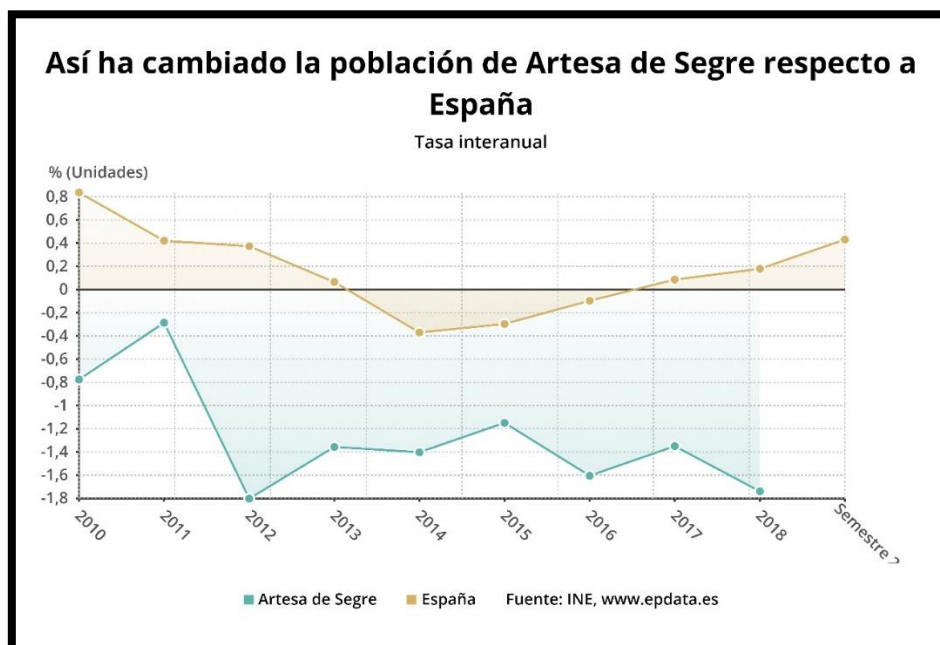
2017	1791	1717	3508
2018	1770	1677	3447

Gràfic 2.5.1-

Anàlisi de la demografia del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins a 2018. (Font: elaboració pròpia).

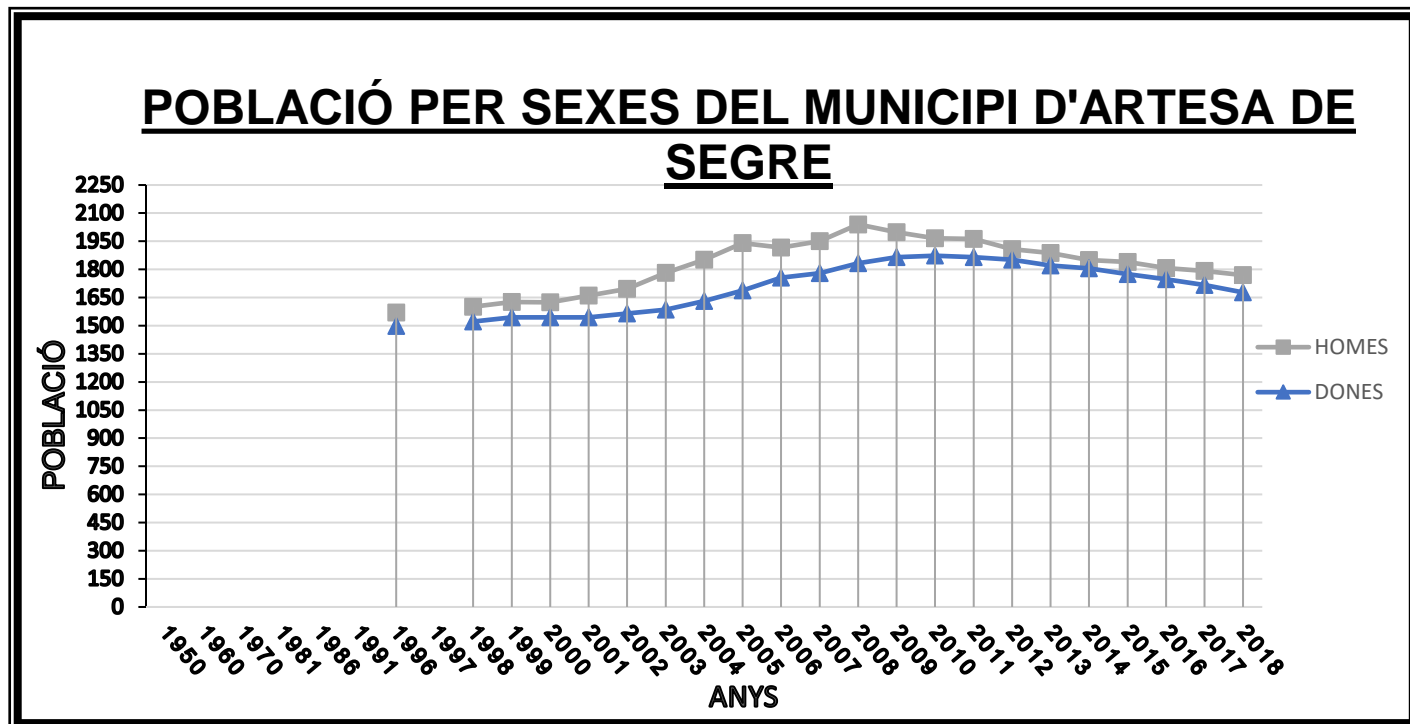

Un total de 3.447 persones viuen a Artesa de Segre al 2018, la qual cosa suposa una variació de -61 persones respecte al període anterior, segons les últimes xifres publicades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

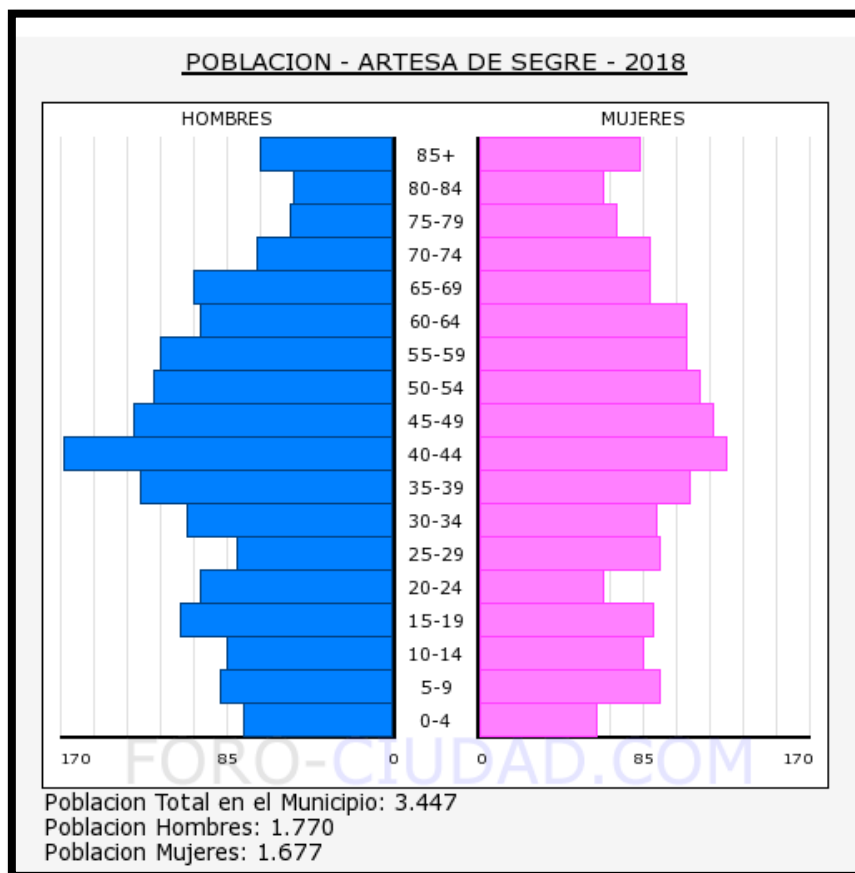

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

La població del conjunt d'Espanya va canviar un 0,59% en semestre 1 de 2019. Davant d'aquesta variació, Artesa de Segre va veure com la seva població va canviar un -1,74% en el mateix període.

Gràfic 2.5.1- Anàlisi de de la població per sexes del municipi d'Artesa de Segre des de 1950 fins a 2018. (Font: elaboració pròpia).

Font: foro-ciudad.com

Les causes principals d'aquest declivi de la població del municipi d'Artesa de Segre van ser degudes principalment a causa del tancament de la fàbrica Hilaturas del Segre S.A. a finals dels anys seixanta i la mecanització de l'agricultura que va fer que s'agilitessin les feines i va provocar una destrucció dels llocs de treball.

2.8- CÀLCUL DEL LA REDA PER CÀPITA DE LA POBLACIÓ D'ARTESA DE SEGRE:

La població d'Artesa té una renda per càpita mitjana disponible de 18.335€ al 2017, que suposa una renda mensual mitjana de 1.528€, sense comptar els tributs municipals.

Tot i que pugui semblar estrany que en aquest treball hi hagi informació d'aquest tipus, hem que pensar que el poder adquisitiu va molt relacionat amb el tipus de comerç, i pot estar molts cops relacionat en la forma de comprar i amb els tipus de productes. D'aquesta forma, si únicament el comerç es vol remarcar en ficar en valor la qualitat, tal i com defensen certs comerciants, s'ha d'anar en compte perquè Artesa té una renda per càpita mitjana, i com més qualitat tinguin els productes el preu és més elevat.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

La renda bruta mitjana en el municipi d'Artesa de Segre es va situar en 2017 en 21.653 euros, la qual cosa situa al municipi en el lloc número 1.170 en el rànkning de renda bruta declarada de tota Espanya, segons les dades fetes públiques per l'Agència Tributària, que només inclouen a localitats amb més de 1.000 habitants.

Evolución Renta en Artesa de Segre (Lleida)						
Fecha	Renta Bruta		Renta Disponible	Puesto nacional	Puesto CCAA	Población
2017	21.653€		18.335	1.170	427	3.447
2016	21.353€		18.215	1.118	418	3.508
2015	19.798€		17.016	1.339	437	3.556
2014	19.690€		16.796	1.270	431	3.614
2013	19.756€		16.867	1.258	433	3.656
Evolución Deuda en Artesa de Segre						

Font: Diari Expansión.

Evolución del Paro Artesa de Segre (Lleida)				
Fecha	Tasa de Paro Registrado		Nº de parados registrados	Población
Agosto 2019	6,96%	<div></div>	120	3.447
2018	6,09%	<div></div>	99	3.447
2017	7,50%	<div></div>	122	3.508
2016	8,61%	<div></div>	139	3.556
2015	9,37%	<div></div>	152	3.614
2014	10,36%	<div></div>	169	3.656

2.9- VISIÓ I ANÀLISI DEL COMERÇ DE DINS D'ARTESA DE SEGRE:

2.9.1-COMPARACIÓ ENQUESTES ALS COMERÇOS DE 1996 I 2019:

En aquest apartat, pretenc comparar amb les mateixes preguntes, l'enquesta que es va fer als comerciants l'any 1996 i que es va publicar aquell mateix any al llibre "Artesa de Segre, avui i demà" amb l'enquesta que he realitzat.

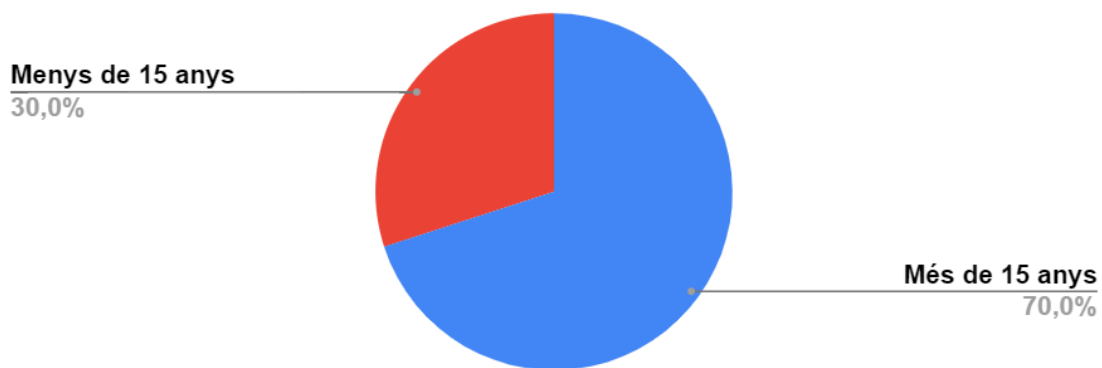
Cal desatacar que a l'enquesta de l'any 2019 hi ha hagut una mostra total de 55 comerciants que l'han respost. Una xifra considerable pel nombre d'establiments que hi ha avui en dia a la nostra població.

També he dividit les enquestes en dos tipus, una per el sector d'establiments comercials de bens materials o tangibles (botigues de queviures, sabateries, botigues de roba, fleques, pastisseries...) i una altra per al sector del servei, ja que el seu producte no és tangible, (mecànics, acadèmies, bars, cafès, arquitectes...). Finalment, també he afegit unes tres preguntes de més a l'enquesta del 2019, com la repercussió de l'obertura de grans superfícies a les capitals, la repercussió de les compres per internet (és obvi que a la dècada dels noranta aquest tipus de comerç no tenia gairebé ninguna presència), la puntuació que en fan els comerciants sobre l'atractiu comercial d'Artesa i, finalment, pregunto el perquè que del seva valoració.

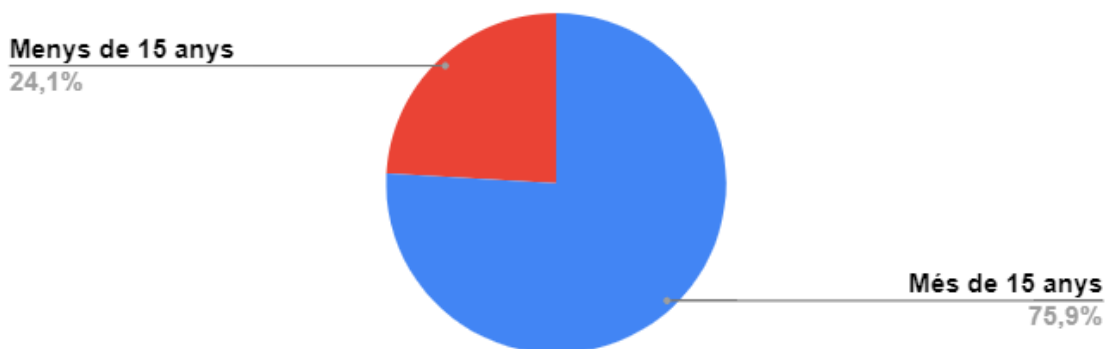
El local comercial.

Una de les preguntes que he realitzat era l'any d'implantació del comerç. Al 1996 un 70% dels comerciants tenien més de 15 anys i avui en dia en consten un total de 41 establiments que vindria a ser gairebé un 76%. Aprofundint una mica més, podríem dividir que solament en el sector comerç un 74,3% té més de 15 anys i en el sector servei en consta 77,8%. Per sectors el de més recent implantació és el d'informàtica.

ANTIGUITAT DELS COMERÇOS. 1996

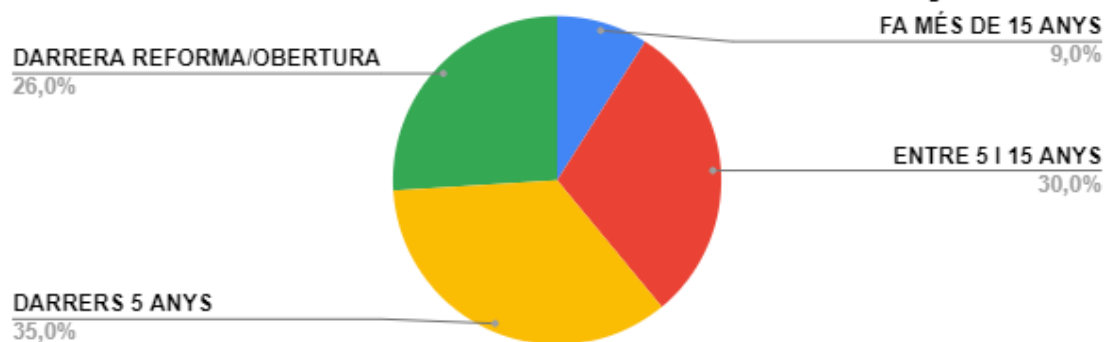
ANTIGUITAT DEL COMEÇ. 2019

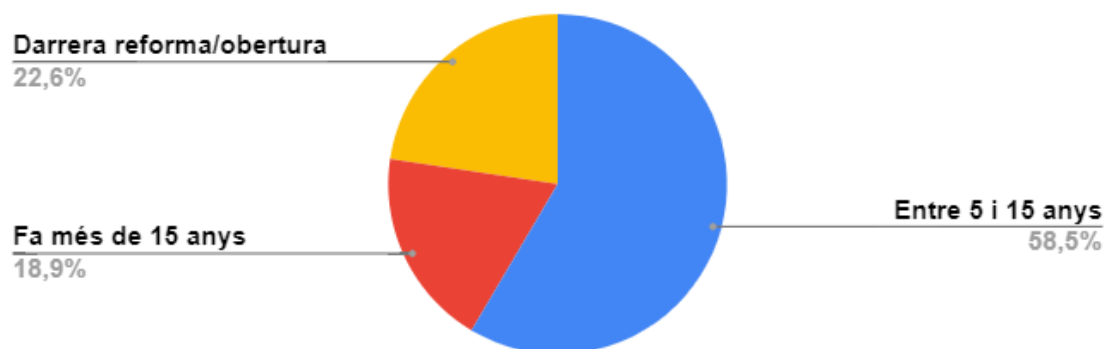
Gràfic 2.8.1 Resultats de l'enquesta relacionada amb l'antiguitat dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

Aquestes dades impliquen que els comerços tenen una llarga tradició i que, per tant, els comerciants que els regenten coneixen bé el seu ofici. Amb tot cal preguntar-se si hi ha hagut alguna modernització de l'establiment en els darrers anys, la qual cosa queda reflectida a la gràfica 2.8.1.

ÚLTIMA REFORMA SIGNIFICATIVA DEL COMERÇ. 1996

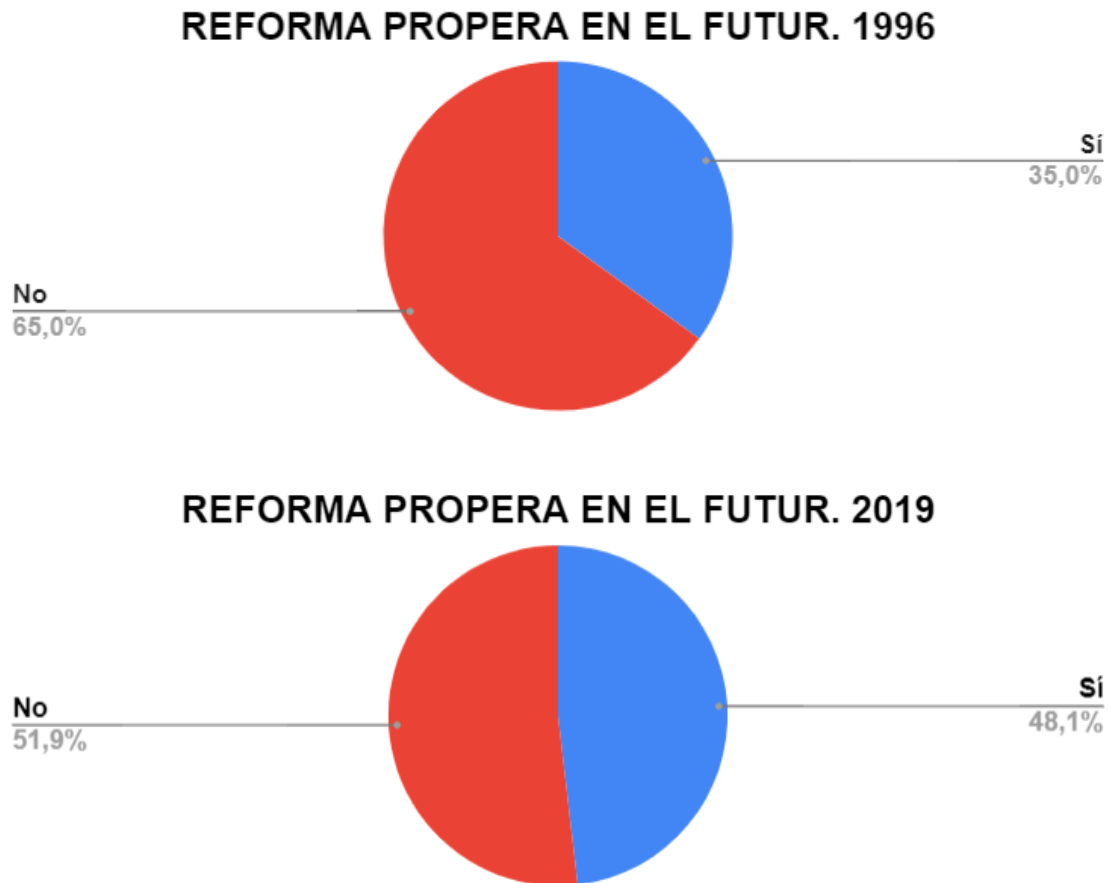
ÚLTIMA REFORMA SIGNIFICATIVA AL COMERÇ. 2019

Gràfic 2.8.2 Resultats de l'enquesta relacionada amb l'última reforma significativa dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

Per sectors, en general, tots han anat reformant l'establiment en els últims 20-15 anys. Si mirem el gràfic del 1996 podrem observar que el 81% havia realitzat una reforma significativa en els últims 15 anys. Avui en dia s'observa que un total de 43 establiments que han executat una reforma en els últims 15 anys, que equivaldria a un 81%. Això es pot relacionar directament amb l'impacte visual o imatge externa de la botiga, ja que millora l'atractivitat de cara als clients, sobretot als de fora.

Una altra de les qüestions que es plantejava en l'enquesta realitzada als comerços era si es pensava fer alguna reforma en un futur proper.

Gràfic 2.8.3 Resultats de l'enquesta relacionada amb una reforma propera dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

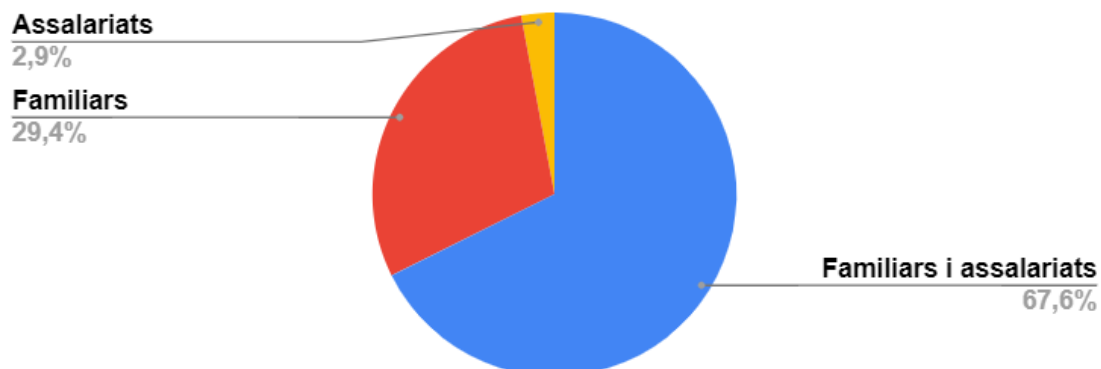
Tenint en compte la gràfica, podem dir que la iniciativa a fer una reforma propera ha augmentat més d'un 10% en comparació al 1996. Aquest mateix any 1996, els comerços que havien fet una reforma feia més de 15 anys, són menys de la meitat dels d'avui en dia. Per això, al 2019 hi ha més incentiu a realitzar-ne.

Els treballadors dels comerç.

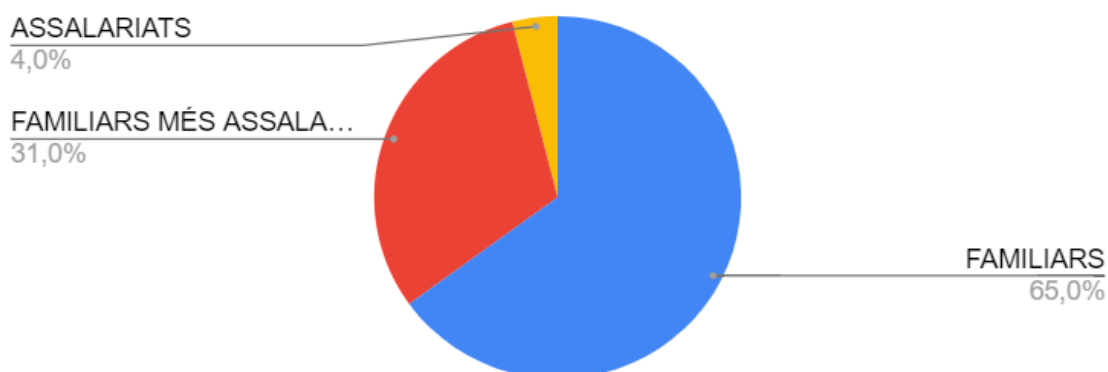
Les característiques del model comercial d'Artesa el podem definir de familiar, independent de la gran majoria de cadenes i franquícies, i de petites i mitjanes superfícies de venda. El tret de familiar ve reforçat amb que la majoria dels cops s'utilitza exclusivament mà d'obra familiar tal hi com és pot observar al gràfic 2.8.4.

Pel que fa el gràfic, amb aquests dos anys, la mà d'obra familiar i la mà d'obra familiar més assalariat s'han invertit, segurament a conseqüència de la manca de relleu generacional que és una de les principals causes d'aquest declivi en el comerç. Les botigues amb solament assalariats corresponen a sucursals d'alguna cadena de vendes.

DISTRIBUCIÓ DE LA MÀ D'OBRA DELS COMERÇOS D'ARTESA. 2019

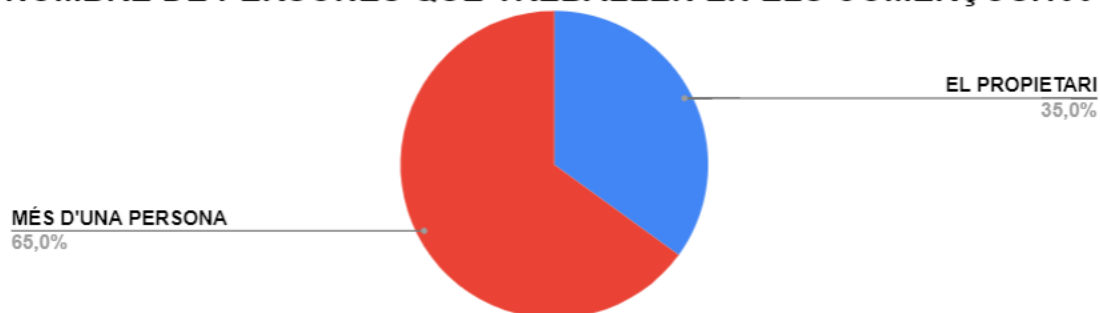
DISTRIBUCIÓ DE LA MÀ D'OBRA DELS COMERÇOS D'ARTESA. 1996

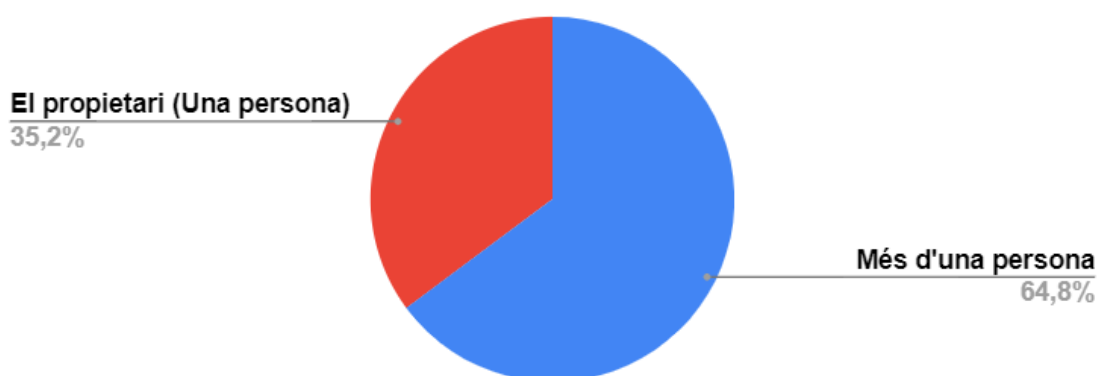
Gràfic 2.8.4 Resultats de l'enquesta relacionada amb distribució de mà d'obra dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

Cal destacar que en les ambdues gràfiques, un 35% dels comerços d'Artesa, l'únic treballador és propietari i en un 65% dels comerços hi ha més d'un treballador, com els sectors de l'alimentació.

NOMBRE DE PERSONES QUE TREBALLEN EN ELS COMERÇOS.1996

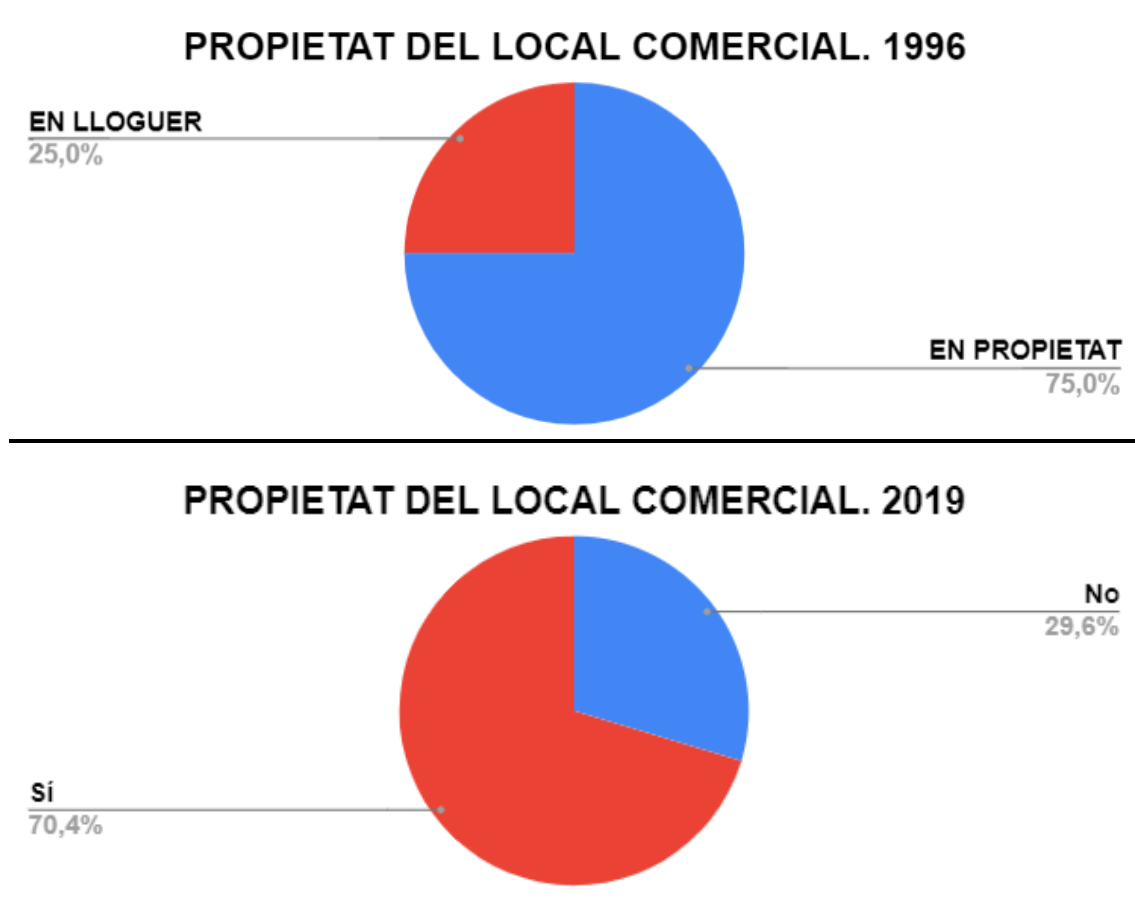
NOMBRE DE PERSONES QUE TREBALLEN EN ELS COMERÇOS. 2019

Gràfic 2.8.5 Resultats de l'enquesta relacionada amb el nombre de persones que treballen en els comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

Superfície de venda:

Pel que fa a la propietat del local comercial, podem dir que el règim de propietat en forma de lloguer ha augmentat gairebé un 5% en comparació al 1996. Segurament aquest és el cas dels establiments que s'han obert fa relativament poc i prefereixen testejar el mercat abans d'invertir-hi de ple.

Gràfic 2.8.6 Resultats de l'enquesta relacionada amb la propietat del local comercial dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

Edat dels comerciants

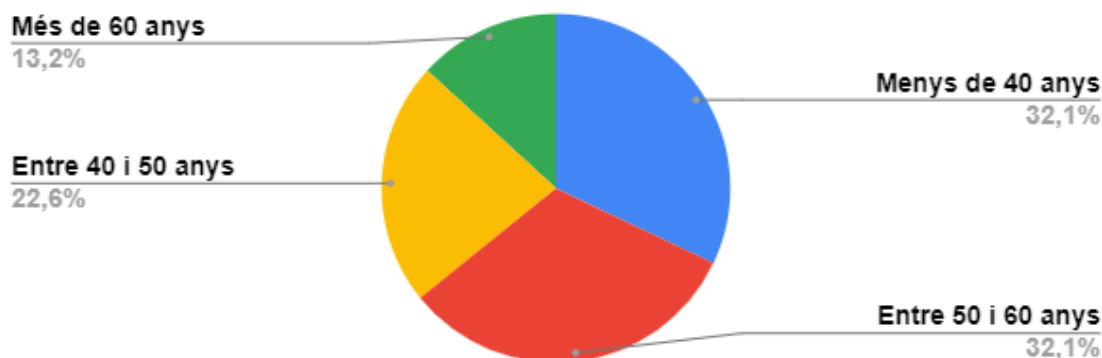
Referent a l'edat dels titulars dels comerços, observem que al 1996 les edats es repartien gairebé a parts iguals entre els de més de cinquanta anys i els de menys de cinquanta anys. Encara que sembli que hi haguí una majoria de comerciants grans, cal destacar que molts d'ells estan entre els 40 i 55 anys. Avui en dia, el percentatge de comerciants joves ha augmentat gairebé un 8%; més de la meitat dels comerciants estan en una edat entre 40 i 60 anys, amb una major predominança del tram entre els 50 i 60 anys. També destaca la presència d'un 13% de comerciants que tenen més de 60 anys i per tant els hi queda relativament poc per jubilar-se. Aquestes dades només fan referència al titular del comerç sense comptar els altres treballadors del establiment.

En definitiva, podem dir que a dia d'avui els hi ha una major quantitat de comerciants joves que de vells, ja que els joves destaquen per tenir una presència de gairebé el 55% envers als grans.

EDATS DELS COMERCIANTS. 1996

EDAT DELS COMERCIANTS. 2019

Gràfic 2.8.7 Resultats de l'enquesta relacionada amb l'edat del propietari dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

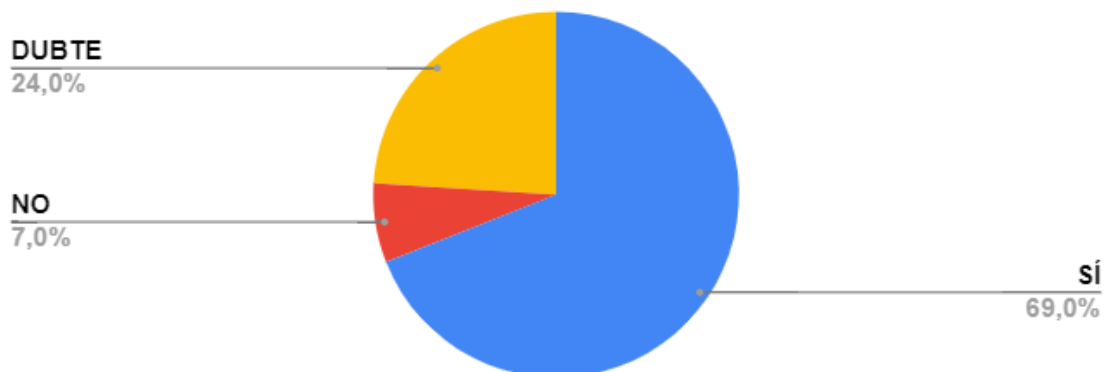
Encara que en els últims anys s'han anat tancat alguns comerços i serveis quan el propietari és jubilava, a part de la inestabilitat econòmica dels últims anys, en termes generals, les noves generacions són les quines han anat substituint les anteriors. A la pregunta de si el seu negoci tindria continuïtat quan l'actual propietari és jubilat, les respostes afirmatives foren d'un 69% a l'any 1996 i d'un 13% al 2019, havent-hi una diferència d'un 56%. També hi ha hagut un augment de gairebé un 4% en relació als comerciants que manifesten que no tindran continuïtat. En el cas de dubte, es reflecteix un augment del 35% en relació al 1996.

A data d'avui, un total de 87,1% (gairebé un 90%) dels comerços no tenen assegurada la seva continuïtat. En comparació al 1996, solament hi havia un 31%.

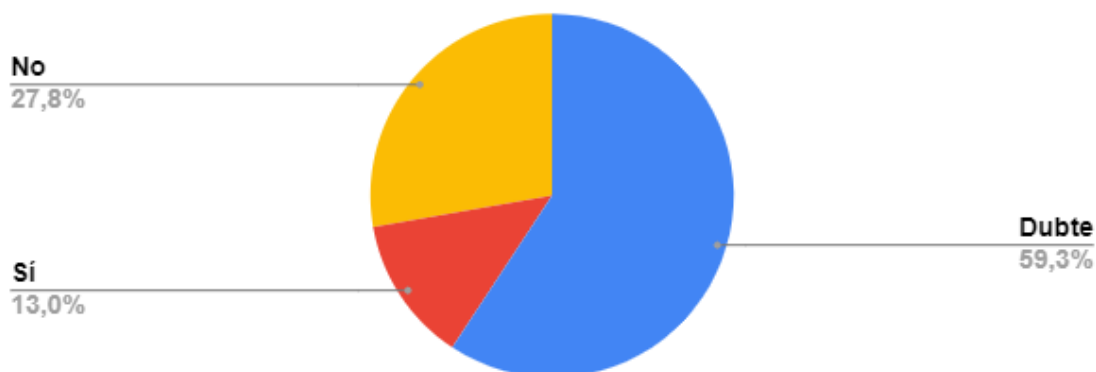
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Podem afirmar que aquesta és una de les principals xifres amb més pes i de més importància de tot l'anàlisi, essent una de les principals causes la manca de relleu generacional. Molts cops els fills/es dels comerciants estudien a fora o ja tenen altres professions, o perquè els mateixos botiguers prefereixin que els seus fills/es es busquin una millor de feina, que sigui més rentables.

CONTINUITAT DEL NEGOCI UN COP ÉS JUBILIN ELS PROPIETARIS. 1996

CONTINUÏTAT DEL NEGOCI UN COM ÉS JUBILIN ELS PROPIETARIS. 2019

Gràfic 2.8.8. Resultats de l'enquesta relacionada amb la continuïtat dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019.

La clientela vista pels botiguers

Una altra de les qüestions que s'ha plantejat a l'enquesta, preguntava quin dia utilitzaven per fer les seves compres la gent dels pobles agregats al municipi d'Artesa de Segre. El 1996 la resposta va ser que la gran majoria dels habitants es desplacen a comprar a Artesa tots els dies de la setmana amb preferència per el dissabte i diumenge.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Aquest any, els comerciants corroboren que la gran majoria de gent dels pobles agregats, un 60%, es desplacen a Artesa a comprar durant tota la setmana. Un 23,6 % a comprar durant el cap de setmana i un 16,4% de dilluns a divendres. Aquest és el cas sobretot dels negocis de serveis, ja que molts d'ells solament obren en aquests dies com ara les entitats bancaries.

En aquella època també es va quantificar que la gran majoria clients de fora el municipi també venien el cap de setmana. Destaca el fet que en el cap de setmana, un 68% dels establiments feia la major part de les seves vendes als clients de fora del municipi, i conclou que per sectors, les botigues d'electrodomèstics i algunes de vestit i calçat com també les d'alimentació son les que més atreuen als clients de fora.

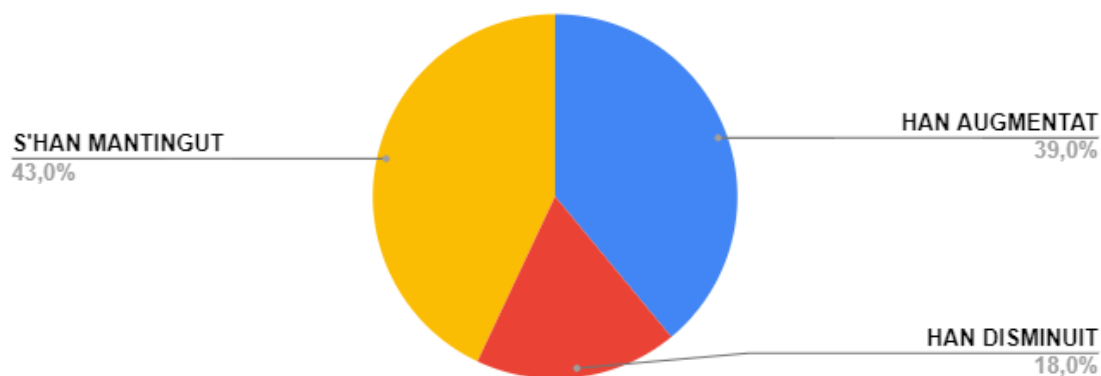
Cal destacar un cop analitzat aquestes dades, que el sector dels obradors, en aquella època, no tenia tant d'atractiu cap a la gent de fora com té avui en dia. Destacava abans d'ells, les botigues d'electrodomèstics.

A partir de l'anàlisi anterior, es va aprofitar la mateixa enquesta per preguntar l'opinió dels botigues en relació a quina evolució havien tingut el nombre de clients de fora del municipi. Al 1996 un 39% dels botiguers afirmaven que havien augmentat i solament un 18% considerava que havien disminuït. La tendència d'aquella època era que es mantenia amb certa tendència a augmentar. Segons l'autor del llibre, destaca les causes d'aquest augment és el fet d'oferir un nivell de preus ajustats, la bona qualitat dels productes i l'avantatge de celebrar el mercat en un dia festiu com el diumenge, ja que permet captar més nombre de visitats.

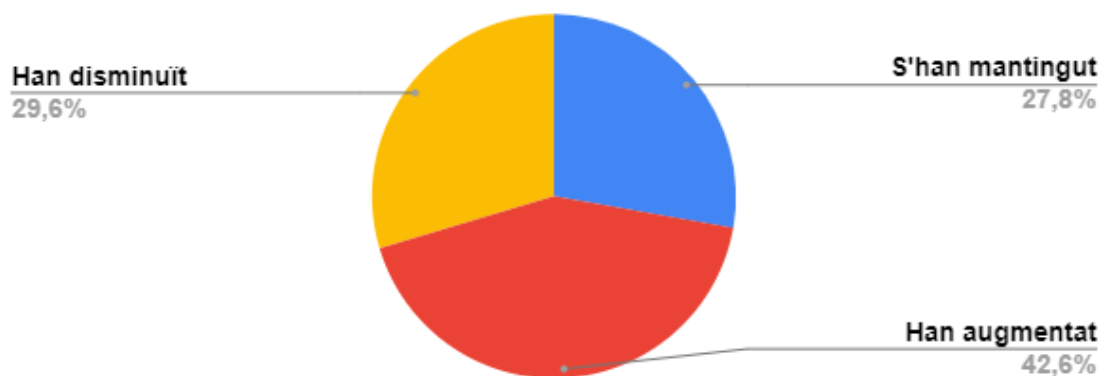
A data d'avui, un 42,6% dels botiguers afirma que en comparació fa vint anys i/o des de l'obertura de l'establiment, el nombre de clients de fora han augmentat, però un 29,6% considera que han decaïgut. Cal destacar que una part dels enquestats han obert el seu establiment fa menys de vint anys i per això molts d'ells han estat afectats des de l'inici per la "crisi".

Si ho dividim entre comerços i serveis, observem que en el cas dels serveis, un 45% considera que han augmentat, mentre que un 25% diu que han disminuït. En el cas del sector comerç, es bastant semblant amb el serveis, es considera que han augmentat 39,4% i un 33,3% manifesta que han disminuït.

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE CLIENTS DE FORA EL MUNICIPI. 1996

EVOLUCIÓ DE NOMBRE DE CLIENTS DE FORA EL MUNICIPI. 2019

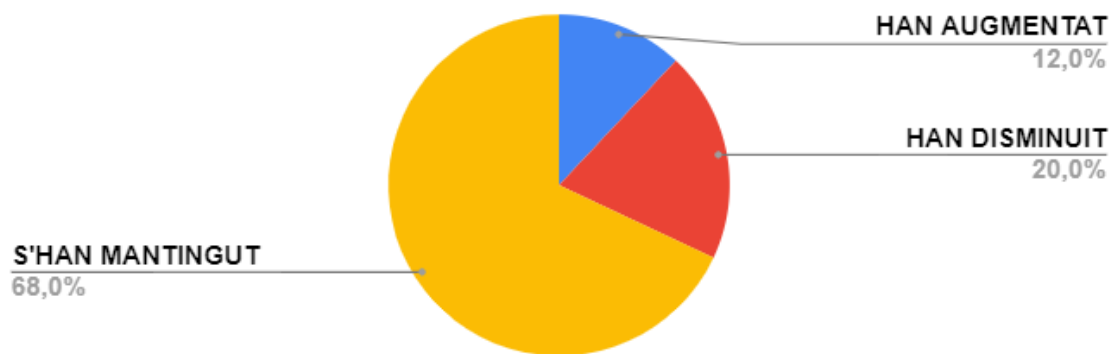
Gràfic 2.8.9. Resultats de l'enquesta relacionada amb l'evolució del nombre de clients de fora el municipi dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019. (font: elaboració pròpia).

Si observem la clientela d'Artesa de Segre, al 1996 ja donava indicis que estava en una situació preocupant, segurament en aquella època la situació comercial ja es començava a distanciar dels bons anys que havien tingut dècades anteriors. Si ho quantifiquem, com és pot veure al gràfica, solament un 12% dels enquestats declaren haver augmentat la clientela i un 20% declara que han disminuït. Tot i això, el mateix autor del llibre, manifesta que molts dels comerciants que declaren mantenir la clientela ho fan amb tendència a la disminució. Durant aquets anys ja es començaven a implantar grans superfícies, sobretot del sector alimentari, a les ciutats com (Lleida, Balaguer i Tàrraga).

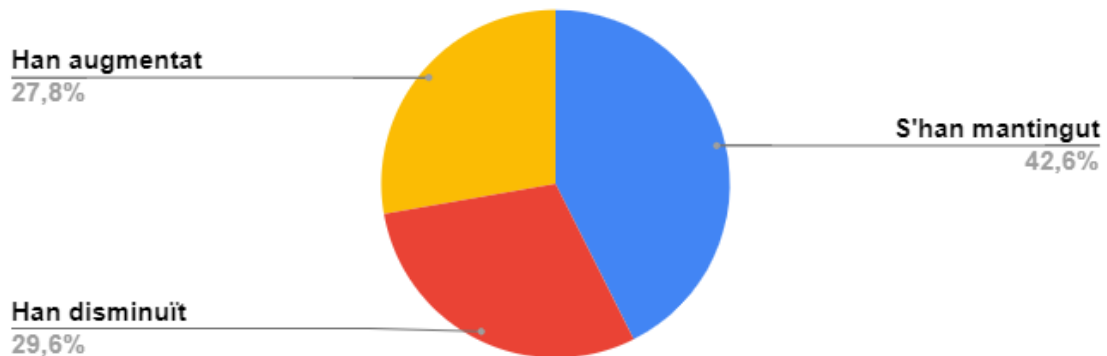
ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Avui en dia, han augmentat els comerciants que mantenen que la clientela d'Artesa, però cal destacar que molts dels qui ho afirmen ha obert recentment. En dades generals, un 27,8% considera que ha augmentat, i gairebé un 30% (un 10% més en relació al 1996) afirma que ha disminuït molts dels botiguers culpabilitzen l'augment de les grans superfícies, ja no tants sols el de l'alimentació, sinó sectors com el vestit, calçat, bens d'equipament per la llar (...), que cada cop fa que sigui més complicat competir amb varietat i preu.

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE CLIENTS D'ARTESA

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE CLIENTS D'ARTESA. 2019

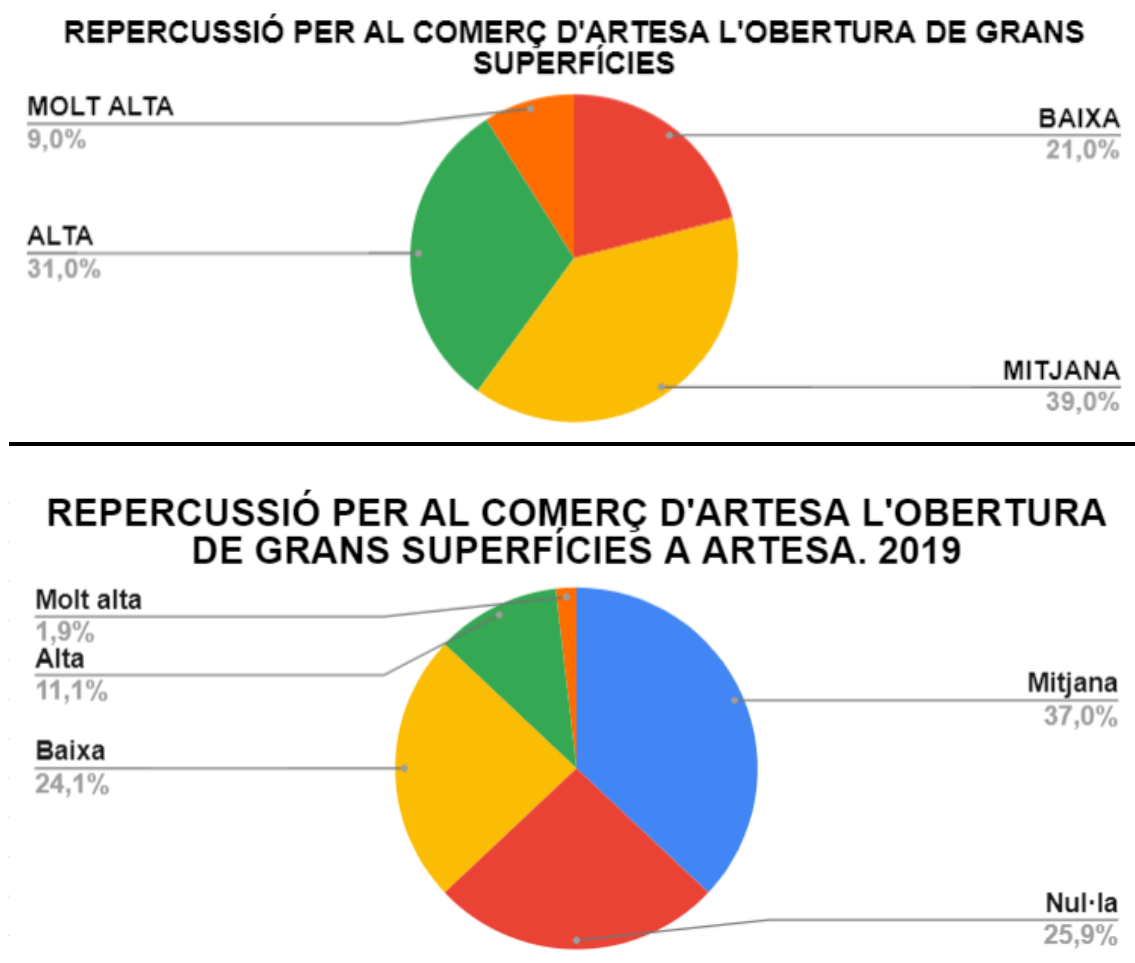
Gràfic 2.8.10..Resultats de l'enquesta relacionada amb l' evolució del nombre de clients d'Artesa, dels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019. (font: elaboració pròpia).

Repercussió per al comerç d'Artesa de l'obertura de de diverses superfícies i plataformes de venda:

En aquesta enquesta també es preguntava sobre la repercussió que tenia l'obertura de grans superfícies en general, tan en l'àmbit d'Artesa (que aleshores eren molt poques) com a l'àmbit de les ciutats de les rodalies. En dades generals cal destacar que un 40% dels enquestats consideren que hi ha agut una repercussió entre alta i molt alta.

Enguany, a conseqüència del fort augment de la repercussió que està tenint el petit comerç, he destriat les preguntes segons el lloc o el mitjà on es troben.

Com es pot observar en el gràfic següent, un 13% dels botiguers defensa que està tenint una forta repercussió del les grans superfícies ubicades a la mateixa població. Aquest es el cas dels diferents comerços del sector alimentari que s'estan veient afectats per l'augment dels supermercats, ja que cada cop ni ha més i amb més extensió.

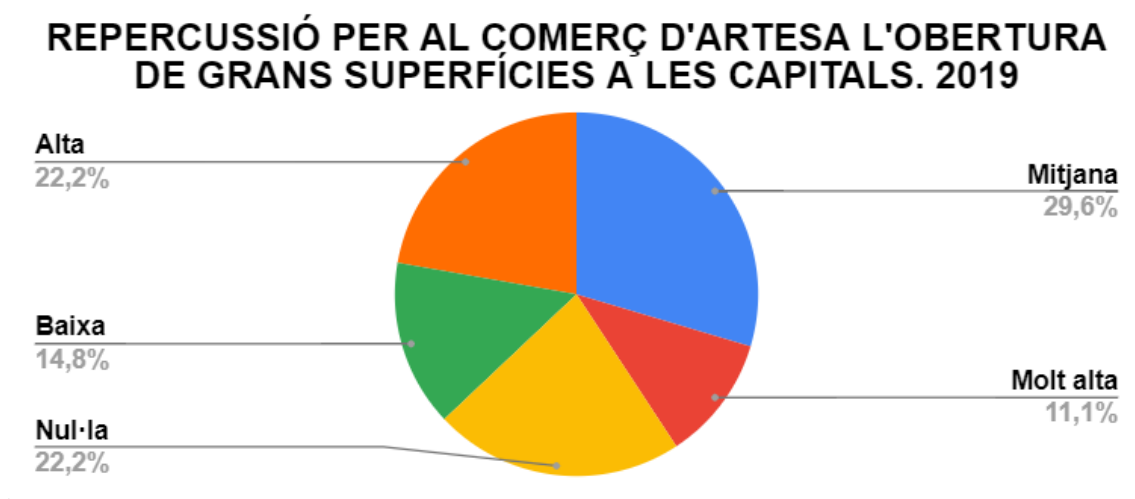

Gràfic 2.8.11. Resultats de l'enquesta relacionada amb la repercussió per l'obertura de grans superfícies pels comerços i serveis de l'any 1996 i 2019. (font: elaboració pròpia).

Una de les altres qüestions que pretenc analitzar és com afecta als botiguers la centralització del comerç en uns mateixos punt o zones, ja que molts cops provoca un major atractiu cap aquestes.

La següent gràfica fa referència a la repercussió que ha tingut, pels negocis dels comerciants l'augment de les grans superfícies de venda de les principals ciutats del nostre voltant com Tàrrrega, Balaguer i Lleida.

Si quantifiquem les respostes podem observar que un 33% dels botiguers consideren que tenen unes repercussions entre molt altes i altes, i gairebé un 30% afirma una repercussió mitjana.

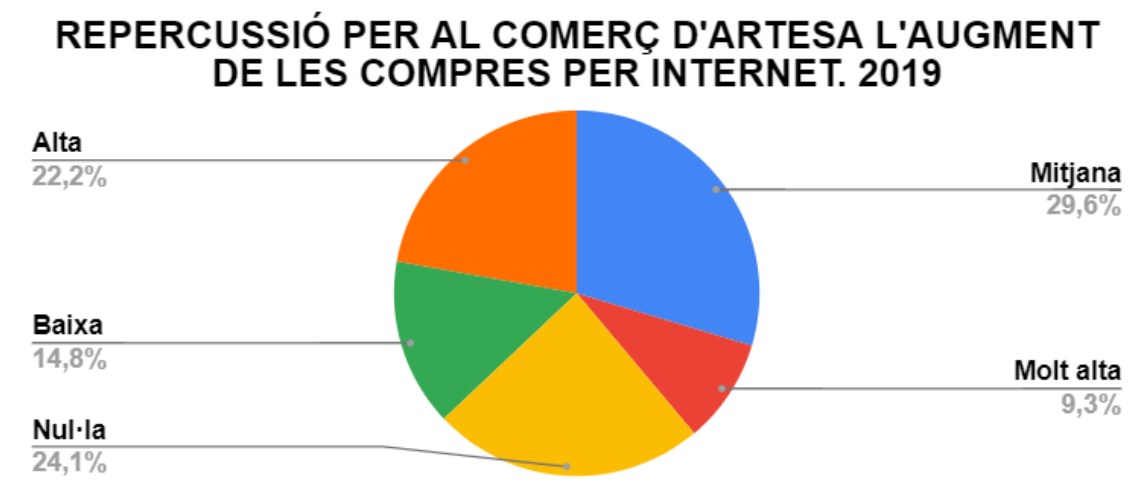

Gràfic 2.8.12. Resultats de l'enquesta relacionada amb la repercussió de l'obertura de grans superfícies a les capitals pels comerços i serveis de l'any 2019. (font: elaboració pròpia).

Respecte a les compres per Internet, és obvi que al anys noranta la seva repercussió era nul·la. Més o menys el seu impacte no es va començar a notar a partir de la segona dècada del segle XXI. Per tant, podem dir que el seu impacte és des de fa molt poc, i molts experts apunten a que en el futur prevaldran més les compres *online* que les físiques.

Si ens parem a observar la gràfica, podrem veure com la majoria dels comerciants detalla que els hi repercuteix de forma alta i mitjana, que formen quasi un 52%, i un 9,3%

considera que té una afectació molt alta. Finalment, un 24,1% considera que té una afectació nul·la, que és el cas principalment de les botigues d'alimentació i d'alguns serveis.

Gràfic 2.8.13. Resultats de l'enquesta relacionada amb la repercussió de les compres per Internet pels comerços i serveis de l'any 2019. (font: elaboració pròpia).

Per finalitzar l'enquesta, vaig voler incloure la valoració que fan els comerciants i serveis sobre quin atractiu consideren que equipara Artesa comercialment.

Quan formulava la pregunta tenia la percepció que tothom diria que Artesa té un bon atractiu, ja que té un teixit comercial més o menys bo, però com es pot observar en el gràfic ha estat tot el contrari. Un 44,4% dels botiguers opinen que quasi bé no té cap atractiu, un 46,3% el considera normal, solament un 7,4% pensen que és bastant potent i un només una persona creu que és molt atractiu.

Gràfic 2.8.14. Resultats de l'enquesta relacionada amb la valoració que en fan els comerciants sobre l'atractiu comercial d'Artesa de l'any 2019. (font: elaboració pròpia).

Un cop els enquestats havien valorat la pregunta anterior, se'ls hi dona l'opció de donar la seva argumentació de perquè ho creien així. Les respostes s'esmenten a continuació:

- “Atractiu comercial poc explotat i en decadència”.
- "Pel caràcter dels comerciants i el tracte proper que ofereixen, com també els preus competitius i el fet que s'obri el diumenge”.
- “Poca oferta, li falta diversitat”.
- “La gent jove marxa a comprar fora de la població i per tant hi ha poca oferta per aquesta gent. És una roda. Aquest segment es perdut”.
- “Hi ha manca d'alguns articles”.
- “Perquè trobo que no té cap atractiu en general”
- “Hem de posar més cosetes per els petits.”
- “Li falta encant i neteja al poble i això fa que no es vegi tan atractiu”
- “Artesa hi ha molt comerç però s'hauria de potenciar-lo molt més.”

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

- “Té un entorn molt maco i sempre ha estat una ciutat amb molt de comerç.”
- “Perquè els diumenges hi ha mercat local i tot el comerç local també està obert.”
- “Perquè conec gent d'altres poblacions que venen a comprar.”
- "Una gran part és perquè l'actual govern de l'ajuntament i els passats no han sabut fomentar i protegir el comerç.
Per l'altra part, és degut als canvis socioeconòmics als quals ha estat sotmesa la població. Com diu la següent frase feta: ""Ningú és projecta a la seva terra"". I degut a la mala gestió dels ajuntaments a l'hora de facilitar o col·laborar amb la creació de noves empreses al municipi, comporta un envelliment i una despoblació del mateix.
Per altra banda, el fet de fomentar i potenciar el mercat dels diumenges, que no deixa de ser un punt de competència deslleial a molts comerciants del municipi; i degut al control inexistent de les parades amb les autoritzacions per exercir les diverses activitats, que també causen molèsties als veïns que habiten a la zona de mercat.
També la mala gestió dels serveis de neteja que fa que els veïns hagin de suportar brutícia i males olors."
- "No hi ha ambient. S'intenten fer coses pel poble però no atreu.”
- “A la gent els hi agrada més anar a comprar a fora.”
- "Perquè és un bon punt de trobada, perquè els productes que és venen són de molta qualitat i de proximitat.”
- “Caldria destacar que per preservar i mantenir aquest tret diferencial del nostre poble cal que sempre ens sapiguem re-inventar e innovar i que preservem l'atenció personalitzada cap al client , que és molt important."
- “El poble va a la baixa en tots els aspectes. Està brut i mal cuidat. En definitiva, no hi ha intencions.”
- “En general, la gent troba de tots a tot arreu; però venen a Artesa a comprar coses més específiques com el pa, les coques, les botifarres... (sobretot el menjar).”
- “Perquè hi ha el de sempre.”

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

- “Perquè no hi ha cura de la ciutat i de l'entorn. I també, perquè molts comerços no treballen la seva imatge suficientment.”
- "L'oferta comercial d'Artesa és equiparable al d'altres poblacions similars, ja que totes estan dotades d'establiments franquiciats que cobreixen una gran gama de productes. (Ras i curt, hi ha el mateix a tot arreu).
En un principi no hi ha motius per a que ningú es desplaci a Artesa buscant la seva oferta comercial, tret dels les poblacions veïnes a la nostra ciutat.
L'únic motiu que justificaria un desplaçament de caire comercial, des de municipis propers fins a Artesa, seria que Artesa comptés amb un prestigiós i reconegut conjunt d'establiments singulars.
Cal dir que alguns establiments artesanats, com són els obradors, gaudeixen d'un cert reconeixement fora del nostre municipi.
El fet de que s'obrin grans superfícies (sobretot en el sector de l'alimentació) i cada cop més en poblacions més petites, provoca que molts dels establiments que gaudien d'una certa distinció del producte, ara ja no ho puguin continuar fent. Per la qual cosa, cal concloure que el comerç d'Artesa no està especialment millor dotat d'altres poblacions veïnes ""competidores"", (ja que ni els franquiciats ni els establiments singulars són qualitativament mereixedors de l'adjectiu d'atractius).
- “La gent d'Artesa s'hauria d'implicar més a comprar als comerços locals.”
- "Cada cop hi ha més botigues tancades, sigui perquè han plegat o bé perquè tanquen uns determinats dies o tenen jornades diàries parcials.
- Això dona una imatge poc dinàmica del comerç."
- "En l'evolució comercial actual, la venda per internet (o altres mitjans digitals) ha fet que el concepte UBICACIÓ FÍSICA deixi de tenir la importància que, des del meu punt de vista, havia tingut temps endarrere. Per tant, la idea d'un comerç d'ARTESA DE SEGRE no se fins a quin punt és rellevant.”
- “No obstant, en l'àmbit comercial nostre (sector automoció)la principal competència prové per l'atracció que generen els nuclis de població més importants de la província (Lleida, Tàrraga, Mollerussa i Balaguer) així com la venda per internet. A pesar de tot, i en la meua opinió, Artesa de Segre gaudeix d'un atractiu comercial superior en comparació a nuclis de població amb un nombre d'habitants similars."
- "Per a comprar segons el que s'ha d'anar a fora
- Al poble no hi ha varietat en general a part de car"

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

- "No tenim zona Comercial atractiva, fins ara els comerços no havien invertit en cuidar la imatge."
- Fa falta cartells i/o butlletins amb informació dels comerços i del que fan o venen."
- "El poble en si te manca d'atractiu pels clients , falta de llum, de neteja, les façanes dels locals tancats estan deixats i molt bruts."
- "Li falta una bona imatge"
- "No hi ha una entesa comú entre tots els establiments, s'hauria de fer accions conjuntes, les q es fan les maneguen 4 i l'Ajuntament recolza poc. "
- "No està recolzat per les institucions."
- "Estem perdem comerços"
- "Hi ha poca varietat sabateries, botigues de roba."
- "Perquè és un poble amb un número limitat d'habitants."
- "Les botigues han d'oferir tot el que el client no pot trobar en llocs mes grans, és a dir atenció personalitzada, qualitat en el producte o servei, espais atractius...hem de diferenciar nos amb altres coses, ja que amb els preus moltes vegades no es pot competir."
- "A nivell poble convé canviar la imatge."
- "Perquè pel seu nombre d'habitants té un bon teixit comercial."
- "Crec que al petit comerç no se'l valora massa."
- "Perquè tenim una bona oferta variada d'establiments com carnisseries, fruiteries, botigues de roba, complements, fusteries, electrodomèstics, ferreteries, pintures, forns de pa, pastisseries, bars, pizzeries, restaurants, un hostel on dormir, benzineres i d'altres. Però cal remarcar que avui ja només ens queda una sabateria. El fet de tenir bastants comerços i serveis pel poble petit que tenim, ens indica que tenim una molt bona oferta i de qualitat."

2.9.2-ENTREVISTES ALS COMERCIANTS:

En aquesta primera entrevista, vull indagar quin record es té dels meravellosos anys que havia tingut el sector comercial en el passat, i quines causes van poder fer que això fos possible. Amb aquesta intenció, he entrevistat al Sr. Felicià Espinal, propietari de la botiga de comestibles “Ca l’Espinal” de llarga tradició familiar, que és de les poques botiges centenàries que queden de la nostra ciutat.

ENTREVISTA A FELICIÀ ESPINAL

EDAT 56 anys

**ANYS TREBALTS AL
SEU COMERÇ** 35 anys

1- Com de important de comercialment era Artesa en el passat? (Fa vint/trenta anys)

Voldria destacar en primer lloc que Artesa sempre ha tingut una gran importància de cara a la població exterior i l’interior al nucli. Com també un motor de desenvolupament econòmic.

En aquells anys Artesa era el principal nucli comercial de tots els poblets del municipi, com també dels municipis dels voltats (Alòs de Balaguer, Vilanova de Meià i Foradada), ja que molts d’ells, no tenien una població tant gran com la nostra. A part d’aquests “veïns” de territori, era molt normal veure-hi cert nombre de visitants, molts d’ells de la província de Lleida, que pujaven amb freqüència a fer les seves compres aquí Artesa. També gent de pas que anava cap a Andorra o cap a Sort i estiuiejants de les comarques de Barcelona que tenien una segona residència al nostre municipi. Sense deixar-nos la mateixa gent d’Artesa que hi solia freqüentar més.

També m’agradaria fer menció, que la població d’Artesa, anteriorment, destacava sobretot per els productes de qualitat-preu més econòmics com era principalment el comerços relacionats amb el sector dels electrodomèstics, com també sectors com el tèxtil, forns de pa i pastisseries, carnisseries i alimentació.

En general, al poble s’hi podia comprar tot tipus de productes, que satisfien molts cops les necessitats de la gent, i molts d’aquests tampoc no és podien comprar a les ciutats. Tenim que pensar que rarament la gent es desplaçava a la capital per anar a comprar.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

En el sector de l'alimentació, que és el quin ocupo jo, un dels atractius pel qual vam continuar destacant, un com van aparèixer els grans supermercats, va esser continuar mantenint els productes alimentaris que no es trobaven en els supermercats.

2- Com descriuria la relació comercial de fa vint/trenta anys entre client i comerciant? (Atenció propera amb el client/gustos més senzills/menys coneixements per part dels clients...)

En comparació amb avui en dia, abans predominava un tracte botiguer-client "més humà". S'observava una major confiança amb l'experiència del botiguer alhora de recomanar un producte o simplement en la salutació alhora d'entrar o sortir de l'establiment.

També podríem dir que aleshores sí que hi havia una major senzillesa quan s'anava a comprar, de manera que els clients es conformaven, per ficar un exemple, amb la primera classe de galetes; sense donar importància a la marca sempre hi quan tingués un preu semblant al esperat.

Un altre dels factors que també han condicionat la manera de comprar del sector alimentari, ha sigut la publicitat que fan les cadenes de supermercats.

Des del meu punt de vista, aquestes ideologies que els supermercat han imposat perquè la gent comprin els seus productes, ha provocat un canvi de gustos de la població i que a la vegada ha desprestigiats el petit comerç.

3- Quins factors creu que van fer que això fos així? (La geografia, l'alt nombre de pobles agregats, la Mateixa població d'Artesa...)

Principalment la gran majoria de pobles agregats i els diferents municipis del voltat que no tenien gran quantitat de comerços, per exemple municipis com Forada, Alòs de Balaguer i Vilanova.

4- Perquè creia la seva mare que Artesa ha crescut gracies al comerç (petites botigues) i con pas gràcies a la pagesia?

Abans de contestar-te la pregunta m'agradaria fer menció de que la meva mare no era natural d'aquí Artesa sinó de Coll de Nargó, i és quan ella és va casar que va baixar a viure aquí. Per tant, ella ha pogut observar dels diferents economies d'aquests dos pobles.

La conclusió que en fa ella, era que l'economia primària del territori d'Artesa com a ciutat o poble, no ha generat mai massa producció, ja que la seva superfície és limitada amb comparació a la dels altres pobles, i són ells els que sí que vivien principalment del camp. A conseqüència que aquí el sector primari generava poca activitat, la gent va haver de dedicar-se a altres sectors com ha sigut el comerç.

I com ha curiositat, la gran majoria d'alumnes nascuts a Artesa de la meva edat, eren fills de comerciants i professionals.

5- Quines circumstancies provoquen l'extraordinària davallada de la demografia al municipi d'Artesa durant els anys 60-70?

Un dels principals factors va ser el tancament de La Fàbrica i la mecanització del camp, que a conseqüència de l'agilització de les feines, va provocar una destrucció de llocs treball. Aquí la gent no va poder exercir d'obrers. La indústria, a part de la Fàbrica, era minsa.

Entrevista a Carme Carbonell

En aquesta entrevista pretenc contrastar l'opinió de Carme Carbonell, que durant els principals anys de la crisi i de l'ejecció i obertura de la variant d'Artesa de Segre, havia estat presidenta de l'associació del comerç i servei d'Artesa.

També vull aprofundir amb quin és el seu pensament d'avui en dia respecte a l'entrevista que li va fer la nostra revista local "la Palanca" l'any 2014 sobre els mateixos temes esmentats anteriorment.

Cal recordar que des de la posada en marxa de la variant ja en fa vuit anys.

la Palanca

Les vendes han caigut entre un 25 i un 50 per cent

Durant aquests tres anys s'ha notat una davallada de vendes d'entre el 25 i el 50 per cent, en funció dels negocis. De totes maneres, els afectats insisteixen que no es pot atribuir tot a la carretera, ja que la crisi també ha estat determinant.

Des de l'Associació de Comerç i Serveis, la presidenta, Carme Carbonell, explica que "de mal n'ha fet, ha baixat el nivell de compres", però reconeix que la crisi també hi té a veure i que "no tot és la carretera, no saps quina graduació té cada causa". Pel que fa a l'afectació, assegura que "hi ha gent que ven un 50 per cent menys" i destaca que algun establiment ha tancat.

Tot i això, el volum total d'establiments es manté, ja que les obertures ho han compensat. Així, l'alcalde afirma que s'ha guanyat qualitat de vida perquè hi ha menys transit i que això fa més atractiva la carretera. Carbonell, en canvi, diu que els darrers anys la via ja no estava congestionada i que les molèsties eren poques, i agraeix l'empenta dels qui obren nous negocis. "És per treure's el barret", assegura. A més, recorda que els comerciants tiren endavant campanyes per dinamitzar vendes.

Un negoci que també s'ha vist especialment afectat és la benzinera. El seu responsable, Ramon Farré, és prudent i atribueix la davallada de vendes, que xifra entre el 25 i el 30 per cent, tant a la variant com a la crisi. "El negoci no està en perill però obliga a fer ajustaments", reconeix.

A dalt, la carretera, avui, i a baix, el mercat i les ofertes de diumenge

Font: Article de la Palanca. Data Juliol 2014

Edat: 64 anys Anys treballats en el comerç: 40 anys a la pastisseria Borrell

- 1. Quants anys ha estat presidenta de l'Associació de comerciants? Quins anys l'ha presidit?**

Si mal no recordo, he estat presidenta de l'associació de comerciants uns set anys. Aproximadament des de l'any 2008 i fins al 2016.

- 2. Considerant el tema de la variant: Podem dir que continua afectant igual que fa 5 anys en el mateix percentatge?**

Sí, continuo pensant que les vendes han caigut entre un 25 i un 50%, sobretot a conseqüència de la variant però també de la crisi. Crec que ens costarà molt de recuperar-nos en un futur Ja no és el que era abans.

- 3. S'està consolidant una imatge que la gent torni a entrar a Artesa i no passi per la variant, si estan interessats per algun producte?**

No, la gent s'ha acostumat a la comoditat. Als visitants, els hi és més interessant continuar el trajecte i parar a Ponts per anar als bars i fer les compres que no pas haver d'entrar a Artesa.

- 4. Actualment, la crisi, en quin percentatge creu que afecta al comerç?**

No ho puc saber de forma percentual, ja que s'ha ajuntat la crisi i la variant a la vegada. En general, el comerç més o menys s'ha mantingut, però amb diferència amb abans de la crisi.

- 5. D'abans de la crisi a ara, podem considerar que hi ha hagut tres principals factors importants que han afectat la davallada del comerç artesenc: canvi d'hàbits (compres per internet), la variant, crisi econòmica.**

Sí, ho confirmo. Pel que veig, ara cada cop més sembla que comprar per internet està de moda, cosa que jo no acabo d'entendre ja que sempre és millor mirar i emprovar-te el que compres.

6. Sap si es va fer un estudi del comerç quan es va presentar el projecte de la variant, com s'ha fet a d'altres ciutats?

No, no es va preguntar mai l'opinió dels comerciants ni es va fer cap estudi.

7. Què creu que malgrat tot (a nivell comercial) Artesa no ha perdut?

En general podem dir l'atenció personalitzada, que permet connectar amb el client, cosa que sempre s'agraeix molt per part d'ell; Les ganes de continuar treballar el producte que vens. Per exemple, en el meu cas, podria ser l'elaboració de pastissos per Sant Jordi perquè a qui no li agradi els llibres li puguin regalar un pastís amb la temàtica d'aquesta celebració; la qualitat del producte, que només es troba en els establiments tradicionals; la varietat també és un dels factors que els clients més valoren i que s'ha de preservar i el fet de donar facilitat als clients. Cada cop més la gent es cenneix a treballar només les hores que marquen el seu horari laboral i a vegades tens que deixar la el teu temps de descans si algun client té una urgència. Avui en dia, la gran majoria de treballadors, ja no són els mateixos, solament pensen en els diners i la feina la fan bastant forçada.

8. Quines botigues es van obrir durant la seva presidència?

Si mal no recordo, les botigues que van obrir i van formar part de l'associació van ser: Punta i Taló, Caracal·la, l'òptica Marín (avui Opticàlia), Xics, l'alimentació Viktòria, Valentinas, Cucaina, Ca l'Artigues al local nou i la peixateria Gomà.

9. Que creu que fa que el caràcter d'Artesa sigui “molt proper”? Ho corrobora?

Sí, tenim un caràcter més proper amb el client, som més oberts i no ens sap mai greu començar amb ells o simplement saludar-los.

10. I per acabar, passada la seva presidència, creu que li ha quedat alguna idea de caire important que hagués volgut fer?

No, durant el temps que vaig ser presidenta de l'associació de comerciants, sempre vaig fer tot el que vaig creure necessari pel comerç.

Entrevista a Pepe Pijuan

Amb aquesta entrevista al Sr. Pepe Pijuan, aspiro a poder conèixer de primera mà l'opinió d'un dels comerciants més veterans i que ha consolidat un bon renom per la província de Lleida. Amb ell parlaré del comerç en l'actualitat i també tractaré l'opinió que en té sobre el futur d'aquest sector i les possibles solucions per fer-hi front.

Edat: 75 anys

Anys treballats en el seu negoci: 63anys

1 En quina situació creu que està el teixit comercial d'Artesa, en comparació als últims 20 anys?

El comerç tradicional de poble va a la baixa, perquè les tendències canvien. La gent d'avui en dia ja no volen anar a comprar a les botigues especialitzades del sector alimentari com és la carnisseria, fruiteria, peixateria... ni comprar el menjar al dia. Ara es prefereix més anar a comprar un o dos dies a la setmana i a les grans superfícies per no haver de canviar d'establiments cada cop que es compra un producte diferent. I a més, si la majoria d'aquestes compres no es fan aquí Artesa sinó a grans superfícies de les ciutats i en cap de setmana, podem considerar que cada cop més la població adapta l'hàbit de compra com a oci.

2 Quins són els punts dolents que té el comerç avui en dia?

D'entrada, podem dir, les facilitats de comprar a fora, la varietat que s'hi troba, la tendència en general que té la joventut a gastar menys amb la qualitat, el canvi de prioritats alhora de comprar, el fet que cada cop més la gent no valora la qualitat sinó el preu, l'augment de competència de grans superfícies, tant Artesa com a fora, la falta d'aparcament durant tot el tram de la carretera com també en els dies de mercat on falta aparcament dins de la ciutat i que estigui ben senyalitzat. I finalment, la manca de professionalitat alhora de buscar treballadors per la zona ja que és molt important per tenir un bon servei al de cara al client.

3 Quins són els punts bons que té el comerç d'avui en dia?

Tot i el gran nombre de característiques negatives que afecten el comerç, encara es pot distingir certs punts positius que es conserven: el mercat dels Diumenges, que és el dia que atreu més gent de tota la setmana; el bon servei comercial que oferim els botigues; la professionalitat dels sectors, ja que dotem d'una llarga experiència de l'ofici; l'atenció al client; la confiança de que no enganyem mai al consumidor i que confien amb la qualitat que li oferim i la qualitat dels productes.

4 Per quins productes continua destacant o que atrau a més visitants?

Avui en dia, diria que el sector de les pastisseries i forns de pa són el que més destaquen i els que tenen més ressò per als visitants. En segon lloc destacaria les botigues de carns, embotits i formatges, que com a propietari d'un dels establiments puc dir que també té bastant d'atractiu. Pel que fa als altres sectors com el vestit, fusteries si que havien tingut una major importància anteriorment. També cal remarcar la importància que tenen el sector dels restaurants, en especialment un d'ells.

5 Té Artesa atractiu turístic a nivell de comerç?

D'entrada no hi hagut mai turisme al nostre municipi, i amb aquest pas que porta el consistori no n'hi haurà mai perquè no hi creuen ni hi volen apostar i tampoc el publicita. Si ens centrem amb el turisme relacionat amb el comerç, avui en dia només ve la gent que ens coneix de tota la vida, majoritàriament gent gran. Però, visitants que vinguin per primer cop no hi ha ningú i menys de joves. El mercat es va mantenint amb la gent que tradicionalment venen cada diumenges.

6 Quin futur a tindrà el comerç de la nostra població?

Negre, per varies raons: perquè la gent jove ja no serà fidel a comprar al poble, perquè ja no es troba gent que en sàpiga de l'ofici i que vulgui treballar aquí, i perquè els mateixos fills dels propietaris ja no volen continuar el negoci i prefereixen anar a treballar a fora.

7 Que en sap del e-commerce o comerç online?

Poc, però és molt probable que el futur vagui per aquí. En el meu cas puc dir que ho estic intentant, fa poc vaig obrir una pàgina web on s'expliquen els productes que venem i diferents característiques de l'empresa, i on ara també els pots comprar per Internet. El meu propòsit es poder atraure molts més clients a part dels de la província de Lleida. Sobretot, un dels punts geogràfics que m'interessa és tota la zona de Barcelona, on es pot captar molta més gent.

8 Creu que el e-commerce pot ser la millor proposta de futur?

Crec que tot aquest tema de vendre per Internet pot funcionar i afirmo serà una bona sortida pel comerç, en el futur.

9 Quines iniciatives o propostes aplicaria per fomentar el comerç?

Una de les iniciatives que s'està aplicant, és la del mercat Tot d'Aquí, que pretén fomentar la venda de productes artesanals del municipi. Cal dir que també és un altre dels atractius que està tenint el mercat dels Diumenges, i que amb una mica més de publicitat, probablement atrauríem molta més gent que desconeix l'existència d'aquest mercat i que no ha vingut mai. A més, no seria solament un atractiu pel mercat en si, sinó que també se'n beneficiarien les altres botigues d'Artesa.

Des del meu punt de vista, aquesta és una proposta immillorable per l'ajuntament si realment vol fomentar el comerç i tots els productes artesans d'Artesa i municipi, que són més de seixanta. Això seria un molt bon impuls per generar riquesa a tota la comarca i que tothom en pot sortir beneficiat.

10 Diguem una frase o una breu conclusió del comerç?

Tenim un comerç que està que està adormit i que si no ens espavilem, som carn de canó!

ENTREVISTA EVA MAZA BATLLE

Per aprofundir més en el treball, he realitzat una entrevista a l'Eva Maza Batlle, ella juntament amb dos persones més, estaven al capdavant d' un projecte, La Forca.cat, que consistia en una botiga online, és a dir, una pàgina web del Montsec en la qual venien productes de proximitat.

1. Quin va ser el factor motivador que va fer que comencessis aquest projecte?

El factor que em va motivar més va ser la venda de productes locals ja que així tot el públic al que ens dirigíem poguessin conèixer els productes típics de la zona.

2. Quantes persones sou portant el projecte?

L'hem tirat endavant 3 persones.

3. Quines són les xarxes socials que més utilitzaves? Quantes publicacions hi feies diàriament?

Les xarxes que més utilitzàvem eren: Facebook i Twitter ja que llavors l'instagram no tenia tanta potència, feiem una publicació setmanalment ja que no generàvem suficient contingut per fer-ne una de diària.

4. Quines són les característiques del projecte? (descripció del negoci, públic objectiu...)

El projecte consistia en la venda de productes locals mitjançant una botiga online, tot es feia virtualment, pel que fa al nostre públic objectiu, aquest estava format per consumidors de Barcelona i l'Àrea Metropolitana.

5. Realitzàveu alguna oferta o promoció per atraure nous clients?

Sí, fèiem promocions de nous productes per tal d'augmentar la nostra cartera de clients, a més a més també anàvem a fires i mercats per tal de poder vendre més productes i aconseguir més clients.

6. Quins van ser els objectius que us vau marcar al moment de l'inici del negoci?

Els objectius que ens vam marcar consistien en fer conèixer els productes que nosaltres veníem, que fossin de molt bona qualitat i sobretot fer molta publicitat.

7. De quina manera t'afectava la competència?

En aquell moment no hi havia tanta competència com ara, però si que és veritat que hi havia empreses que realitzaven la mateixa activitat empresarial que nosaltres, a més a més nosaltres teníem aquest projecte com alguna cosa més en comparació amb les altres empreses que es dedicaven exclusivament en això.

8. Temps més tard de començar, vau desenvolupar alguna proposta innovadora?

No, el més innovador que vam desenvolupar va ser la realització de lots de Nadal.

9. Teníeu un pla estratègic per tal de convertir-vos en líder?

No, ja que no era la nostra principal feina a desenvolupar.

10. Vau incloure un codi QR?

No, ja que en el període de temps que nosaltres portàvem el projecte encara no existien.

2.10. Visió i anàlisi de comerç des de fora d'Artesa de Segre.

2.10.1. Enquesta als visitants i compradors

En aquest apartat exposo els arguments que en fan els visitants i compradors sobre el comerç d'avui en dia.

L'enquesta consistia en donar a la gent que passava pel mercat setmanal, un full amb dues mans dibuixades on tenen que escriure cinc coses que els hi agrada del nostre comerç i cinc coses que no. *Vegeu l'annex.

Com que moltes consideracions han sigut similars, he fet un buidat de les principals.

Argumenten positivament del comerç: la professionalitat en molts sectors, el tracte personal (relació client-botiguer), la confiança, la qualitat-preu dels productes, el fet de que el mercat s'escaigui en diumenge (ja que si no fos així, segurament no vindrien a comprar) i la modernització de bastants establiments.

Arguments negatius del comerç: falta d'aparcament, falta de professionalitat en alguns sectors, horaris massa cada cop més curts de temps, falta de comerços (sobretot en alguns

sectors que son gairebé nuls) i la falta de més presència del sector gastronòmic i de restauració.

2.11. Confirmació o refutació de la hipòtesi (de que Artesa es la població més petita amb un atractiu comercial més variat).

-Artesa és la segona població de menys de 4000 habitants amb un nombre major d'establiments a Catalunya. La primera població és la Jonquera, e iguala amb els mateixos establiments que Camprodon.

-Artesa està a la posició 54 de ranking de les poblacions amb més densitat de Catalunya.

A continuació adjunto la informació de diferents municipis semblants al d'Artesa en relació amb la demografia i el nombre d'establiments comercials del territori lleidatà.

Artesa de Segre

Àmbit: Ponent

Comarca: Noguera

Població: 3.447

Establiments: 70

Superfície de venda (m²): 18.057

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
20,31

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 5.238

Superfície mitjana per establiment (m²):
258

Calaf

Àmbit: Comarques Centrals

Comarca: Anoia

Població: 3.547

Establiments: 49

Superfície de venda (m²): 7.015

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
13,81

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 1.978

Ponts

Àmbit: Ponent

Comarca: Noguera

Població: 2.604

Establiments: 51

Superfície de venda (m²): 7.017

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
19,59

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 2.695

Superfície mitjana per establiment (m²):
13

Superfície mitjana per establiment (m²):
143

Tremp

Àmbit: Alt Pirineu i Aran

Comarca: Pallars Jussà

Població: 5.824

Establiments: 117

Superfície de venda (m²): 16.406

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
20,09

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 2.817

Superfície mitjana per establiment (m²):
140

% d'establiments dintre de TUC: 92,24 %

% de superfície de venda dintre de TUC:
87,37 %

Pobla de Segur, la

Àmbit: Alt Pirineu i Aran

Comarca: Pallars Jussà

Població: 2.939

Establiments: 55

Superfície de venda (m²): 9.731

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
18,71

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 3.311

Superfície mitjana per establiment (m²):
177

Sort

Àmbit: Alt Pirineu i Aran

Comarca: Pallars Sobirà

Població: 2.164

Establiments: 62

Superfície de venda (m²): 8.403

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
28,65

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 3.883

Superfície mitjana per establiment (m²):
136

% d'establiments dintre de TUC: 73,77 %

% de superfície de venda dintre de TUC:
52,70 %

Agramunt

Àmbit: Ponent

Comarca: Urgell

Població: 5.393

Establiments: 96

Superfície de venda (m²): 16.026

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
17,80

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 2.972

Superfície mitjana per establiment (m²):
167

Alfarràs

Àmbit: Ponent

Comarca: Segrià

Població: 2.822

Establiments: 41

Superfície de venda (m²): 6.187

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
14,53

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 2.192

Superfície mitjana per establiment (m²):
151

Bellpuig

Àmbit: Ponent

Comarca: Urgell

Població: 5.060

Establiments: 74

Superfície de venda (m²): 11.064

Densitat comercial (est. / 1.000 hab.):
14,62

Densitat comercial (m² / 1.000 hab.): 2.187

Superfície mitjana per establiment (m²):
150

Font: (CECC)

2.12. Anàlisi i explicació fotogràfica del comerç.

FOTO.1 Carretera d'Agramunt a l'any 1967. Font arxiu Lectures (Pere Clua)

FOTO.2 Carretera d'Agramunt a l'any 1967. Font arxiu Lectures (Pere Clua).

FOTO.3 Carretera d'Agramunt mitjans anys 70. Foto Sisquet.

FOTO.7 Carretera d'Agramunt mitjans anys 60. Font arxiu Lectures.

FOTO.4 Carretera d'Agramunt a l'any 1970. Font arxiu La Palanca (Jaume Campabadal).

FOTO.5 Carretera d'Agramunt mitjans anys 70. Font arxiu Lectures.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

FOTO.6. Casa Petit l'any 1989. Font arxiu Lectures. (destaca per haver sigut un dels bars-bodega de referència)

FOTO 7. Carretera de Ponts a l'any 1967. Font arxiu Lectures (Pere Clua).

FOTO 8. Carretera d'Agramunt a l'any 1956. Font arxiu todocoleccionista.es

FOTO 9. Carretera d'Agramunt a l'any 1956. Font arxiu todocoleccionista.es

FOTO 10. Carretera d'Agramunt a l'any 1956. Font arxiu Lectures.

FOTO.11 Discoteca Yong-King (a l'antic cinema Coliseum) a l'any 1975. Font arxiu Lectures

FOTO 12. Plaça del Vall (supermercat al fons) als anys 80. Font arxiu Sisquet.

FOTO 13. Carrer Bisbe Bernaus a l'any 1984. Font arxiu Isidre Clotet.

FOTO 14. Carrer Bisbe Bernaus a l'any 1984. Font arxiu Isidre Clotet.

FOTO 15. Carrer Bisbe Bernaus a l'any 1984. Font arxiu Isidre Clotet.

FOTO.16 Carrer Bisbe Bernaus mitjans anys 70. Font arxiu Lectures.

FOTO.17 Carrer Bisbe Bernaus mitjans anys 80. Font arxiu Lectures.

FOTO 18. Carretera de Ponts 1960. Font arxiu todocalecionista.es

FOTO.19 Estació de servei Farré a l'any 1967. Font arxiu Lectures (Pere Clua).

Pintura a l'oli del carrer de l'església. Principis segle XX. Autor Isidre Franquet Clotet

3.-CONCLUSIONS:

En aquest apartat, plasmaré les conclusions extretes al llarg de la realització d'aquest treball, les quals permetran acabar de concloure allò que volia transmetre i el resultat del treball en sí. Així doncs, a continuació esmento aquestes conclusions finals:

-Declinació en augment del comerç sobretot durant aquests últims deu anys.

Tot i que a les gràfiques observades anteriorment la línia tendencial sol tendir a augmentar, en realitat, en els últims anys és quan en molts casos ha decaigut més la quantitat d'establiments. Per exemple, entre el 2008-2012 i el 2016, degut a la crisi. Per tant si que podem afirmar que la crisi ha fet mal, bastant mal. (vegeu la conclusió de les gràfiques).

-Falta de professionalitat en els sectors.

El fet d'haver pogut parlar amb diverses persones relacionades amb el comerç, puc concloure que aquesta és una de les mancances que tenen els comerciants i serveis d'Artesa a l'hora de buscar treballadors. Tot i que Artesa encara té certa població a l'atur (120 aturats al 2019), els comerciants, observen que falta mà d'obra qualificada per als seus negocis, essent una de les limitacions si volen innovar o créixer, ja que el propietari, molts cops, no pot exercir el total de la feina.

-Manca de relleu generacional.

Aquest és un dels punts que s'observen molts cops a la gran majoria de botigues com a principal conseqüència del tancament, un cop els propietaris es jubilen. Aquí Artesa s'han observat diversos casos en els últims anys. Però en general, si ens fixem en els articles de diari que parlen s'obre els tancaments de establiments tradicionals, molts cops el propietari culpa, en primer lloc, la manca de relleu generacional, que fa referència a que els fills/es del propietari no volen continuar amb el negoci, ja que cada cop més aquest sector està més infravalorat.

-Deteriorament de l'atractiu comercial d'Artesa.

La imatge d'Artesa com a ciutat comercial ha decaigut sobretot per la crisi i la variant que ha fet reduir el nombre de clients i la gent de pas. Fa anys que no s'obren botigues noves i part d'aquestes no innoven ni es reformen als nous temps i això provoca una

disminució de l'atractiu. També hi ha parts d'Artesa, com la carretera de Ponts, on s'hi observa predomini de brutícia, tal hi com també es queixen els comerciants.

-Augment de la competència del les grans empreses que molts cops provoquen una desestabilització dels preus.

L'augment de la competència a les zones centralitzades de les diverses ciutats de la província de Lleida, com també aquí Artesa en format supermercat, i les seves polítiques de preus com les seves economies d'escala i les seves polítiques de rendibilitat fan que el petit comerç, cada cop més, tingui més pros en contra per competir.

-Disminució de l'atractiu comercial "qualitat-preu econòmic".

Aquest havia estat una de les referències que tenien els visitants del nostre comerç. Però, considero, si més no a la realitat, que per a la bona qualitat dels productes que si ofereix hi ha un preu bastant bo i competitiu. El problema és que avui en dia al mercat hi ha una varietat immensa de qualitats de productes que provoca a la gent una pèrdua de referència del que realment paga.

-Canvi d'hàbits a conseqüència de la crisi econòmica del 2008.

El fet d'haver parlat amb diferents comerciants i de llegir diversos articles puc concloure que aquesta última crisi que em patit ha provocat diverses conseqüències negatives: disminució relativa del poder adquisitiu dels consumidors, canvi de mentalitat alhora de comprar que, a conseqüència, ha provocat un canvi de prioritats dels productes que més desitgem i en els quals hi volem gastar més i menys. I, finalment, en comparació amb el comerç, tal i com es veu a les gràfiques següents, hi ha un augment dels sectors del oci (sector serveis) i de bens tecnològics, en general, on no es sap greu gastar-hi més.

- Disminució de la demografia dels pobles agregats i dels municipis rurals dels voltant.

Possiblement, la gent dels pobles agregats era part de la gent que més efecte tenien a Artesa, simplement perquè era el lloc més proper on poder comprar. Darrerament, aquests pobles s'estan quedant en general sense habitants que hi visquin durant tot l'any.

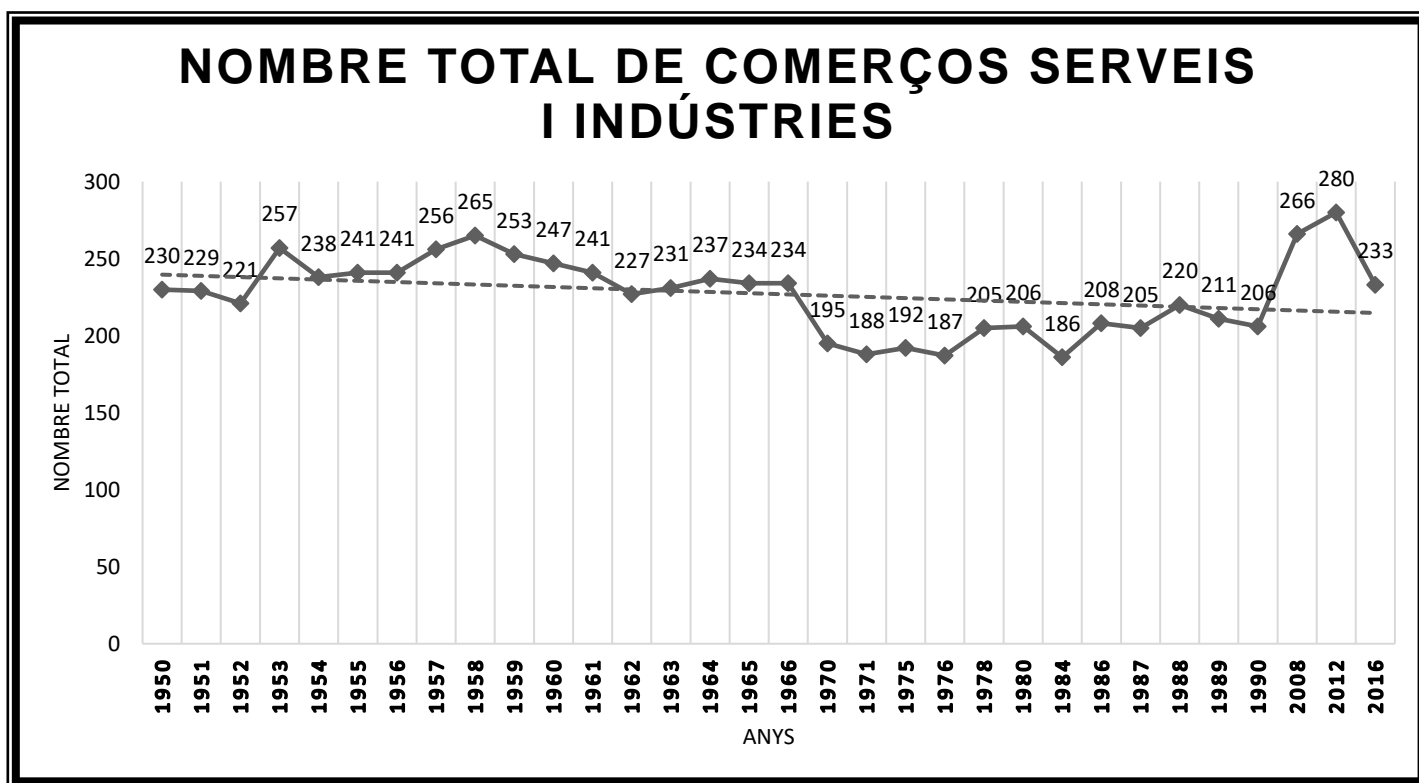
- Construcció de la variant que evita l'entrada a Artesa per la via Lleida-Andorra.

La construcció de la variant ha comportat un gran descens dels visitats o gent de pas, que si més no, solia parar a comprar productes d'alimentació o paraven a beure, en que molts

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

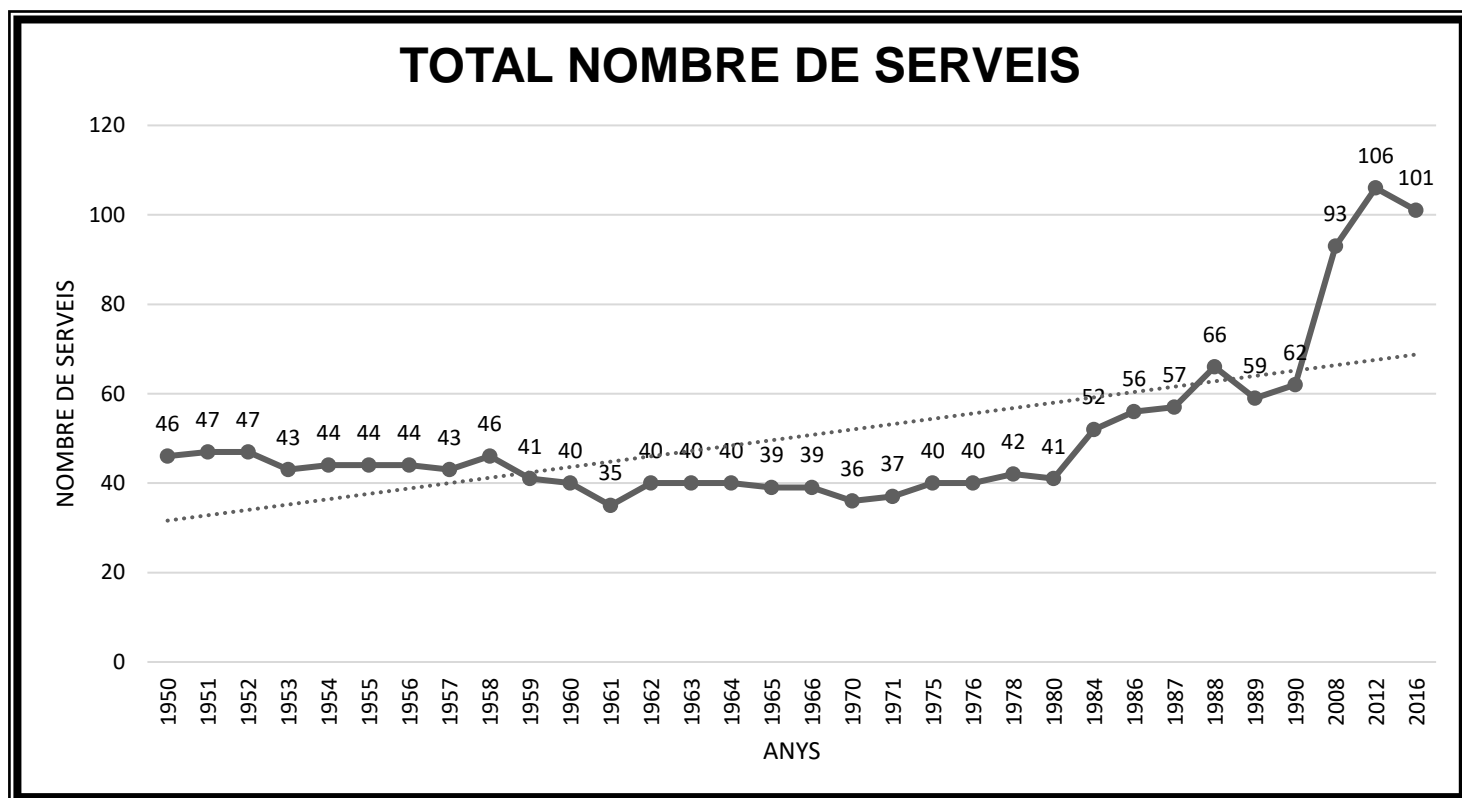
bars vivien sobretot d'això. Ara Artesa ja queda molt lluny de la catalogació que li feien diversos diaris de inicis del s. XX per tenir un nus de comunicacions on la gran majoria de carreteres que hi havia passaven per Artesa per anar a la muntanya.

-Conclusió de l'evolució dels comerços, serveis i indústries

GRÀFIC 3.1. Anàlisi del nombre total de comerços, serveis i indústries d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Durant el període d'aquest seixanta sis anys que s'ha analitzat es pot observar que en general, tal qui com mostra la direcció de la línia tendencial, el nombre total de comerços serveis i principals indústries es manté bastant igualada. Si observem els anys que el nombre total sobrepassa la mitjana, es pot concloure que hi ha hagut dues èpoques de màxima exaltació. Una, entre 1953 i 1966, que dura tretze anys i l'altra, entre el 2008 i el 2016. Provablement aquest altre període devia tenir el seu inici durant la dècada 90 i no va tenir el seus pics més alts fins els anys que envolten la crisi econòmica del 2008. El 2012 és l'any que hi consta el major nombre de comerços serveis i principals indústries. A partir d'aquest any la xifra davalla gairebé un 17% respecte al 2012.

GRÀFIC 3.2. Anàlisi del nombre total de serveis d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

Respecte al nombre de serveis de la nostra població, es curiós, que en comptes de seguir la tònica general dels comerços, serveis i indústries, el sector servei ha augmentat considerablement en comparació amb gairebé tot el segon període del segle XX. Si ho quantifiquem, s'observa que des de 1990 fins al 2012 hi ha hagut un augment d'un 42%. Val a dir, que en aquest gràfic no s'hi observen les agències de transport, ni els serveis de mecànica relacionada amb els automòbils (ja que es consideren en el gràfic del comerç com a venda de cotxes), ni tots els tipus de serveis relacionats amb l'administració pública, ni cert serveis menors de poca importància.

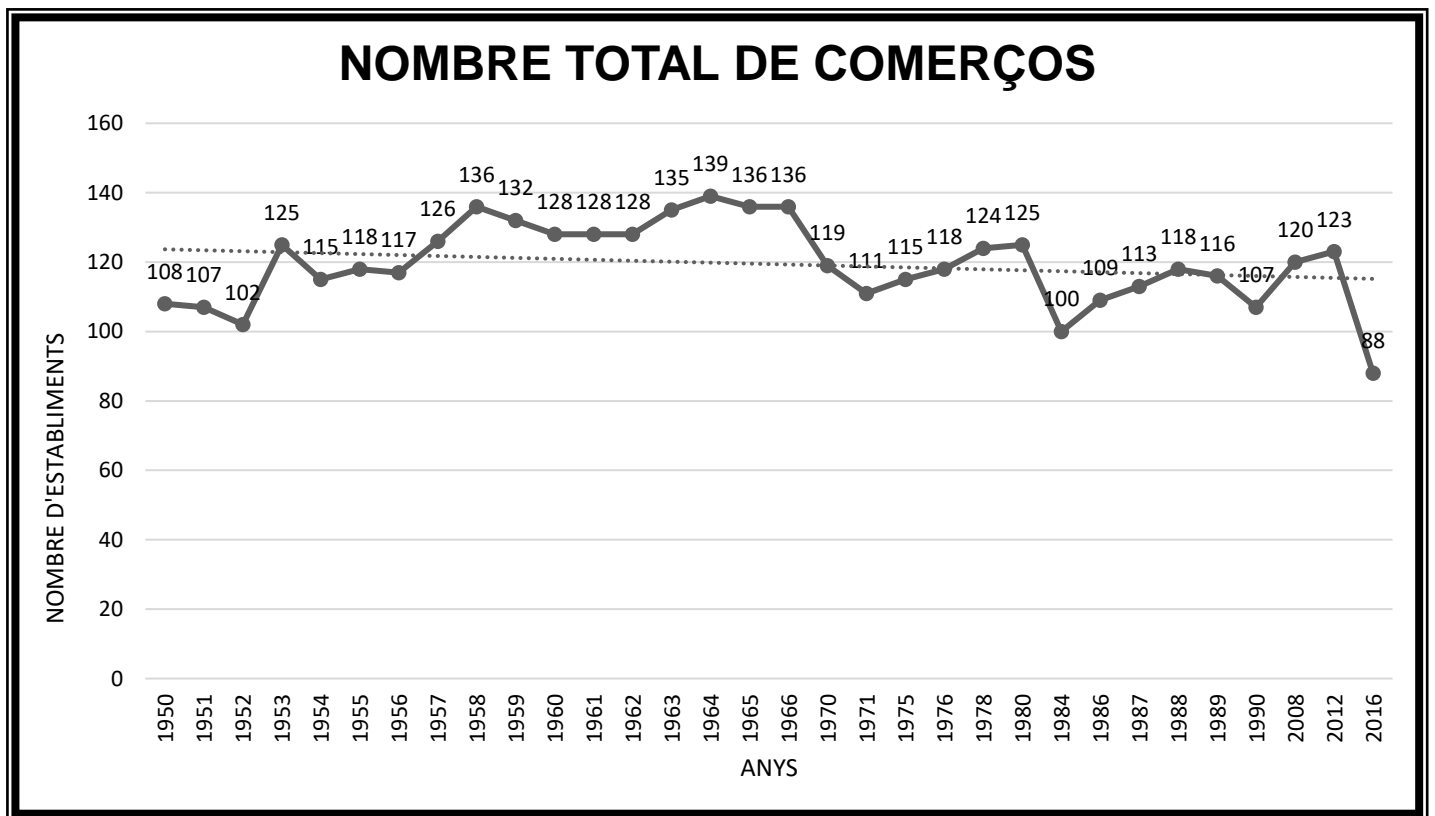
En conclusió, la informació que ens donen aquestes dades són sorprenents, ja que en indica que el sector serveis està en auge i no sembla que a la llarga pugi descendir. La crisi solament ha afectat que la quantitat de serveis davallés un 5%, i segurament, a dia d'avui la xifra deu haver tornat a augmentar.

El fet de que els serveis d'Artesa de Segre augmentin, em confirma el que moltes notícies apunten de forma genèrica. Per exemple, el diari de la Vanguardia del dia diumenge vint-i-dos de setembre del 2019, a l'apartat d'economia, l'escriptora Rosa Salvador dedica

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

dues cares, a un article que és titula “Els serveis baixen al carrer i relleven les botigues que tanquen” on manifesta que en els establiments on hi havia hagut comerços hi que han hagut de tancar per la crisi, ara són rellevats per tot tipus de establiments de serveis, principalment: clíniques, gimnasos, companyies d'assegurances i restaurants.

Tot hi això, Salvador també diu que els sectors de l'oci i dels serveis són els que més han augmentat i que el comerç li costa mantenir i més aviat decau en certa part per les compres per Internet. Defensa que les gran empreses del comerç prefereixen reduir el nombre d'establiments a les principals ubicacions que siguin més emblemàtics per a les marques, segons observa els diferents barris de Barcelona.

GRÀFIC 3.3 Anàlisi del nombre total de comerços d'Artesa de Segre des de 1950 fins 2016 (Font: elaboració pròpia).

En el nombre total de comerços, hi observem que és un dels més inestables durant tot aquest llarg període. En general, la tendència va amb certa inclinació a la baixa, essent uns dels millors anys d'aquest sector els anys que van des de 1957 fins al 1966. Aquest sector és el que més ha sofert la crisi. Entre el 2012 i el 2016, en general, el nombre de comerços han disminuït un 28% que es quantifiquen amb un total aproximat de 35

comerços. Respecte al l'any amb més comerços la disminució amb comparació amb el 2016 és d'un 37%.

Tenim de recordar que hi ha comerços que hi consten en més d'un codi epígraf, ja que comercialitza alguna gama més de productes. En aquest sector, basant-me tal hi com ho fa la distribució la mateixa Generalitat de Catalunya, en el seu portal online, també incloc en el gràfic el servei de mecànica, el de venda de combustible i altres relacionats amb el motor; com també les mateixes fusteries. Molts d'aquests sectors, contenen amb més d'un epígraf.

Si comptabilitzem el nombre de comerços que s'esmenten a l'apartat 2.1, podrem quantificar en xifres que a data d'avui hi s'observen a Artesa un total de 72 comerços, contant cada comerç un sol cop. Per tant, si comparem aquestes dades amb les fonts del Servei de consulta del Cens d'establiments comercials de Catalunya (CECC) que senyala que Artesa té 70 comerços a data del 2018, es pot dir que més o menys es corregeix.

-Anàlisi de la situació futura del comerç:

Una altra de les conclusions que faig utilitzant les enquestes que he dut a terme, puc afirmar que en menys de cinc anys tancaran tres dels negocis que hi ha a la nostra població, dels quals dos d'ells són comerços i un és servei. A més a més, dos dels enquestats que tenen més de 60 té dubte de la continuïtat del negoci. Per tant, també podem corroborarà què estan en perill.

També puc concloure que entre cinc i quinze anys, sis negocis també tancaran. Quatre d'ells són comerços i dos són serveis. Vuit negocis més dubten si passat aquest període el seu comerç tindrà continuïtat.

-A data d'avui, un total de 87,1% (gairebé un 90%) dels comerços no tenen assegurada la seva continuïtat. En comparació al 1996, solament hi havia un 31%.

-Augment dels punts i les zones d'atractiu comercial tant a les capitals com a la mateixa ciutat d'Artesa.

- Efectes futurs que pot causar el centre comercial "Go Shopping Lleida" en relació amb el comerç d'Artesa de Segre.

Una altra amenaça que pot sofrir el comerç d'Artesa és la recent proposta de construir un centre comercial a Lleida de mitjanes i grans superfícies.

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Pel que he pogut anar llegint en diferents articles de diari (Segre, Manyana i Nació-Lleida), des que va sortir a la llum a inicis del 2018, la promotora Eurofund, empresa relacionada amb el Carrefour, vol construir un centre comercial de mitjanes i grans superfícies ubicat a l'àrea de l'avinguda Torres Salses, ubicada entre la Bordeta i Magraners. El projecte consta amb una inversió de uns 100 milions d'euros i tindrà un complex entre 55.000 m² i 56.000 metres quadrats entre dos grans superfícies de uns 8000 metres quadrats ubicats en dos extrems del recinte amb un total de 40 locals. Més concretament, basant-me amb diversos articles de diari, calculo que hi haurà una mitjana d'entre 25 i 30 botigues, que és divideixen en superfícies entre 500 y 2000 metres quadrats.

També constarà d'almenys d'un macro cinema, i tindrà un total de 2400 places de pàrquing.

Segons la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), l'àrea comercial de Torres Salses suposarà un impacte de 8 milions de visitants anuals.

Finalment, tot i els canvis del projecte en relació de les dimensions dels locals, sembla que la proposta tirarà endavant. La mateixa promotora afirma en diverses entrevistes que el sòl ja està ordenat i que ja tenen tots els permisos tant municipals com de la generalitat i que el terrenys ja estan a la seva propietat; té previst finalitzar les obres d'aquí dos anys.

Foto 3.1. Il·lustració 3D de com serà l'interior del centre comercial (Font: Eurofund).

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

Tot hi que aquesta promotora no indica que el municipi d'Artesa de Segre formi part de la seva àrea d'influència de més de 300000 habitants (com es pot observar al plànol), es d'esperar que aquest sigui en un futur proper, un cop fort pel nostre comerç. Cal remarcar que cada cop més les compres de productes no quotidians estan més relacionades amb l'oci i per tant es necessita cada cop més una major atractiu per als clients.

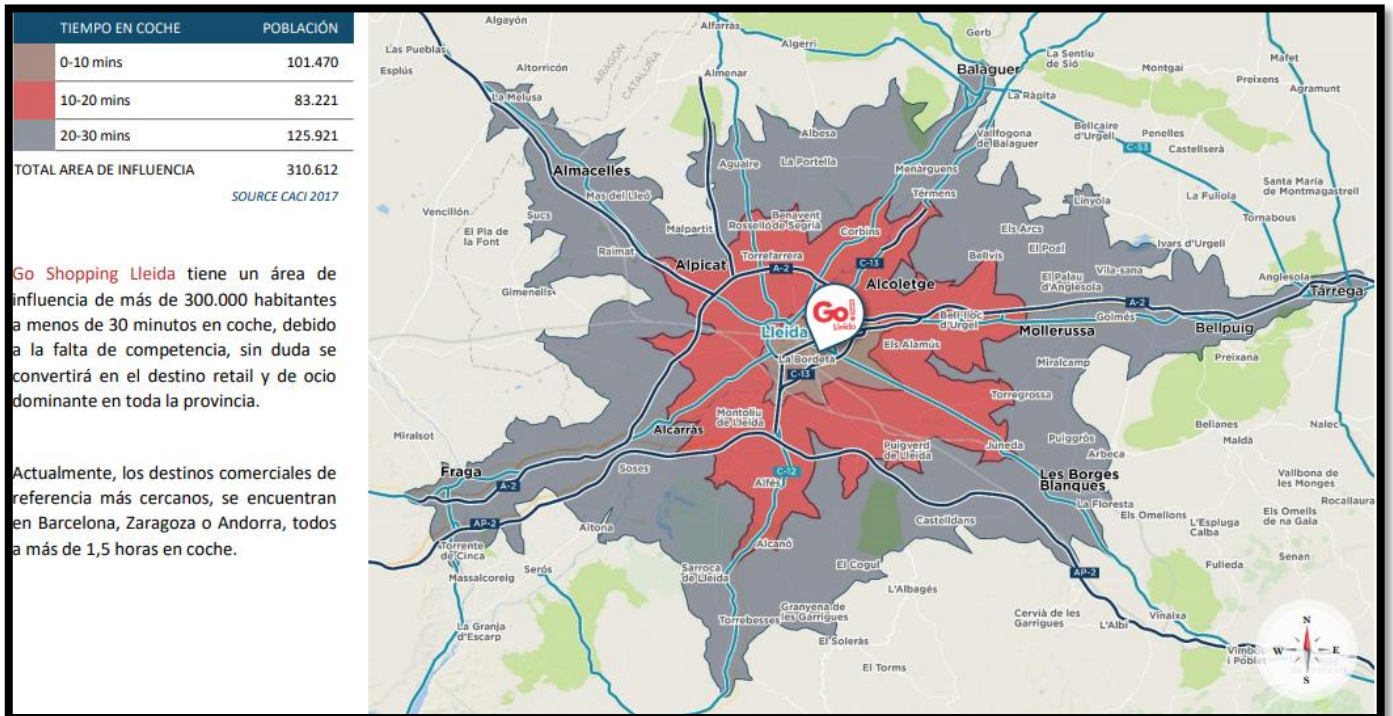

Foto 3.2 Mapa de l'àrea d'influència del futur centre comercial. (Font: Eurofund)

Òbviament, el comerç d'Artesa no podrà competir amb aquesta macro-infraestructura, és incapaç d'oferir ni la varietat de productes que hi haurà ni l'immens atractiu que tindrà, per tant, és d'entendre que per a molta gent preferirà fer les seves compres en aquest centre.

A més, tampoc no se sap quins seran els seus dies d'obertura, segurament, tal i com es pot observar en altres centres comercials de companyia es tanca el diumenge com dia festiu. Si realment és així, Artesa podrà continuar conservant la seva distinció que juntament amb Organyà i recentment amb Torrefarrera que són els tres pobles de la província de Lleida on el diumenge al matí hi ha mercat i per tant els comerços també obren. Hem que pensar que per a quasi bé tots els comerços les dates on es facturen més vendes són en el cap de setmana, i sobretot el diumenge.

També cal dir, que Artesa ha estat gaudint durant molts anys de que a la seva província no hi ha hagut mai cap tipus d'infraestructura de centre comercial que aglutini les grans botigues i franquícies.

1. OPINIÓ DE L'AUTOR

Tots els punts esmentats en l'apartat anterior fan referència a les principals causes del declivi comercial de la nostra població. Però, la prioritària, des de la meua opinió i respectant a tots els comerciants, és que la principal culpabilitat la tenen els mateixos comerciants, incloent-me també. Considero, que si no es treballa per continuar estant al dia; si no es continua innovant per intentar distingir-se de la competència de les grans empreses com cadenes i grans superfícies (que és l'única manera de fer-hi front), ja que aquesta cada cop més augmentarà i per tant cada cop tindrà una major presència.

En fi, només vull acabar remarcant que s'ha d'admetre que la manera de comprar de la gent ha canviat i que observant la tendència és obvi que res no tornarà a ser com abans. Cada cop més, la societat inverteix més en "l'experiència" on els sectors de l'oci (que són els serveis) estan tenint i tindran molt més pes. L'experiència del client a l'hora de comprar acabarà essent la clau perquè un negoci pugui funcionar; i és aquí on els comerços ens hem de fixar.

Hi ha hagut uns anys molt bons pel comerç. Val a dir que la forma de comprar també era diferent, les grans empreses i superfícies eren inexistents i la mentalitat de la gent també era diferent. I això durant tots aquests anys l'ha beneficiat molt.

Però ara és tot el contrari, res ja no juga a favor del petit comerç. I és ara quan els comerços han de fer autocrítica i plantejar-se realment com voldran continuar preservant els seus clients i com intentar en atreure'ls més.

I sobretot hem de pensar que aquest, el ciutadà, la persona, el client o el possible client no és culpable de la seva forma de comprar, encara que a vegades se'l vulgui menystenir.

Per acabar vull agrair a tots els que han participat en aquest treball que desinteressadament han donat el seu temps i coneixements amb molt d'interès.

5. BIBLIOGRAFIA:

1. Arxiu Comarcal de la Noguera. Doc. relacionats a Artesa de Segre. Registre d'activitats econòmiques o *Matrícula de la contribución industrial de comercios, servicios i profesiones*. Dels anys entre 1950 fins al 1990.
2. Arxiu Ajuntament d'Artesa de Segre. Registre de les activitats econòmiques (digitalitzat). Dels anys entre 2008 fins al 2016.
3. Arxiu Club de Lectures Artesenc. Arxiu fotogràfic.
4. Diari La Vanguardia, article economia, dia diumenge vint-i-dos de setembre del 2019 .
5. Llibre "Artesa de Segre, avui i demà". Publicat l'any 1996. Diversos autors. Coordinador Josep Mª Sabartés.
6. Diversos articles Revista la Palanca.
7. Diversos Arxius fotogràfics privats.

6. WEBGRAFIA:

- Servei de consulta del Cens d'establiments comercials de Catalunya (CECC) de la generalitat de Catalunya <https://censcomerc.empresa.gencat.cat> (28 d'Agost del 2019) 11:32h.
- Institut Nacional d'estadística (INE) <https://www.ine.es/> (15 d'agost del 2019) 15.40h
- Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) <https://www.idescat.cat> (15 d'agost del 2019) 16:00h
- Wikipèdia (diverses consultes, mes de agost i setembre)
- Viquipèdia (diverses consultes, mes de agost i setembre)
- Estadístiques Europa Press. www.epdata.es (30 de Setembre del 2019) 18.15h
- Diari Expansión. <https://datosmacro.expansion.com/mercado-> (29 de setembre 2019) 18:00

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

-Foro-ciudad <https://www.foro-ciudad.com/lleida/artesa-de-segre/habitantes.html#Indice>
(29 de setembre 2019) 17:30

- Article diari Nació Lleida “El promotor del centre comercial de Torre Salses no descarta les petites botigues”. per Àlvar Llobet, 23 de gener de 2019 a les 10:02

-Article Nació Lleida. “L'alcalde de Mollerussa s'ofereix al de Lleida per aturar el projecte comercial de Torre Salses” per Redacció, 10 de setembre de 2019 a les 16:03 |

-Article Nació Lleida. “Larrosa assegura que el projecte de Torre Salses només serà de mitjanes i grans superfícies”. per Redacció, 24 de gener de 2019 a les 15:20 |

-Article diari Segre. “El proyecto de Torre Salses prevé 2 hipermercados y unas 25 tiendas”. Actualitzada 24/01/2019 a las 09:20

-Article diari Segre. “Cien millones de inversión en Torre Salses y más de 400 puestos de Trabajo”. Actualitzada 21/05/2019 a las 12:33

-Article Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) “ L'àrea comercial de Torre Salses suposarà un impacte econòmic de 362 MEUR i uns 8 milions de visitants anuals” 04/12/2018 - 16.30

-Article La Mañana. “Presenten 250 al·legacions amb l'objectiu de frenar el desenvolupament del projecte de Torre Salses” 21/06/2019

7. ANNEX:

-Adjunto la graella completa, on hi consten alguns tipus d'establiments més, del nombre de comerços serveis e indústries en el format electrònic (llapis de memòria).

-Adjunto exemplar d'enquesta que he fet pels comerços i serveis. (format paper)

ENQUESTA ALS COMERÇOS D'ARTESA DE SEGRE

1- QUINA ANTIGUITAT TÉ EL SEU COMERÇ?

- A- MÉS DE 15 ANYS
- B- MENYS DE 15 ANYS

2- QUAN HA SIGUT L'ÚLTIMA REFORMA DE L'ESTABLIMENT?

- A- FA MÉS DE 15 ANYS
- B- ENTRE 5 I 15 ANYS
- C- DARRERA REFORMA/OBERTURA

3- TÉ PENSAT UNA REFORMA PROPERA EN EL FUTUR?

- A- SÍ
- B- NO

4- QUANTES PERSONES TREBALLEN EN EL SEU ESTABLIMENT?

- A- EL PROPIETARI, UNA PERSONA
- B- MÉS D'UNA PERSONA

5- * SI HI TREBALLA MÉS D'UNA PERSONA, QUIN TIPUS DE MÀ D'OBRA TREBALLA EN EL SEU COMERÇ?

- A- FAMILIARS
- B- FAMILIARS I ASSALARIATS
- C- ASSALARIATS

6- VOSTÈ ÉS EL PROPIETARI DEL LOCAL COMERCIAL?

- A-SÍ
- B-NO

7- TINDRÀ CONTINUÏTAT EL NEGOCI UN COP VOSTÈ ES JUBILI?

- A- SÍ
- B- NO
- C- DUBTE

8- QUINA EDAT TÉ VOSTÈ COM A PROPIETARI DEL COMERÇ?

- A- MENYS DE 40 ANYS
- B- ENTRE 40 I 50 ANYS
- C- ENTRE 50 I 60 ANYS
- D- MÉS DE 60 ANYS

9- QUINS DIES VENEN A COMPRAR ELS CLIENTS DELS POBLES AGREGATS AL MUNICIPI D'ARTESA DE SEGRE?

- A- DE DILLUNS A DIVENDRES
- B- DISSABTE
- C- DIUMENGE
- D- DISSABTE I DIUMENGE
- E- TOTA LA SETMANA

10- QUINA EVOLUCIÓ DE CLIENTS DE FORA EL MUNICIPI HA TINGUT EL SEU NEGOCI?

(en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

- A- HAN AUGMENTAT
- B- HAN DISMINUÏT

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

C- S'HAN MANTINGUT

11- QUINA EVOLUCIÓ DE CLIENTS D'ARTESA HA TINGUT EL SEU NEGOCI?

(en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

A- HAN AUGMENTAT

C- S'HAN MANTINGUT

B- HAN DISMINUÏT

12- QUINA REPERCUSSIÓ HA TINGUT PEL SEU NEGOCI L'OBERTURA DE GRANS SUPERFÍCIES A ARTESA? (en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

A- NUL·LA

C- MITJANA

E- MOLT ALTA

B- BAIXA

D- ALTA

13- QUINA REPERCUSSIÓ HA TINGUT PEL SEU NEGOCI L'OBERTURA DE GRANS SUPERFÍCIES A LES CAPITALS. (en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

A- NUL·LA

C- MITJANA

E- MOLT ALTA

B- BAIXA

D- ALTA

14- QUINA REPERCUSSIÓ HA TINGUT PEL SEU NEGOCI L'AUGMENT DE LES COMPRES PER INTERNET? (en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

A- NUL·LA

C- MITJANA

F- MOLT

B- BAIXA

D- ALTA

15- CREIEU QUE ARTESA TÉ UN BON ATRACTIU COMERCIAL?

A- GENS

B- POC

C- NORMAL

D- BASTANT

E- MOLT

PER QUÈ?

ENQUESTA ALS SERVEIS D'ARTESA DE SEGRE

15- QUINA ANTIGUITAT TÉ EL SEU NEGOCI?

C- MÉS DE 15 ANYS

D- MENYS DE 15 ANYS

16- QUAN HA SIGUT L'ÚLTIMA REFORMA DE L'ESTABLIMENT?

D- FA MÉS DE 15 ANYS

F- DARRERA

E- ENTRE 5 I 15 ANYS

REFORMA/OBERTURA

17- TÉ PENSAT UNA REFORMA PROPERA EN EL FUTUR?

C- SÍ

D- NO

18- QUANTES PERSONES TREBALLEN EN EL SEU ESTABLIMENT?

C- EL PROPIETARI, UNA PERSONA

D- MÉS D'UNA PERSONA

19- * SI HI TREBALLA MÉS D'UNA PERSONA, QUIN TIPUS DE MÀ D'OBRA TREBALLA EN EL SEU COMERÇ?

D- FAMILIARS

ESTUDI DEL COMERÇ D'ARTESA DE SEGRE D'AHIR I D'AVUI

E- FAMILIARS I
ASSALARIATS

F- ASSALARIATS

20- VOSTÈ ÉS EL PROPIETARI DEL LOCAL COMERCIAL?

A-SÍ
B-NO

21- TINDRÀ CONTINUÏTAT EL NEGOCI UN COP VOSTÈ ES JUBILI?

D- SÍ
E- NO
F- DUBTE

22- QUINA EDAT TÉ VOSTÈ COM A PROPIETARI DEL NEGOCI?

E- MENYS DE 40 ANYS
F- ENTRE 40 I 50 ANYS

G- ENTRE 50 I 60 ANYS
H- MÉS DE 60 ANYS

23- QUINS DIES VENEN ELS CLIENTS DELS POBLES AGREGATS AL MUNICIPI D'ARTESA DE SEGRE AL SEU NEGOCI?

F- DE DILLUNS A
DIVENDRES
G- DISSABTE

H- DIUMENGE
I- DISSABTE I DIUMENGE
J- TOTA LA SETMANA

24- QUINA EVOLUCIÓ DE CLIENTS DE FORA EL MUNICIPI HA TINGUT EL SEU NEGOCI?

(en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

D- HAN AUGMENTAT
E- HAN DISMINUÏT

F- S'HAN MANTINGUT

25- QUINA EVOLUCIÓ DE CLIENTS D'ARTESA HA TINGUT EL SEU NEGOCI?

(en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

D- HAN AUGMENTAT
E- HAN DISMINUÏT

F- S'HAN MANTINGUT

26- QUINA REPERCUSSIÓ HA TINGUT PEL SEU NEGOCI L'OBERTURA DE GRANS SUPERFÍCIES A LES CAPITALS. (en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

G- NUL·LA
H- BAIXA

I- MITJANA
J- ALTA

K- MOLT ALTA

27- QUINA REPERCUSSIÓ HA TINGUT PEL SEU NEGOCI L'AUGMENT DE LES COMPRES PER INTERNET? (en comparació fa 20 anys i/o des de l'obertura)

A- NUL·LA
B- BAIXA

C- MITJANA
D- ALTA

L- MOLT ALTA

28- CREIEU QUE ARTESA TÉ UN BON ATRACTIU COMERCIAL?

F- GENS
G- POC
H- NORMAL
I- BASTANT
J- MOLT

PER QUÈ?

